

NAANAA

Musa takada káaku

Adamu 1:1-5:32

Nuhu 6:1-11:32

Ibrahī 12:1-20:18

Isaaku 21:1-26:35

Yakubu 27:1-36:43

Yusufu 37:1-50:26

Andunia naanaa

¹ Zaa káaku Luda musu kū zīteoo kè. ² Gu da pámε à kekenaro, gusira mé à da ísiralá, akū Luda Nini ten yàa ke í pìla. ³ Akū Luda pì: Gupura kū! Akū gupura kù. ⁴ À è gupura pì kè mana, akū à gupura kèkōa kū gusirao. ⁵ À tó kpà gupurane fānantē, gusira sō gwāani. Gu sì gu dò, a goro káakun gwe.

⁶ Akū Luda pì: Sarapura gō kú ínɔ dagura de à í pìnɔ kèkōa. ⁷ Akū à sarapura kè ε, à í kū à kú sarapura gbáru kèkōa kū í kū à kú a musuo. ⁸ Akū à tó kpà sarapura pìine ludambε. Gu sì gu dò, a goro pladen gwe.

⁹ Akū Luda pì: Í kū à kú zīte kakara gu dokōnɔ, gukori bo. Akū à kè ε. ¹⁰ À tó kpà gukori pìine zīte, akū a tó kpà í kū à kàkarane ísira. Akū à è à kè mana. ¹¹ Akū Luda pì: Lánɔ bote zīte kū sè wédenɔ kū lí nédenɔ, baadi kū a burio. Akū à kè ε, ¹² lánɔ bote zīte kū sè wédenɔ kū lí nédenɔ, baadi kū a burio. Akū Luda è à kè mana. ¹³ Gu sì gu dò, a goro aakōden gwe.

14 Akū Luda pì: Pó gupurakūrinɔ gō kú musu ògō fānantē kēkōa kū gwāanio, ògō wē sēedanɔ kū gɔrɔnɔ kū wēnɔ mɔ́nɛ. 15 Ògō kú pó gupurakūrinɔ ũ musu de ògō andunia pura kū. Akū à kè ɛ. 16 À pó gupurakūri zōkōnɔ kè mèn pla, a kū à gbāna dīgō kí ble fānantē, a kū à buse dīgō kí ble gwāani. À susunenɔ kè dɔ. 17 À n pēpe musu de ògō andunia pura kū 18 ògō kí ble fānantē kū gwāanio, ògō gupura kēkōa kū gusirao. Akū à è à kè mana. 19 Gu sì gu dɔ, a gɔrɔ siikōden gwe.

20 Akū Luda pì: Pɔ wèndidenɔ í pa yéere, bānɔ dagula musu ògō vura sarapuran. 21 Akū à pó wèndide kū òdi í panɔ kè kū kpò gbèntēnɔ pínki, baadi kū a burio. À bānɔ kè pínki dɔ, baadi kū a burio. Akū à è à kè mana. 22 À arubarikaa dàngu à pì, ògō né i ògō ke dasi, kpònɔ ísira pa, bānɔ ke dasi zīte. 23 Gu sì gu dɔ, a gɔrɔ sɔɔroden gwe.

24 Akū Luda pì: Pó wèndidenɔ bɔte zīte, be pókādenɔ kū pó kū òdi taa o kū kùaonɔ kū nòbɔsēntenɔ, baadi kū a burio. Akū à kè ɛ. 25 Luda nòbɔsēntenɔ kè baadi kū a burio. À be pókādenɔ kè baadi kū a burio. À pó kū òdi taa o kū kùaonɔ kè baadi kū a burio. Akū à è à kè mana.

26 Akū Luda pì: Ò bisāsiri ke ó taka ũ, ògō de lán ó bà, ògō kí ble kpònɔa kū bānɔ kū be pókādenɔ kū nòbɔsēntenɔ kū pó kū òdi taa o kū kùaonɔ pínki. 27 Akū Luda bisāsiri kè a zīda taka ũ. A zīda takan à n ké a ũ. À n ké gōgbē kū nɔgbēo. 28 À arubarikaa dàngu à pìnnɛ: Àgō né i àgō ke dasi àgō andunia pa àgō gbāna blea. Àgō kí ble kpònɔa kū bānɔ kū

pó wèndide kù òdi táa o zĩteno pínki. ²⁹ Akù Luda pì: Pó wéde kù ò kù zĩtenon ma kpàáwa á pòble ũ pínki kù lí nédeno pínki. ³⁰ Ma sèno kù lánno kpà pó wèndidenon pínki n pòble ũ, nòbnono kù bāno kù pó kù òdi táa o kù kùaaono pínki. Akù à kè ɛ. ³¹ Luda pó kù à kèno è pínki, à kè mana swáswa. Gu sì gu dò, a goro suddoden gwe.

2

¹ Len Luda musu kù zĩteo kè ɛ kù a póno pínki. ² Ari a goro supplade zĩ gō ká, à zĩ kù àten ke pìi làka. A goro supplade pì zĩ à kámma bò kù zĩ kù a kèno pínki. ³ Akù à arubarikaa dà goro supplade pìn à òdi a pó ũ, kù goro bire à kámma bò kù zĩ kù a kèno pínki yāi.

Edeni swadakoo

⁴ Musu kù zĩteo naana yān dí. Goro kù Dikiri Luda zĩte kù musuoo kè, ⁵ pówɛ ke dí bute zĩte kòro, bee sèɛ, zaakù Dikiri Luda dí tó legū mào, akūsō gbēke kun à bura zĩ kero. ⁶ Suka mé àdi kpá andunia gūn, akù àdi mōto pisi zĩtea pínki.

⁷ Dikiri Luda gōgbē í kasa kù būsutitio, akù à ìa wèndide vù a yīn, akù gōgbē pìi gò gbē bēne ũ. ⁸ Dikiri Luda swadakoo kèkè ifáboki kpa gu kù òdi pì Edeni, akù à gōgbē kù à kèe pìi dà gwe. ⁹ Dikiri Luda tò lí buri sīnda pínki bùte zĩte. Lí pìnno kè mana, akūsō n né blena nna. Lí wèndide kù dākoo pìi dagura. Lí kù àdi dōna mana kù a vānio iñne kù gwe do.

¹⁰ Swa kù Edeni àdigō mōto pisi dākoo pìia. Bona gwe à onɛ kè siikō. ¹¹ A káaku tón Pisō, akù mé à lika Avila būsuii pínki. Wura kù būsuii pìi gūn, ¹² wuraa

pì mana. Gbè bèèɛdenɔn kú gwe dɔ. ¹³ Swa pì ɔnɛ plade tɔn Giɔ, à lika Kusu bùsuui pínki. ¹⁴ A ɔnɛ aakɔde tɔn Tigiri, a dɔrɔɔ tà Asiria bùsu ifāboki kpa. Swa pì ɔnɛ siikɔde tɔn Yuflati.

¹⁵ Dikiri Luda gɔgbɛ pìi dìte Eɛeni dàkoo pìi gūn de àgɔ a zī ke àgɔ gwa. ¹⁶ Akū à yā ditenɛ à pì: Īni fɔ̀ ǹ dàkoo pì lí nénɔ ble pínki, ¹⁷ ama ñsun lí kū àdi dɔna mana kū a vānio ĩñne né blero. Tó n blè, ĩni game.

¹⁸ Dikiri Luda pì: Gɔgbɛ kunna ado manaro. Mani kpányĩri kenɛ a gbɛndo ũ. ¹⁹ Akū Dikiri Luda bùsuu sè à nòbɔnɔ kèo pínki kū bānɔ pínki, akū à sù kūńwo gɔgbɛ pì kīnaa de à e deran ani tó kpánnɛ nà. Tó kū gɔgbɛ pìi kpà pɔ wèndide pìnɔnɛ pínki gɔ̀ ǹ tó ũ. ²⁰ Gɔgbɛ pìi tó kpà be pókādenɔnɛ pínki kū bānɔ kū nòbɔsɛntenɔ pínki, ama adi kpányĩri e ǹ té a gbɛndo ũro. ²¹ Akū Dikiri Luda i zɔkɔɔ dà gɔgbɛ pìla. Kū àten i o, akū à a gbànterɛwa mèn do bò, akū à a mēbaasi tàta a gbèn. ²² Akū à gɔgbɛ gbànterɛwa kū à bòo pìi litɛ nɔgbɛ ũ, akū à gèe káao a kīnaa. ²³ Akū gɔgbɛ pìi pì:

Adikīna wá bò ma wá gūmmɛ,
a mè sɔ̀ à bò ma mèe gūmmɛ.

Oni a sísi nɔgbɛ,

kū Luda a bò gɔgbɛ gūn yāi.

²⁴ A yā mé à tò gɔgbɛ dì bo a de kū a dao bea, àdi nakɔa kū a nanɔo ò gɔ̀ mè do ũ. ²⁵ Gɔgbɛ kū a nanɔo kú pótompo ǹ pla ǹ pínki, wé'i sɔ̀ àdi ǹ kūro.

3

Bisāsiri kēkɔana kū Ludaο

¹ Mlè mé à manafiki vĩ de pó kũ Dikiri Luda kènɔla pínki, akũ à nɔgbẽ là à pì: Luda pì àsun dàkoo pì lí ke né blenloo? ² Akũ nɔgbẽ wè mlèè pìia à pì: Óni fɔ ò dàkoo pì líne ble, ³ ama lí kũ à kú dàkoo pìi guragura, Luda pì òsun a né blero òsun ɔ naa sero, de òsun garo yã. ⁴ Akũ mlèè pìne: Áni garo fá! ⁵ Zaakũ Luda dɔ́ tó a blè, á wé ni kě áni gɔ́ lán a bà, áni gɔ́ a mana dɔ́ kũ a vãnio.

⁶ Kũ nɔgbẽ è lí pì né mana, akũsɔ a blena nigɔ́ nna ani tó gbẽ wé kě, akũ à a né kě à blè. À kpà a zãa dɔ, akũ à blè se. ⁷ Nĩ pla ní pínki ní wé kě, akũ ò dɔ́ sà kũ ò kun pótompo. Akũ ò gboroda lá nàbi ò yĩmã.

⁸ Kũ gɔgbẽ kũ a nanɔ Dikiri Luda kĩni mà àten kure dàkoo pìi gũn ɔkɔsi, akũ ò ùtene dàkoo pìi lán. ⁹ Akũ Dikiri Luda lé zù gɔgbẽi à pì: Nĩ kú máme? ¹⁰ À wèa à pì: Kũ ma n kĩni mà, akũ vĩna ma kũ kũ má kun pótompo yã, akũ ma utɛ. ¹¹ Akũ Dikiri Luda a là à pì: Dí mé à ònne ní kun pótompoo? Lí kũ ma ginne ò a né ble, n blèn yá? ¹² À wèa à pì: Nɔgbẽ kũ n kpàma àgɔ́ kú kũmao mé à lí pì né kpàma ma blè. ¹³ Akũ Dikiri Luda nɔgbẽ là à pì: Bóyã n kè leɛ? À wèa à pì: Mlè mé à ma kɛkɛ, akũ ma blè. ¹⁴ Akũ Dikiri Luda pì mlèene:

Kũ n kè le, ãnigɔ́ láaribona pó ũ
de be pókãdenɔ kũ nɔbɔsɛntenɔla pínki,
ĩnigɔ́ táa o n kũua,
bùsutitin ãnigɔ́ ble ari n wèndi lén.

¹⁵ Mani ibɛɛ da mɔkɔn kũ nɔgbẽo dagura,
n buri kũ a burio dagura.

A buri ni n mì wí,
ĩni a gbátoki kĩnna.

¹⁶ Akū à pì nɔgbēne:
 Mani n nòsinaa wari karanne,
 ìnigō né i kū wāwāo.
 N zā ni nigō kúmmame,
 anigō kí ble n musu.

¹⁷ Akū à pì gōgbēne:
 Lákū n n nanɔ yā mà nà,
 lí kū ma ginne ò a né ble n blè,
 ma láari bò zītea n yāi,
 ɔsi kū ɔsioon ìnigō póble en
 ari n wèndi lén.

¹⁸ Ani lèno kū lá ũkādenu butenne,
 gbasa ò burapɔno ble.

¹⁹ Ísimmawaranaa gūnn ìni póble en
 ari ò era ò gēo būsun,
 zaakū gwen ma n bon.
 Bùsutitime n ũ,
 ìni era ò gō būsutiti pìi ũme.

²⁰ Adamu tó kpà a nanɔne Awau, zaakū gbē pínki daime. ²¹ Dikiri Luda bára uta kè Adamune kū a nanɔo, akū à dàíne. ²² Akū à pì: Bisāsiri a mana kū a vānio dō sà, à gō lán ó bà. Óni gíne à lí wèndide né kē à ble de àsungō kun gɔɔ sīnda pínkiro yāi. ²³ Akū Dikiri Luda pèa à a bò Eɗeni dàkoo pìi gūn. Akū Adamu gèe à zīte kū Luda a bòn zī ke. ²⁴ Kū Dikiri Luda pèa, akū à kerubuno kàte Eɗeni dàko ifáboki kpa, de ògō lí wèndide zé dākpā kū fēneda kū àten té ke àten liteliteo.

4

Kainu kū Habilao

¹ Adamu a nanɔ Awau dō nɔgbē ũ, akū à nòo sī à Kainu ì. Akū à pì: Ma gōgbē ì kū Dikiri gbānao.

² Akū à a dakūna Habila ì dɔ. Habila kè sādāri ũ, Kainu sō à kè búbari ũ. ³ Zíkea Kainu sù kū a burapɔnɔo gba ũ Dikirine. ⁴ Habila sō à sù kū a sãne káaku m̀ekpanaao. Habila yā kà Dikirigu, akū à a gba sì. ⁵ Kainu sō a yā dí ke Dikirinero, akū adi a gba síro. Akū Kainu pɔ f̀e manamana a ānn sìsi. ⁶ Akū Dikiri pì Kainunε: B́oyāi n pɔ f̀eε? À kè dera n ānn yàkaa? ⁷ Tó n yā mana kè, mani n síroo? Tó nídi yā mana ke s̄ro, durunna natenne n kpélelea. N ni teni a de, séde n z̄i blea.

⁸ Akū Kainu pì a dakūna Habilanε: Ò gé s̄en. Kū ò kà gwe, akū à f̀ute a dakūnai à a dè. ⁹ Dikiri Kainu là à pì: Mán n dakūna Habila kunn? À wèa à pì: Má d̄s̄ro. Ma dakūna dākpāriin ma ũ yá? ¹⁰ Akū Dikiri pì: B́ón n kèε? N dakūna aru ten lé zumai zaa z̄ite gūn mà ze kāao. ¹¹ Tera sà ñigō láari pó ũme, ñigō zà kū z̄ite kū à n dakūna aru mì n ɔ̄o. ¹² Tó n bú bà, z̄ite ni kararo. Ñigō s̄s̄s̄ gu kū guo ñgō likara andunia gūn. ¹³ Akū Kainu pì Dikirine: Wari bire gbāna demala, mani f̄ro. ¹⁴ N̄ten péma z̄ite la gbārame sà. Mani k̄k̄sa kúnwo sà. Manigō s̄s̄s̄ gu kū guo màgō likara andunia gūn, gb̄e kū à kpàkūn kūmao ni ma de. ¹⁵ Akū Dikiri p̄ine: Lenlo! Tó gb̄e n de, oni m̄ora káa ḡen supplame. Akū Dikiri wānzān ke k̄e Kainua, de gb̄e kū à kpàkūn káao sún a dero yāi. ¹⁶ Akū Kainu dà z̄en à k̄e Dikiria. À ḡeε à v̄ute N̄odu b̄usun Eɗeni ifāboki kpa.

¹⁷ Kainu w̄ute kū a nanɔo, akū à n̄o s̄i à Ēnoku ì. A gbera Kainu w̄ete k̄ate, akū à a né pì tó kpà w̄ete p̄ine. ¹⁸ Ēnoku Irada ì, Irada M̄euyaeli ì, M̄euyaeli Metusaeli ì, Metusaeli Lameki ì. ¹⁹ Lameki n̄o s̄e m̄en

pla, a do tón Ada, a do Zila. ²⁰ Ada Yabala ì. Àkūme pódári kù òdigō kú bizakuta gūnnō dizi káaku ũ. ²¹ A dakūna tón Yubala. Àkūme mōrōlerinō kù úraperinō dizi káaku ũ. ²² Zila sō, akū mé à Tubala Kainu ì. Siaame a ũ. Àdi pō pínki pi kù mōsio kù mōgotēo. A dāre tón Naama. ²³ Akū Lameki pì a nōnōne:

Ada kù Zilao, à ma yā ma,
ma nōnō, à sã kpá ma yāi.

Gbēke ma kīna, akū ma a dè,

kefenna pì ma lemē, akū ma a wëndii bò.

²⁴ Tó oni Kainu fīna bone gēn suppla,
makū Lameki ma pó sō,

gēn baaakō akuri awēsupplame.

²⁵ Adamu wùte kù a nanōo dō, akū à négōgbē ì. À tó kpàne Seti à pì, Luda a gba né pānde Habila kù Kainu a dè gēne ũme. ²⁶ Seti sō à négōgbē ì, akū à tó kpàne Enosu. Zaa zī birean ò nà Dikiri sísināaa.

5

Adamu burinō

¹ Adamu burinō yān dí. Gōrō kù Luda bisāsirinō kè, à ní ké lán a bàme. ² À ní ké gōgbē kù nōgbēo, akū à arubarikaa dànnē. À tó kpànnē bisāsiri.

³ Adamu wè basuddo akuride gūn à né ì a taka ũ à bòkōa kāao, akū à tó kpàne Seti. ⁴ Seti inaa gbera à kè wè wàa siikō à né pāndenō ì dō gōgbēnō kù nōgbēnō. ⁵ Kù à kà wè wàa siikō kpé basuddo akuri, akū à gā.

⁶ Seti wè basōro awēsoode gūn à Enosu ì. ⁷ A gbera à kè wè wàa siikō awēsuppla à né pāndenō ì

do gōgbēno kũ noḡbēno. ⁸ Kũ à kà wè wàa siikō kpé basoro akuri awεεpla, akũ à gà.

⁹ Enosu wè basiikō akuride gũn à Kenana ì. ¹⁰ A gbera à kè wè wàa siikō kũ gēroo à né pāndeno ì do gōgbēno kũ noḡbēno. ¹¹ Kũ à kà wè wàa siikō kpé basoro awεεoro, akũ à gà.

¹² Kenana wè baaakō akuride gũn à Malaleli ì. ¹³ A gbera à kè wè wàa siikō kpé bupla à né pāndeno ì do gōgbēno kũ noḡbēno. ¹⁴ Kũ à kà wè wàa siikō kpé basoro akuri, akũ à gà.

¹⁵ Malaleli wè baaakō awεεorode gũn à Yarēdi ì. ¹⁶ A gbera à kè wè wàa siikō kũ mèn baraakuri à né pāndeno ì do gōgbēno kũ noḡbēno. ¹⁷ Kũ à kà wè wàa siikō kpé basoro sorosari, akũ à gà.

¹⁸ Yarēdi wè basoraakō awεεplade gũn à Enoku ì. ¹⁹ A gbera à kè wè wàa siikō à né pāndeno ì do gōgbēno kũ noḡbēno. ²⁰ Kũ à kà wè wàa siikō kpé basoraakō awεεpla, akũ à gà.

²¹ Enoku wè baaakō awεεorode gũn à Metusela ì. ²² A gbera à taa ò kũ Ludao ari wè wàa do kpé basoro à né pāndeno ì do gōgbēno kũ noḡbēno. ²³ À kà wè wàa do kpé basoraakō awεεoro. ²⁴ À taa ò kũ Ludao, akũ ò kũrai, kũ Luda a sè à bò kãao andunia gũn yãì.

²⁵ Metusela wè bakēndo awεεsupplade gũn à Lameki ì. ²⁶ A gbera à kè wè wàa aakō kpé bakēndo awεεpla à né pāndeno ì do gōgbēno kũ noḡbēno. ²⁷ Kũ à kà wè wàa siikō kpé basoraakō akuri don-sari, akũ à gà.

28 Lameki kè wè bakēndo awεεpla, akū à négōgbē ì. 29 À tó kpàε Nuhu à pì: Gbē bire mé ani ó laakari kpátεwεε zī gbāna kū óten ke yāi. Odì zī gbāna pì ke Dikiri láaribona zītea yāimε. 30 Nuhu inaa gbera Lameki kè wè wàa aakō sɔɔrosari à né pāndenɔ ì dɔ gōgbēnɔ kū nɔgbēnɔ. 31 Kū à kà wè wàa aakō kpé basɔraakō akuri awεεsuppla, akū à gà.

32 Kū Nuhu kà wè wàa pla kpé basɔro, à Semu kū Hamuo kū Yafetio ì.

6

Bisāsirinɔ yakanaa

1 Kū bisāsirinɔ nà kena nà òten dagula òten nénɔgbēnɔ i, 2 akū Luda nénɔ è bisāsiri nénɔgbē pìnɔ mana, akū òteni ní sé ní pɔyeinaaa. 3 Akū Dikiri pì: Ma Nini nigō kú bisāsirinɔ gūn gɔɔ sīnda pínkiro, zaakū mèbarademε. Ní gɔɔnɔ nigō wè basuddomε. 4 Gbē gbānanɔn kú andunia gūn gɔɔ birea kū gɔɔ bire gberao dɔ, gɔɔ kū Luda né pìnɔ bisāsiri nénɔgbēnɔ dè nɔgbēnɔ ũ ò nénɔ ì kúnwo. Ní né pìnɔmε gōsa gbāna kū ní tó bò zaa káakunɔ ũ.

5 Dikiri è kú bisāsirinɔ yā vāni kena dasi andunia gūn. Gɔɔ sīnda pínki yā bène laasunn òdigō lé ado, 6 akū a pɔ yàka bisāsiri kū à kè zīte yā musu. À laasun pānde lè, 7 akū à pì: Mani bisāsiri kū ma kè zīte wara, bisāsirinɔ kū nɔbɔnɔ kū pó kú òdi taa o kú kuaonɔ kú bānɔ, zaakū ma pɔ yàka ní kena yā musu. 8 Ama Nuhu Dikiri pɔnna lè.

Nuhu yā

9 Nuhu burinɔ yān dí. Nuhu bi gbē manamε. Kū à kun, a mèn do mé à taari vīro à taa ò kú Ludao.

¹⁰ Nuhu nэгᵑgbēnᵑ ì gbēnᵑn aakᵑ, Semu kũ Hamuo kũ Yafetio. ¹¹ Luda è andunia gbēnᵑ yàka ñ pínki, taarikena andunia pà. ¹² Kũ Luda andunia gwà, à è à yàka, zaakũ gbē sīnda pínki zà zéa.

¹³ Akũ Luda pì Nuhune: Mani gbē sīnda pínki kakate, kũ ñ yāin taarikena dà anduniala. Mani ñ kakate lεεε kũ anduniaome. ¹⁴ Ñ gó'ite keke kũ lí lεketεεo ñ kpénenᵑ ke a gũn ñ òda maa a gũn kũ a kpeo. ¹⁵ Ìni gó pì ke lán dí bà. A gbàna gàsákuru wàa do kpé basᵑoro, a yàasa gàsákuru bupla akuri, a lei sᵑ gàsákuru baraakuri. ¹⁶ Ñ gó pì musu pápa, gbasa ñ guforo tó a dagura gwe gàsákuru do zaa a musu kpa. Ñ gbà da gó pì kpado ñ gó pì ke didikᵑana lεu aakᵑ.

¹⁷ Makũ sᵑ mani tó í da anduniala, de mà pᵑ wèndide kũ òdi wesa bonᵑ kakate ñ pínki. Pᵑ kũ ò kú andunia gũnnᵑ ni gaga pínki. ¹⁸ Ama ma bàka nigᵑ kú kũnwo. Ìni gē gó pì gũn kũ n nэгᵑgbēnᵑ kũ n nanᵑo kũ n néno nᵑnᵑo. ¹⁹ Ìni pᵑ wèndide pínki sé ñ gē kũnwo mèn plapla de onigᵑ kun kũ wèndiio. ²⁰ Bā burinᵑ kũ nᵑbᵑ burinᵑ kũ pᵑ kũ òdi taa o kũ kùao burinᵑ pínki oni su n kīnaa mèn plapla de ògᵑ kun. ²¹ Ñ pᵑble kũ òdi ble sīnda pínki séte ñ kakara á zàna ũ, ákᵑnᵑ kũ pᵑ pìnᵑ. ²² Akũ Nuhu kè lε à yā kũ Luda òneε kè pínki.

7

Í dana anduniala

¹ Akũ Dikiri pì Nuhune: Ñ gē gó gũn kũ n bedenᵑ, zaakũ mᵑkᵑmme ma n e yānnade ũ gbāragbēnᵑ té.

² Ñ nòbò kũ à de sa'opò ùnò sé ñ gẽ kũńwo da kũ a sàao mèn supplapla, ñ nòbò kũ òdi sa ooronò sé mèn plapla da kũ a sàao. ³ Ñ bãno sé ñ gẽ kũńwo dò da kũ a sàao mèn supplapla de ñ burinò gõ kú andunia gu sīnda pínkia. ⁴ Zaakũ gòrò suppla gbera mani tó legũ ma zĩte ari gòrò bupla fānantẽ kũ gwāanio, de mà pò wèndide kũ ma kènò wara zĩte pínki.

⁵ Nuhu yā kũ Dikiri ònɛɛ kè pínki. ⁶ Gòrò kũ í dà anduniala, Nuhu kun wè wàa aakõmɛ. ⁷ À gè gó'ite gũn kũ a nénò kũ a nanò kũ a nénò nònò de ò bo í pì yān. ⁸ Akũ nòbò kũ ò de sa'opò ùnò kũ nòbò kũ òdi sa ooronò kũ bãno kũ pò kũ òdi táa o kũ kùaoonò ⁹ sù Nuhu kīnaa gó gũn mèn plapla da kũ a sàao lākũ Luda ònɛɛ nà. ¹⁰ Gòrò suppla gbera í da pìi dà anduniala. ¹¹ Nuhu wè wàa aakõde gũn a mò plade gòrò gẽro awɛɛplade zĩ, akũ í kũ à kú zĩte gbárunò pùtã pínki, akũ ludambe guforonò fĩ. ¹² Legũ mà ari gòrò bupla fānantẽ kũ gwāanio.

¹³ Gòrò birea Nuhu gè gó gũn kũ a nénò Sɛmu kũ Hamuo kũ Yafetio kũ api nanò kũ a nénò nònò gbɛnòn aakõ, ¹⁴ kũ nòbòsɛntɛnò pínki ñ buria kũ be pòkãdenò pínki ñ buria kũ pò kũ òdi táa o kũ kùaoonò pínki ñ buria kũ pò vurananò pínki ñ buria, bãno kũ pò dèmbɛredenò pínki. ¹⁵ Pò kũ òdi wesa bonò sù Nuhu kīnaa gó gũn buri kũ burio mèn plapla. ¹⁶ Pò wèndidenò buri pínki gè da kũ a sàao lākũ Luda dītɛnɛ nà. Akũ Dikiri gbà tàtańle.

¹⁷ Legũ mà ari gòrò bupla. Kũ í tɛn kara, akũ à gó pìi sè zĩtela. ¹⁸ Í fùte à kàra manamana à dà zĩtela, akũ gó pì fù íla. ¹⁹ Í kàra à dà zĩtela lái, à dà kpi lei kũ ò kú andunia gũnnòla míomio. ²⁰ Í fùte

à dà kpi pìnɔla ari gàsākuru gẽro. ²¹ Pó wèndide kũ òdi táa o zĩtenɔ gága pínki, bãnɔ kũ be pókãdenɔ kũ nòbɔsɛntenɔ kũ pó kũ òdi táa o kũ kùaoɔ kũ bisāsirinɔ n pínki. ²² Pó kũ òdi wesa bo kũ ò kú s̀s̀s̀ianɔ gága pínki. ²³ Luda pó wèndide kũ ò kú s̀s̀s̀ianɔ kàkate pínki. À bisāsirinɔ kũ nòbɔnɔ kũ pó kũ òdi táa o kũ kùaoɔ kũ bãnɔ kàkate andunia gũn. Nuhu mé à bò ado kũ pó kũ ò kú kãao gó gũnnɔ. ²⁴ Akũ í g̀ò da anduniala ari gɔɔ basuppla akuri.

8

Í gona anduniala

¹ Nuhu kũ nòbɔsɛntenɔ kũ be pókãde kũ ò kú kãao gó gũnnɔ pínki yã d̀ Ludan. Kũ à ãa gbàre zĩtea, akũ í nà babanaaa. ² Í kũ ò kú zĩte gbárunɔ kũ ludambe guforonɔ tàta, akũ legũ k̀. ³ Í pì ten baba busɛbusɛ àten lago ari gɔɔ basuppla akuri. ⁴ A mɔ supplade gɔɔ gẽro awɛɛplade zĩ gó pìi dì kpi kũ òdi pì Ararataa. ⁵ Í pì ten lago ari mɔ kuride gũn. Mɔ kuride pì gɔɔ káaku zĩ kpìnɔ mìs̀ontenɔ bòbo.

⁶ Gɔɔ bupla gbera Nuhu gó wondo kũ à bòn yã wè, ⁷ akũ à kãakãanna gbàre. Àten vura àten gé àten su ari í bàba zĩtea. ⁸ À potẽne gbàre dɔ de à le à d̀ tó í làgo zĩtea. ⁹ Kũ potẽne dí diki lero, akũ a èra à sù Nuhu kĩnaa gó gũn, zaakũ í da anduniala pínkime. Nuhu ɔ bò à a kũ à g̀ò gó gũn. ¹⁰ À kámma bò ari gɔɔ suppla, akũ à èra à potẽne gbàre dɔ. ¹¹ Potẽne pìi èra à sù à kĩnaa ɔkɔsi à kù lá k̀ à kpá a léi. Akũ Nuhu d̀ kũ í làgo zĩtea. ¹² À kámma bò gɔɔ suppla dɔ, akũ à èra à potẽne pìi gbàre, adi era à sù a kĩnaa

doro. ¹³ Nuhu wè wàa aakõ awεεdode gūn a mɔ káaku gɔɔ káaku zĩ, í bàba zĩtea, akū à gó pìi musu gò. Kū à gu gwà, à è í làka zĩtea. ¹⁴ A mɔ plade gɔɔ baraasɔɔro awεεplade zĩ í bàba zĩtea.

¹⁵ Akū Luda yā ò Nuhune à pì: ¹⁶ Ì bo gó gūn kū n nanɔ kū n négɔgbēnɔ kū n nɔnɔ. ¹⁷ Ì pɔ wèndide kū ò kú kūnwɔnɔ bɔte pínki, bānɔ kū nòbɔnɔ kū pɔ kū òdi táa o kú kúaonɔ pínki, de ò fákɔa zĩte ògɔ né i ògɔ kara andunia gūn. ¹⁸ Akū Nuhu bò kú a néno kú a nanɔ kú a né pìnɔ nɔnɔ. ¹⁹ Nòbɔnɔ pínki kú pɔ kú òdi táa o kú kúaonɔ pínki kú bānɔ pínki kú pɔ kú òdi táa o zĩtenɔ pínki bòte gó gūn buri kú burio.

²⁰ Akū Nuhu Dikiri gbagbaki bò. À nòbɔ kú bā kú òdi sa oonɔ kú, akū à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òa. ²¹ Kū Dikiri a gbĩ mà, à kène nna, akū à laasun lè à pì: Mani era mà láari bo zĩtea bisāsiri yāi doro, zaakū bisāsiri laasun ògɔ vāni zaa a kefennakegɔɔame. Mani era mà pɔ wèndidenɔ kakate lākū ma kè nà doro. ²² Ari andunia gé àgɔ kunwo pótɔna kú pókεkenaao, ìa kú guwānao, bunsire kú sakareo, fānantē kú gwāanio, í ke ni lākaro.

9

Luda bàka kunna kú Nuhuo

¹ Akū Luda arubarikaa dā Nuhugu kú a néno à pìinne: Àgɔ né i àgɔ kara à andunia pa. ² Nòbɔnɔ kú bānɔ kú pɔ kú òdi táa o kú kúaonɔ kú kpònɔ nigɔ á vīna vī pínki. Ma í nááre á ɔĩ. ³ Pɔ kú òdi táa onɔ pínki nigɔ de á pòble ũ. Ma í kpááwa pínki lākū ma pòble kú òdi bute zĩteanɔ kpááwa nà yā. ⁴ Ama àsun nòbɔ kú òdi a kùtu kpáro sóro, zaakū a arume a wèndi ũ.

⁵ Mani á aru kũ à de á wèndi ũ fĩna boáε. Tó nòbò gbẽ dè ke tó gbẽ a gbẽdake dè, mani a aru fĩna bonε. Mani fĩna bo gbẽ kũ à a gbẽdake dèεa. ⁶ Tó gbẽ a gbẽdake dè, oni a de, zaakũ ma bisāsiri kè ma taka ũmε. ⁷ Àgõ né i àgõ kara, à da anduniala àgõ ke dasi.

⁸ Luda pì Nuhunε kũ a nénò dɔ: ⁹ Ma bàka nigõ kú kááo kũ á burinɔ ¹⁰ kũ pó wèndide kũ ò kú kááo kũ ò bò gó gũnnɔ pínki, bãnɔ kũ be pókãdenɔ kũ nòbòsɛntenɔ kũ pó kũ ò kú zĩteanɔ pínki. ¹¹ Ma bàka nigõ kú kááo. Mani í da anduniala mà pó wèndidenɔ kakatε pínki doro. Í ni da anduniala à a kakatε doro. ¹² Akũ Luda èra à pì: Ma bàka nigõ kú kááo kũ pó wèndide kũ ò kú kááonɔ ari gɔɔ sĩnda pínkimε. A sèdaan dí. ¹³ Mani ludambefɛnɛda bo legũa ma bàka kunna kũ anduniaio sèda ũ. ¹⁴ Tó ma tò legũ sisi ludambefɛnɛda bòa, ¹⁵ lákũ ma bàka kú kááo nà kũ pó wèndide buri sĩnda pínki, a yã ni dɔmagu. Mani tó í da anduniala à pó wèndide kakatε pínki doro. ¹⁶ Tó ma ludambefɛnɛda è legũa, ma bàka kunna kũ pó wèndide buri sĩnda pínki ari gɔɔ sĩnda pínki yã ni dɔmagu. ¹⁷ Akũ Luda pì Nuhunε: Ma bàka kunna kũ pó wèndide kũ ò kú andunia gũnnɔ pínki sèdaan gwe.

Nuhu nénɔ

¹⁸ Nuhu né kũ ò bòtε gó gũnnɔ tón dí: Semu, Hamu, Yafeti. Hamumε Kanaa de ũ. ¹⁹ Nuhu nénɔn gwe gbẽnɔn aakõ. Ní burinɔ mé ò dàgula andunia gũn pínki.

²⁰ Nuhu bi búbariimε, akũ à geepi líkpε bà. ²¹ Kũ à sèwẽ mì à kà, akũ a wutena pótompo a kpén. ²² Kũ Kanaa de Hamu a de pótompo è, à bò à gèε à ò

Semune kū Yafetio. ²³ Akū Semu kū Yafetio uta zōkō sè ò dì n̄ gāaa n̄ pla ò taa ò kū kpeo. N̄ are dona gu pāndea de òsun n̄ de pótompō ero yāi, ò gèe ò kù n̄ de pótompola. ²⁴ Kū wē wère Nuhua à vù, à mà lākū a né kpede kèare nà, ²⁵ akū à pì:

Kanaa nigō láari pó ũme,
àkū mé anigō a gbēno zò kpede ũ.

²⁶ Akū à pì:

Arubarikademe Dikiri, Semu Luda ũ,
Kanaa nigō de Semu zò ũ.

²⁷ Luda karana ke Yafetine,
a burino n̄ baka le Semu burino arubarikaa gūn,
Kanaa nigō de Yafeti zò ũ.

²⁸ Í dana anduniala gbera Nuhu kè wè wàa do kpé basuppla akuri. ²⁹ À kè wè wàa siikō kpé basuppla akuri, akū à gà.

10

Nuhu burino

¹ Nuhu négōgbēno Semu kū Hamuo kū Yafetio kū n̄ négōgbē kū ò ò í í dana anduniala gberano yān dí. ² Yafeti négōgbēno tón dí: Goma, Magōgu, Midiā, Girisi, Tubala, Meseki kū Tirasao. ³ Goma négōgbēno tón dí: Asakenaza, Rifa, Tōgama. ⁴ Girisi négōgbēno tón dí: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu. ⁵ Buri pino mé ò dāgula ísira gerēei, ò kō kpàatete bùsu kū bùsuuo buri kū burio danedanē, baadi kū a buriyāo.

⁶ Hamu négōgbēno tón dí: Etiopia, Misila, Libia kū Kanaao. ⁷ Etiopia négōgbēno tón dí: Seba, Avila, Sabata, Raama kū Sabatekao. Raama négōgbēno me Seba kū Dedāo ũ. ⁸ Nimlōdu bi Etiopia burime do.

Àkūme andunia gbānazōkōde tóde káaku ũ. ⁹ Tofe sàame Dikiri kīnaa. A yā mé à tò òdi pi: Lákū Nimbodu de tofe sà ũ Dikiri kīnaa nà. ¹⁰ Babilonia būsū kū à kí blèa káaku wéranome Babeli kū Èrekio kū Akadao kū Kalaneo ũ. ¹¹ Bona gwe à gèe Asiria būsūn, akū à Ninewa kàte kū Reobo'irio kū Kalao ¹² kū Resē kū à kú Ninewa dagura kū Kalao. Nīnevame wéra zōkō ũ.

¹³ Misila burinon dí: Ludunō, Anamunō, Leabanō, Nafatunō, ¹⁴ Patarusinō, Kasalunō kū Kereti kū Filisitininō bō n gūnnō.

¹⁵ Kanaa daudu Sidō burinon dí: Itinō, ¹⁶ Yebusinō, Amōrinō, Gīgasinō, ¹⁷ Ivinō, Akinō, Sininō, ¹⁸ Avadanō, Zēmarinō kū Amatanō. Kanaa pīnō dàgula kpεkpε. ¹⁹ N būsū lézekin dí. Bona zaa Sidō gena Gera kū à kú Gaza sare ari Sōdōmu kū Gōmōrao kū Adamao kū Zeboimu kū à kú Laša sareo. ²⁰ Hamu négōgbēnon gwe buri kū burio būsū kū būsūuo danēdane, baadi kū a buriyāo.

²¹ Yafeti dakūna Semu buri kè dō. Àkūme Eberunō dizi káaku ũ. ²² Semu négōgbēnō tón dí: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kū Aramuo. ²³ Aramu négōgbēnō tón dí: Uzu, Hulu, Geta kū Mēsekio. ²⁴ Apasada mé à Sela ì, akū Sela Eberu ì. ²⁵ Eberu négōgbēnō ì gbēnon pla. A do tón Pelegi, zaakū a gōron ò kēkōa andunia gūn. A dakūna tón Yōkotā. ²⁶ Yōkotā négōgbēnō tón dí: Alamōdada, Sēlēfi, Azamave, Yera, ²⁷ Adoramū, Uzala, Dikala, ²⁸ Obala, Abimaēli, Seba, ²⁹ Ofi, Avila kū Yobabuo. Yōkotā négōgbēnon gwe pīnki. ³⁰ Bona Mēsa gena Sefa kū kpi kū ò kú ifáboki kpanō, àkūme n būsū ũ. ³¹ Semu négōgbēnon gwe pīnki buri kū burio būsū kū būsūuo danēdane, baadi kū a buriyāo.

³² Nuhu nэг̃gbēnɔ burinɔn gwe danɛdanɛ b̀usu k̀u b̀usuuo. N̄ k̄inaan andunia buri s̄inda p̄inki b̀on ò d̀agula í dana anduniala gbera.

11

Babeli kpédidikōanaa

¹ Andunia ḡun yā p̄inki buri m̀en domɛ, yā dokōnɔn òdi o. ² Lákū gbēnɔ ten s̄s̄s̄ ifāboki kpa nà, k̀u ò kà Babilonia b̀usu gusaran, akū ò v̀ute gwe. ³ Ò pikōnɛ: Ò gé ò k̀unku bo ò kpáta manamana. K̀unkumɛ n̄ gbè ũ, òdaamɛ n̄ simiti ũ. ⁴ Akū ò p̄i: Ò wéra káte ò kpédidikōana bo a m̀is̄onte z̄ō ludambea. Ò ó z̄ida t̄ó bo de òsung̃ fākōana dodo andunia ḡunlo yāi.

⁵ Akū Dikiri k̄ipa à wéra p̄i gwà k̀u kpé lei k̀u bisāsirinɔ b̀oo. ⁶ Akū à p̄i: N̄ p̄inki n̄ buri dokōnɔmɛ, yā dokōnɔn òdi o, akū yā k̀u òten boon dí yá? Yā k̀u ò a laasun lè tera sà oni kemɛ, p̄oke ni kpánnɛ a kenaa ḡun doro. ⁷ Ò kipa ò gé gwe ò n̄ yā yākateínnɛ de òsun k̄ō yā ma doro. ⁸ Akū Dikiri n̄ fākōa gwe dodo andunia ḡun p̄inki, akū ò n̄ wéra katenna tò. ⁹ A yā mé à tò, ò t̄ó kpà w̄ete p̄iine Babeli, zaakū gwen Dikiri tò andunia buri s̄inda p̄inki yā b̀on. Zaa gwen à n̄ fākōa andunia ḡun p̄inki.

Semu k̀u Terao burinɔ

¹⁰ Semu burinɔ yān dí. Semu w̄è bas̄orode ḡun à Apasada ò ídana anduniala gbera w̄è pla. ¹¹ A gbera à kè w̄è wàa pla kpé bas̄oro à né pāndenɔ ò d̄o g̃gbēnɔ k̀u n̄gbēnɔ.

12 Apasada wè baraakuri awεεsɔɔrode gūn à Sela ì. 13 A gbera à kè wè wàa pla kū aakɔ̀o à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

14 Sela wè baraakuride gūn à Eberu ì. 15 A gbera à kè wè wàa pla kū aakɔ̀o à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

16 Eberu wè baraakuri awεεsiikɔ̀de gūn à Pɛ̀lɛ̀gi ì. 17 A gbera à kè wè wàa pla kū baraakurio à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

18 Pɛ̀lɛ̀gi wè baraakuride gūn à Rɛ̀u ì. 19 A gbera à kè wè wàa do awεεkɛ̀ndo à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

20 Rɛ̀u wè baraakuri awεεplade gūn à Serugu ì. 21 A gbera à kè wè wàa do awεεsuppla à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

22 Serugu wè baraakuride gūn à Nao ì. 23 A gbera à kè wè wàa do à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

24 Nao wè baraakuri donsaride gūn à Tera ì. 25 A gbera à kè wè basuddo donsari à né pāndenɔ̀ ì dɔ̀ gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.

26 Tera kè wè baaakɔ̀ akuri, akū à Abramukū Nao kū Aranao ì. 27 Tera burinɔ̀ yān dí. Tera Abramukū Nao kū Aranao ì, akū Arana Lutu ì. 28 Arana gà a de Tera wára zaa Urumε Kaladia būsun, gu kū ò a ìn. 29 Abramukū Nao nɔ̀ sè. Abramukū Nao nɔ̀ tón Sarai, Nao nɔ̀ sɔ̀ tón Milika, Arana né. Arana pì mé à Isika ì dɔ̀. 30 Sarai sɔ̀ paramε, adi né iro.

31 Akū Tera a né Abramukū a daikore Lutuo kū Abramukū Nao Sarai sè bona Uru, Kaladia būsun, òten gé Kanaanɔ̀ būsun. Kū ò kà Arana, ò vùtɛ̀

gwe. ³² Tera wè wàa do awεεσωροde gūnn à gà zaa Arana.

12

Dikiri ona Abramunε à bo a būsun

¹ Dikiri pì Abramunε:

Ñ bo n būsun n danεnɔ té n de bea,
 ñ tá būsū kū mani mɔnnεn.

² Mani tó n buri ke dasi,
 mani arubarika dangu mà n tó bo,
 n kīnaan onigɔ arubarika len.

³ Mani arubarika da gbē kū oni sa mana onnεnɔn,
 mani gbē kū oni sa vāni onnεnɔ ká.

Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le n gāi.

⁴ Akū Abramū dà zén lákū Dikiri òne nà. Lutu gèε kāao. A wè baaakɔ akuri awεεσωροde gūn à bò Arana ⁵ kū a nanɔ Saraio kū a vīni né Lutuo kū n aruzεke kū ò vīnɔ kū gbē kū ò sè gwεnɔ. Len ò bò Arana le ò dà Kanaa zén. Kū ò kà gwe, ⁶ akū ò gète būsū pìn ari ò kà Mɔre gbiri lí kīnaa Sekemu. Kanaanɔn kú būsū pìn gɔɔ birea. ⁷ Akū Dikiri bò à sù Abramua à pì: Mani būsū dí kpá n burinɔame. Akū à Dikiri gbagbaki bò gwe. ⁸ Kū à fùte gwe, à mii pè kpi kú ò kú Beteli ifāboki kpanɔa, akū à buraa kàte gwe, Beteli kú ifālete kpa, Ai kú ifāboki kpa. À Dikiri gbagbaki bò gwe dɔ, akū à a sisi. ⁹ Akū à dà zén dɔ à mii pè Negεvia.

¹⁰ Kū nàa kà būsū pìn, akū Abramū gèε gɔɔ pla ke Misila, zaakū nàa pì gè ɔla. ¹¹ Kū à kà kāni kū Misilao, à pì a nanɔne: Má dɔ nɔ maname n ũ. ¹² Tó Misilanɔ n e, oni pi ma nanɔme n ũ, oni ma de oni n tó. ¹³ Ñ piñne ma dāremε n ũ de ò ma sí ɔplapla

n yāi. Lákū ĩni ma mì sí nà̀n gwe. ¹⁴ Kū ò kà Misila, Misilano è nɔgbě pì mana gè. ¹⁵ Kū Misilano kína Firi'auna ìbanɔ a è, ò a mana gògòne, akū ò a sè ò gè kãao Firi'aunane a bea. ¹⁶ Akū à Abramū gwà manamana a yāi, à sãno kpàa kū zùnɔ kū zaakinɔ kū gògbě zĩkerinɔ kū nɔgbě zĩkerinɔ kū lakuminɔ. ¹⁷ Akū Dikiri gyã pãsinɔ kà Firi'aunagu kū a bedenɔ Abramū nanɔ pì yāi. ¹⁸ Akū Firi'auna Abramū sisi à pìne: Bó yā n kɛmenɛ gwee? Bó yā mé à tò ndi omene kū n nanɔnloo? ¹⁹ À kè dera n pì n dāremɛ, akū ma a sè nɔ ũu? N nɔn di! Ñ n pó sé ñ táo. ²⁰ Firi'auna yā ò a gbẽnɔne Abramū yā musu, akū ò gèe ò zènɛ kū a nanɔ kū a aruzekeno pínki.

13

Abramu kɛkɔana kū Lutuo

¹ Akū Abramū bò Misila à sù Negevi kū a nanɔ kū a aruzekeno pínki kū Lutuo. ² Abramū bi aruzekedemɛ, à pókādenɔ vī dasi kū andurufuuo kū wuraa. ³ Bona Negevi à sòsò gu kū guo ari à gèe à kào Beteli, gu kū à bùraa kàten káaku Beteli dagura kū Aio, ⁴ gu kū à sa'oki bòn yā. Akū à Dikiri sisi gwe.

⁵ Lutu dìgò té kū Abramūo leelee. À sãno kū zùnɔ kū bizakutano vī se. ⁶ Ñ pókādenɔn dasi, gu pìi sè dí mórĩma ñ pínkiro. A yā mé à tò oni fɔ ògò kú gu dokɔno leelee doru. ⁷ Akū lékpakɔa gè Abramū pódārinɔ kū Lutu pódārinɔ dagura. Zĩ kũa sò Kanaanɔ kū Perizinɔn kú bùsuu pìn. ⁸ Akū Abramū pì Lutunɛ: À mana lékpakɔa gò kú ó daguraro, ke ma pódārinɔ kū n pódārinɔ dagura, zaakū danenɔn ó ũ. ⁹ Ñ bùsu gwa da n are pínki. Ò kɛkɔa. Tó n

gɛ ɔzei, mani gɛ ɔplai. Tó n gɛ ɔplaimɛ sɔ, mani gɛ ɔzei. ¹⁰ Kū Lutu gu gwà, à è Yoda guvute pínki mɔɔ vī manamana. Ari Dikiri gɔ gɛ Sɔɔɔmu kū Gɔmɔrao kakatɛ, guvute pì de lán Dikiri swadakoo bà, lán Misila bùsuu bà, ari à gèe pé Zoaa. ¹¹ Akū Lutu Yoda guvute sè pínki. Ò kèkɔa, akū Lutu dà zén à tà ifāboki kpa. ¹² Abramɔ gɔ Kanaano bùsun, Lutu sɔ à kú Yoda guvute wɛtɛnɔ dagura. À bùraa kàtɛ Sɔɔɔmu sarɛ. ¹³ Sɔɔɔmudɛnɔ sɔ ò vāni, durunnakeri sàɔmɛ n ũ Dikiri kīnaa.

¹⁴ Lutu tanaa gbera Dikiri pì Abramunɛ: Gu kū n zén n wé sé n gɔgbānduru kū gɛnɔmidɔkio kū ifābokio kū ifāletɛo gwa. ¹⁵ Zītɛ kū n è pínki, ma kpamma, anigɔ de mɔkɔn kū n burinɔ pɔ ũ ari gɔɔ sīnda pínki. ¹⁶ Mani tó n burinɔ kɛ dasi lán bùsu'atɛ bà. Tó gbɛke ni fɔ à bùsu'atɛ naro, de ani fɔ à n burinɔ naro. ¹⁷ N fute n gɛ bùsuu pìn n a gbàna kū a yàasao gwa, zaakū ma kpammamɛ. ¹⁸ Abramɔ fute à gèe à vute Mamare gbiri lí kū ò kú Eblɔnunɔ sarɛ, akū à Dikiri gbabaki bò gwe.

14

Lutu surabanaa

¹ Zikea Babilɔnia bùsu kína Amarafeli kū Elasa bùsu kína Ariɔkio kū Elamu bùsu kína Kedɔlaomɛɛo kū Goimu bùsu kína Tidalao ² tɛn zì ká kū Sɔɔɔmu kína Berao kū Gɔmɔra kína Bisao kū Adama kína Sinabuo kū Zeboimu kína Semɛbao kū Bela kū òdi pì tera Zoa kínao. ³ Kína gbɛnɔn sɔɔɔro pìnɔ kɔ kàkara n pínki Sidimu guvutɛn. Àkūmɛ Sèbɛ Wiside ũ tera. ⁴ Wɛ̀ kuri awɛɛpla dagura òdigɔ táfe bo Kedɔlaomanɛ. A wɛ̀ kuri awɛɛ'aakɔde gūnn ò gi

bonɛi. ⁵ A wɛ̀ gɛ̀ro donsaride gūnn Kɛ̀dɔ̀laoma kū kína kū ò kú kǎaonɔ̀ sù ò z̄i blè Rɛ̀faimunɔ̀ zaa Asetero Kanaimu, ò z̄i blè Zuzinɔ̀ zaa Hamu, ò z̄i blè Ɛ̀minɔ̀ zaa Save Kiriataimu, ⁶ ò z̄i blè Orinɔ̀ n̄ kpi kū òdi pi Seia ari à gèe pé Ɛ̀li Parana gbárannaa. ⁷ Akū ò èra ò sù Ɛ̀misipa. Àkū òdi pi tera Kadɛ̀si. Ò z̄i blè Amaleki bùsuua pínki kū Amɔ̀ri buri kū ò kú Azaz̄ Tamannɔ̀ dɔ̀.

⁸ Akū Sɔ̀dɔ̀mu kína kū Gɔ̀mɔ̀ra kínao kū Adama kínao kū Zeboimu kínao kū Bela kū òdi pi tera Zoa kínao fùte ò gèe ò z̄i ká kúnwo Sidimu guvuten.

⁹ Òten z̄i ká kū Elamu bùsu kínao kū Goimu bùsu kínao kū Babilɔ̀nia bùsu kínao kū Ɛ̀lasa bùsu kínao. Kína gbɛ̀nɔ̀n siik̄ pìnɔ̀ ten z̄i ká kū kína gbɛ̀nɔ̀n sɔ̀ronɔ̀. ¹⁰ Sidimu guvute òda wɛ̀e v̄i dasi. Kū Sɔ̀dɔ̀mu kína kū Gɔ̀mɔ̀ra kínao ten bàa lé, akū ò si a gūn, akū n̄ gbɛ̀ kparanɔ̀ bàa lè ò gèe gusísiden. ¹¹ Z̄iblerinɔ̀ Sɔ̀dɔ̀mu kū Gɔ̀mɔ̀rao aruzekɛ̀nɔ̀ kū n̄ póblenɔ̀ sɛ̀te pínki ò tàò. ¹² Gɔ̀rɔ̀ kùa Abramuv̄ini né Lutukú Sɔ̀dɔ̀mu, akū ò a kù ò tà kǎao kū a aruzekɛ̀nɔ̀.

¹³ Akū gbɛ̀ kū à bò n̄ ɔ̄i gèe à ò Eberu buri Abramunɛ̀ zaa Mamare gbiri línɔ̀ sarɛ̀. Mamare kū a dakūnanɔ̀ Ɛ̀sekɔ̀lu kū Anɛ̀o bi Amɔ̀ri burinɔ̀mɛ̀, ò de k̄o gbɛ̀ ũ kū Abramuo. ¹⁴ Kū Abramumà ò a danɛ̀ kù ò tà kǎao, akū à a bɛ̀ z̄ikarinɔ̀ sɛ̀te gbɛ̀nɔ̀n wàa do kpé basuddo plansari à pète kína pìnɔ̀i, akū à n̄ lé Dǎ. ¹⁵ Akū à a gbɛ̀nɔ̀ kpàatete, akū ò s̄ingu gwāani. Ò z̄i blèmma ò pèmma ari Oba, Damasuku gugbānduru kpa. ¹⁶ À èra à sù kū aruzekɛ̀ pìnɔ̀ pínki kū a v̄ini né Lutuo kū a aruzekɛ̀nɔ̀. À sù kū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kū gbɛ̀ pāndenɔ̀ dɔ̀.

17 Kū Abramū ži blè Kēdolaomaa kū kína kū ò kú kãaonɔ àten su, akū Sɔdɔmu kína bò à dàale Save Guvute kū òdi pì tera Kína Guvuten. 18 Akū Salemu kína Melekizedeki sù kū burodiiio kū sèwēo. Àpì bì Luda Musude gbàgbariime. 19 Akū à sa mana ò Abramunε à pì:

Luda Musude musu kū zĩteo Kèri arubarika da Abramun.

20 Arubarikaden Luda Musude kū à n ibereɛnɔ nãnnε n ɔĩ ũ.

Akū Abramū aruzekε kū àten sunɔ pínki kuride kpàa. 21 Sɔdɔmu kína pì Abramunε: Ñ ma gbēnɔ kpáma ñgɔ aruzekε kūna n pó ũ. 22 Akū Abramū pìne: Ma sì kū Dikiri Luda Musude musu kū zĩteo Kèriio, 23 mani n póke séro, bee kyateyĩba, de ñsun pì n ma ke aruzekede ũro yã. 24 Mani póke séro, sé póble kū ma gbēnɔ blèe baasiro. Ama Anε kū Esekɔluo kū Mamare kū ò gèε kūmaonɔ, ñ tó ò ñ baka sé.

15

Luda bàka kunna kū Abramuo

1 Abire gbera Dikiri yã ò Abramunε wégupu'ena gūn à pì:

Abramū! Ñsun vīna kero.

Makūmε n sēgbako ũ,

n láada nigɔ zɔkɔ manamana.

2 Akū Abramū pì: Dikiri Luda, bón ñni ma gbaa? Má né vīro. Damasuku gbē Elieza mé anigɔ de ma be túbibleri ũ. 3 Kū ñdi ma gba néro, ma be zĩkeri pì mé anigɔ de ma túbibleri ũ. 4 Akū Dikiri pìne: Àpì mé anigɔ de n túbibleri ũro. Né kū ani bo n wóplen mé anigɔ de n túbibleri ũ. 5 Akū à bò kãao

bàai à pì: Ñ musu gwa ñ susunenɔ naro, tó ñni fɔ. Lemε n burinɔ nigɔ de le. ⁶ À Dikiri náani kè, akū Dikiri tò yā bò kāao nna a náani kū à kè yāi. ⁷ À pìne dɔ: Dikirime ma ũ, makū mé ma n bo Uru, Kaladia busun, de mà būsu díkīna kpámma yāi. ⁸ Akū Abramū pì: Dikiri Luda, deran manigɔ dɔ kū anigɔ de ma pɔ ũ? ⁹ À wèa à pì: Ñ zùnunu wè aakɔ sé kū blè wè aakɔo kū sákarò wè aakɔo kū potēnētēnnao kū lukulukuuo. ¹⁰ Akū à pɔ pìnɔ sè à sùo pínki à pàrapara à gògokɔa, akū à kàte à ñ are dèdòkɔa, ama adi bānɔ parapararo. ¹¹ Kū yumburukunɔ sù ò didi nòbɔɔ pìnɔa, akū Abramū pèrma.

¹² Kū ifāntē ten gē kpén, i zɔkɔ Abramū kù, akū gusira zɔkɔ vīnade dàala. ¹³ Akū Dikiri pìne: Ñgɔ dɔ kū n burinɔ nigɔ nibɔ ble būsu kū à de ñ pɔ ũro gūn, onigɔ zò ble gwe, onigɔ wé tāmma ari wè wàa pla. ¹⁴ Ama mani wari dɔ buri kū òten zò bleñnea, n burinɔ ni bɔte kū aruzekε zɔkɔo. ¹⁵ Mòkɔn sɔ, ñinigɔ aafiamε ari ñ gé zī kūo, gbasà ñ ká n dizinɔla oni n vī. ¹⁶ N nasionɔ mé oni era ò su la, zaakū Amòrinɔ durunna dí papa kòro.

¹⁷ Kū ifāntē gè kpén, gu sì, akū Abramū è kīni kū àten túsukpe bo kū sètεo ten gē nòbɔ kū à pàrapara pìnɔ dagura. ¹⁸ Zī birea Dikiri pì a bàka nigɔ kú kū Abramuo à pì: Mani būsu díkīna kpá n burinɔa zaa Misila būsu lézeki swai ari swada kū òdi pi Yuflati, ¹⁹ būsu kū Keninɔn kun kū Kenizinɔ kú Kadamɔnunɔ ²⁰ kú Itinɔ kú Perizinɔ kú Refaimunɔ ²¹ kú Amòrinɔ kú Kanaanɔ kú Gigasinɔ kú Yebusinɔo.

16

Hazara kū a né Sumailao

¹ Abramū nanɔ Sarai dí né iro. À nɔgbě zĩkeri vĩ Misila gbě ũ kũ òdi pine Hazara. ² Akũ Sarai pì Abramune: Lákũ Dikiri ma ke para ũ nà, ò wùte kũ ma zĩkeriio. Ma sì kũ mani nénɔ le a gāi. Akũ Abramū Sarai yā mà. ³ Abramū wè kuri kena Kanaanɔ busun gberan Sarai a zĩkeri Hazara kpàa nɔ ũ. ⁴ Abramū wùte kãao, akũ à nɔ̀ sì. Kũ à è á nòsinaa, à òkè kũ a dikiriio. ⁵ Akũ Sarai pì Abramune: Taari kũ ò kèmenε gò n yā ũme. Ma a zĩkeri kpàmma. Kũ à è á nòsina, akũ àdigò òkè kũmao. Mòkɔn kũ makũo, Dikiri mé ani yā gògòwεε. ⁶ Akũ Abramū wèa à pì: N zĩkeri kun n pò ũme. Ò kene lákũ n yei nà. Kũ Sarai wari òa, akũ à bàa lène.

⁷ Dikiri Malaika a è ísèbokia gbárannan, ísèboki pì kú Suru zé sareme. ⁸ Akũ à a là à pì: Sarai zĩkeri Hazara, n bo mámeε? Nten gé mámeε? Akũ à wèa à pì: Maten bàa lé ma dikiri Sarainεme. ⁹ Akũ Dikiri Malaikaa pìne: Ò era ò tá n dikiri pì kĩnaa ògò mì natεε.

¹⁰ Mani n buri kara ògò dasi,
oni fɔ̀ ò n lé òro.

¹¹ Ò nòsina, òni né i gògbě ũ,
òni tó kpáne Sumaila,
zaakũ Dikiri n yā mà n wétamma gũn.

¹² Anigò de lán zaakisènte bà,
ani ibere sé kũ gbě sinda pínkió,
gbě sinda pínki ni ibere sé kãao se.
Anigò kú kò yān kũ a gbènɔro.

¹³ Akū Hazara pì: Ma wé sì Luda kū àdi ma eɛ. Akū à tó kpà Dikiri kū à yā ònɛɛɛ Luda kū adima'e. ¹⁴ A yā mé à tò ò tó kpà lɔgɔɔ pìine Ludabɛnɛkū adima'e lɔgɔɔ. À kú Kadɛsi kū Bɛɛdio daguramɛ.

¹⁵ Hazara nɛgɔgbɛ ì kū Abramuo, akū Abramuo tó kpàɛ Sumaila. ¹⁶ Gɔɔ kū Hazara Sumaila ì, Abramuo wɛ̀ basiikɔ awɛɛsuddomɛ.

17

Tɔzɔya

¹ Kū Abramuo kà wɛ̀ basɔɔro donsari, Dikiri bò à sùà à pì: Luda Gbãnasĩndapinkiden ma ũ. Ñ táa o kúmao ñgɔ kun taari sari. ² Ma bàka kunna kúnwo nigɔ gé, mani n buri karannɛ manamana. ³ Abramuo wùtɛ a gbɛɛa Luda arɛ, akū Luda pìne: ⁴ Lákū ma bàka kú kúnwo nà, ñni gɔ buri dasinɔ dizi ũ. ⁵ Onigɔ pinne Abramuo doro, sé Ibrahimĩ, zaakū mani n kɛ buri dasinɔ dizi ũ. ⁶ Mani tó n buri kɛ dasi, burinɔ kú kɛnanɔ ni bo n kɛnaa. ⁷ Ma bàka nigɔ kú kúnwo kú n burinɔ ari gɔɔ sɛnda pínki. Manigɔ de n Luda ũ kú n burinɔ n gbɛra. ⁸ Mani Kanaanɔ bɔsu kú ñ kú a gún nibɔ ũ kpámma pínki kú n burinɔ n gbɛra, de ògɔ vĩ gɔɔ sɛnda pínki, manigɔ de ñ Luda ũ.

⁹ Luda ɛra à pì Ibrahimĩne: Mɔkɔn kú n burinɔ, àgɔ ma bàka kunna kááo yā kúna ari á buria. ¹⁰ Ma bàka kuna kááo yā kú á nigɔ kúnan dí, mɔkɔn kú n burinɔ. Séde á gɔgbɛ sɛnda pínki tɔ zɔ. ¹¹ À tɔ zɔ ma bàka kunna kááo sèeda ũ. ¹² Séde n buri nɛgɔgbɛnɔ tɔ zɔ ñ gɔɔ sɔraakɔde zĩ ari ñ buria, né kú ò ñ í n bɛanɔ kú zĩkɛri kú ò ñ lú buri pãndenɔanɔ ñ pínki.

13 Ò a ì n bean yá kesõ ò a lù zĩkeri ũn yá, sé à t̃õ z̃õ. Abire nigõ de ma bàka kunna kãáo g̃or̃õ s̃inda pínki sèeda ũ á mèea. 14 Oni gyɔf̃or̃õde bo a gb̃eñõ té, zaakū gb̃ē kū adi t̃õ z̃õro yā kū ma d̃iteáre kūnaro.

15 Akū Luda èra à p̃i Ibrahĩne: Ñsun pi n nañõne Sarai doro, ñg̃õ pine Sara sà. 16 Mani arubarika dan mà tó à né i g̃õgb̃ē ũ, ani g̃õ buriñõ dai ũ, bùsu kínañõ ni bo a kĩnaa. 17 Akū Ibrahĩ w̃ute a nèsele kutena Luda are à yáa d̃ò à p̃i a nèsee g̃un: Gb̃ē kū à kà w̃è bas̃or̃õ ni né i yá? Lákū Sara kà w̃è basiik̃õ akuri nà, ani né i yá? 18 Akū à èra à p̃i Ludane: Ñ s̃uru ke ñ Sumaila gwa. 19 Luda p̃i: Yāpura n nañõ Sara ni né i g̃õgb̃ē ũ, ñni tó kpáne Isaaku. Ma bàka nigõ kú kãao kū a buriñõ ari g̃or̃õ s̃inda pínki. 20 Sumaila yā musu, ma n yā mà. Mani arubarika dan, ani né i à kara manamana. Ani né g̃õgb̃eñõ i gb̃eñõn kuri aw̃eεpla, oni g̃õ kínañõ ũ, a buri ni ke dasi. 21 Bee kū abireo ma bàka kunna kūnwo ni g̃õ Isaakuame. Ziki mandara'i Sara ni a i. 22 Kū Luda yā ò Ibrahĩne à làka, akū à a t̃ò à tà musu.

23 Akū Ibrahĩ a né Sumaila sè kū a be g̃õgb̃ē kū ò ñ í a beañõ kū zĩkeri kū ò ñ lúñõ ñ pínki, akū à t̃õ z̃õñne g̃or̃õ birea g̃õñõ lákū Luda òne nà. 24 Ibrahĩ kà w̃è bas̃or̃õ donsari, gbasa à t̃õ z̃õ, 25 a né Sumaila s̃õ w̃è kuri aw̃eε'aak̃õ. 26 G̃or̃õ dok̃õñõ p̃i zĩ Ibrahĩ t̃õ z̃õ kū a né Sumailao 27 kū a be g̃õgb̃ē kū ò ñ í a beañõ kū zĩkeri kū ò ñ lú buri p̃andeañõ ñ pínki. Ò t̃õ z̃õ g̃or̃õ dok̃õñõ zĩme.

18

Nib̃õñõ suna Ibrahĩ kĩnaa

¹ Dikiri bò à sù Ibrahĩa Mamare gbiri línɔ sare. Ibrahĩ vutena a bizakuta kpéleleá fánantě. ² Kū à wé sè musu, à gbēnɔn aakɔ è zena. Kū à n é le, akū à fùte kpéleleá kū bàao à gèe à dàńle à wùte a nèsele kutena ³ à pì: Dikiri, tó ma n pɔnna lè, òsun gě makū n zòblerilaro. ⁴ Mani suáre kū ío à gbá pípi à kámma bo lí gbáru la. ⁵ Lákū a bote ma be kpa nà, mani suáre kū pòbleo fíti de à gbāna le gbasa à da zén. Akū ò pì: Tò, ò ke lákū n ò nà. ⁶ Akū à gèe Sara kĩnaa kutan à pì: N flawa dā zaka lé aakɔ ò burodi ke likalika. ⁷ Akū à bàa lè à gě a zùnɔ té à zùne bòrɔ mana kù à kpà a zĩkeriia, akū zĩkerii pìi gèe à kèke likalika. ⁸ Akū Ibrahĩ vīfāani kū vī'ipuo kū zù kū ò kèke pìioo sè à gèe à ditéńne. Gɔrɔ kū òten pò ble, api ze n sare lí gbáru gwe.

⁹ Akū ò a là ò pì: N nanɔ Sara kú mámee? À pì: À kú kutan gwe. ¹⁰ Akū Dikiri pì: Mani era mà su n kĩnaa ziki mandara'i, n nanɔ Sara ni né i gōgbě ũ. Sara kú a kpe kuta kpéleleá àten ma. ¹¹ Ibrahĩ kū Sarao zĩ kù, Sara dì nɔgbēnɔ pò ke doru. Akū Sara yáa dò à pì a swèe gūn: ¹² Ma zĩ kù, akū ma dikiri zĩ kù dɔ. Mani pɔnna yā pì dō yá? ¹³ Akū Dikiri Ibrahĩ là à pì: À kè dera Sara yáa dò? À pì akū kú a zĩ kù áni fō à né i dō yá? ¹⁴ Yáke digō zĩ'ũmenero. Ziki mandara'i tó a gɔrɔ kà, mani su n kĩnaa, gbasa Sara né i gōgbě ũ. ¹⁵ Akū Sara ledi kpà à pì ádi yáa dɔro, zaakū vīna a kù. Akū Dikiri pì: É'e! N yáa dò.

Ibrahĩ aduakena Sɔɔmune

¹⁶ Kū gbě pìnɔ fùte, Ibrahĩ gèe à zeńne, akū ò Sɔɔmu kpa gwà. ¹⁷ Akū Dikiri pì: Mani yā kú má ye mà ke ute Ibrahĩnero. ¹⁸ A burinɔ nigō zōkō onigō

gbāna vī. Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le a gāime. ¹⁹ Zaakū ma a sè, de à o a nénone kū a burino a gbera ògō ma yā kūna ò yā mana zéde ke, de mà yā kū ma a lé sène kene. ²⁰ Akū Dikiri èra à pì: Yā kū òten o Sòdumu kū Gómorao musu dasi, n durunna gè òla. ²¹ Mani gé gwe sà mà gwa, tó yā kū òten ke vāni lākū ma mà nà. Tó ò de le sōro, mani dō.

²² Kū n gbēnon pla pino dà zén òten gé Sòdumu, akū Dikiri gò kū Ibrahimō gwe. ²³ Akū Ibrahimī nài à pì: Īni gbē manano wara lele kū gbē vāninon yá? ²⁴ Tó gbē mananon kú wēte pìi gūn ò kà gbēnon bupla akuri, ĩni n waran yá? Īni sùru ke kū wēte pìio gbē mana gbēnon bupla akurii pino yairoo? ²⁵ N sùru ke! Nsun ke lero. Nsun gbē manano dede lele kū gbē vāninoro, zaakū ò dokōoro. N sùru ke! Nsun ke lero. Mòkōn kū n de andunia pínki yākpatekeri ũ, ĩni yā ke a zéaroo? ²⁶ Akū Dikiri pì: Tó ma gbē manano è Sòdumu gbēnon bupla akuri, mani sùru ke kū wēte pìio n yāi. ²⁷ Akū Ibrahimī èra à pì dō: Makū kū má de bùsutiti kū túbuo ũ, n gaafara kemene mà yā onne, Dikiri. ²⁸ Tó gbēnon soro kà gbēnon bupla akurii pìi gūn, gbēnon soro pino yāi ĩni wēte pì kakate yá? Akū Dikiri pì: Tó ma gbē manano è gbēnon bupla awesoro, mani wēte pì kakatero. ²⁹ Akū Ibrahimī kpé àten yā one à pì: Tó gbē manano kà bupla sō bi? Akū Dikiri pì: Mani yāke kero gbēnon bupla pino yāi. ³⁰ Akū à pì: Dikiri, n yā nna! Nsun pō fero, má ye mà yā o dō. Tó gbē manano kà baraakuri sō bi? À wèa à pì: Tó ma gbē manano è ò kà gbēnon baraakuri, mani yāke kero. ³¹ Akū à

pì: Ì gaafara kemene do Dikiri, mà yā onne. Tó gbē manano kà gbēnon baro sō bi? À wèa à pì: Mani wēte pì kakatero gbēnon baro pino yāi. ³² Akū à pì: Dikiri, òsun po fēro, yā dīkīna baasi mani yā o doro. Tó gbē manano kà gbēnon kuri sō bi? À wèa à pì: Mani wēte pì kakatero gbēnon kurii pino yāi. ³³ Kū Dikiri yā ò Ibrahīne à làka, à gè zéla, akū Ibrahī era à tà be.

19

Sodomu kù Gómoro kakatēnaa

¹ Kū malaika gbēnon pla pino kà Sodomu okosi, Lutu vutena Sodomu bīni kpélele. Kū à n é, à fūte à gè à dàñle à kùteñne à wūte a nèsele kutena ² à pì: Ma dikirinò, á yā nna! À mó à gé kipa makū á zòbleri bea. À zú o à i la, zia kónkò káakukaaku á da zén. Ò pì: Oi, óni i gānuleame. ³ Lutu nàkarañma manamana, akū ò gè a kpén. À n yàrii kè manamana à masaa kèñne, akū ò sò.

⁴ Ari ògō gé wūte, Sodomudeno lika Lutu kpéi. Wēte pì gōgbēno kàkara gwe mámmam, kefennano kù gbē zōkōno n pínki. ⁵ Ò lé zù Lutui ò pì: Gōgbē kù ò kipa n bea okosialanò kú máa? Ì bote kūñwoweré, ò pāpā ke kūñwo. ⁶ Lutu bò à zè kpélelele n kīnaa, à gbàa tàta kù kpeo ⁷ à pì: Á'a ma gbēno, àsun yā bēne kero. ⁸ Má nēno gbēno vī gbēnon pla kù ò gōgbē dōro, mani n boteáre. Lákū á yei nà à ke kūñwo, ama àsun yāke ke gōgbē dīkīnanonero, zaakū ò kipa ma beamé. ⁹ Ò pìne: Ì goweré gwe! Akū ò pì do: Gbē dí bi gbē zītōme, akū à ye à ke ó yākpatekeri ū. Óni yā vāni kenne de n póla. Akū ò kùsia kù gbānao, òten

su kpé gbàa gboro. ¹⁰ Akū gbēnɔn pla pìnɔ ɔ bò ò Lutu kù ò gè káao kpén, akū ò zé tàta. ¹¹ Ò tò vīna gbē kù ò kú kpe arenɔ kù n pínki né fíti gbē zōkō, akū òten kpé gbà wete ari ò kpàsa. ¹² Gbēnɔn pla pìnɔ pì Lutunɛ: Dí n vī la dɔɔ? Négbēnɔ, nénɔgbēnɔ, n né anzurenɔ kù gbē kù ò de n gbē ũnɔ wēte gūn n pínki. N bote kúnwo, ¹³ zaakū o su ò gu dí kakateme. Yā vāni kù òten o wētepidenɔ musu gè Dikiri sān, akū à ó zī ò wēte pì kakate. ¹⁴ Lutu bò à gèè à ò a nénɔ anzurenɔnɛ à pì: À fute ò bote, zaakū Dikiri ni wēte dí pì kakate terame. Akū òten da àten fāai bome.

¹⁵ Kū gu dō malaikaa pìnɔ nàkara Lutua ò pì: N fute n n nanɔ kù n nénɔgbē gbēnɔn pla dínɔ sète n bote kúnwo la, de ñsun ga wēte pì kakatena gūnlo yāi. ¹⁶ Kū Lutu ten sika ke, Dikiri a wēnda bò, akū gbēnɔn pla pìnɔ a kù a ɔa kù a nanɔ kù a nénɔgbē gbēnɔn planɔ, ò bote kúnwo wēte kpe. ¹⁷ Kū ò bote kúnwo le, akū malaikaa pìnɔ do pì Lutunɛ: N bàa lé n n zīda mì sí. Nsun kpe gwaro. Nsun ze guvute pì gūnlo. N bàa lé n mì pé kpínɔa de ñsun garo yāi. ¹⁸ Akū à pínne: Oi ma dikiri! N yā nna! ¹⁹ Makū n zòbleri ma n ponna lè, n gbēke kèmenɛ manamana n ma mì sì. Ama mani fō mà bàa lé mà kpi pìnɔ kīnaa lero. Ari màgō gé ká gwe, kakatena pì ni ma le mà ga. ²⁰ N lakutu ke gwa zà dire. Lākū à kāni nà, mani fō mà bàa lé mà gé gwe. Lakutu fítimɛ sō. N tó mà bàa sí mà tá gwe, manigō aafia. Asa à fítiroo? ²¹ Akū à pìnɛ: Ma n gba zé, mani lakutu kù nten o pì kakatero. ²² N bàa lé n tá gwe likalika, zaakū mani yāke ke gīaro ari n gé káo gwe. A yā mé à tò, ò tó kpà

lakutu pìine Zoa.

²³ Kū Lutu Zoa lè, ifāntē ten bo, ²⁴ akū Dikiri tò té kū ifāntēgbɔɔo bò musu à kà Sɔɔɔmu kū Gɔmɔraola. ²⁵ À wēte pìno kàkate kū gbēno kū guvute pìio kū lino kū sēno pínki. ²⁶ Kū Lutu nano a kpe gwà, akū à lì à gò zena wisi gbè ũ.

²⁷ Kū gu dò, Ibrahī fùte kɔnkɔkɔnkɔ, à gèe gu kū à kun yā kū Dikirioo pìn. ²⁸ Kū à Sɔɔɔmu kū Gɔmɔrao kpa gwà kū guvute pìio pínki, à è túsukpe ten fute zīte lán tāmāte túsukpe bà. ²⁹ Leme kū Luda guvute kū Lutu kunwa wētēno kàkate le, Ibrahī yā dòn, akū à Lutu bò wēte kū à kàkate pìno gūn.

Lutu burino

³⁰ Kū Lutu bò Zoa, à gèe à wùte kpinɔ té kū a nénɔgbē gbēnon planɔ, kū à kunna Zoa vīna vī yāi. Akū à gò kú gbèwēen kū a nénɔgbē pìno. ³¹ Akū Yɔɔ pì Bānane: Ó de zī kù, akū gōgbē ke kú busun à wùte kúoo lākū òdi ke nàro. ³² N mós ò sèwē kákane ó wùte káao, de ògō ó buri le a gāi. ³³ Gwāani birea ò wē kàkane, akū Yɔɔ gèe à wùte káao. Lutu dí dō gɔɔ kū à wùte káao ke gɔɔ kū à fùtero.

³⁴ Kū gu dò Yɔɔ pì Bānane: Ma wute kū ma deo gāa. Ò wē kákane ɔkɔsiala dɔ, ïni gé ñ wùte káao, de ògō ó buri le a gāi. ³⁵ Gwāani birea dɔ ò wē kàkane, akū Bāna gèe à wùte káao. Lutu dí dō gɔɔ kū à wùte káao ke gɔɔ kū à fùtero. ³⁶ Leme Lutu nénɔgbē gbēnon pla pìno kè le ò nò sì káao. ³⁷ Yɔɔ né ì gōgbē ũ, akū à tó kpàne Mɔabu. Àkūme Mɔabu buri kū ò kun ari gbāranɔ dizi káaku ũ. ³⁸ Bāna né ì gōgbē ũ se, akū à tó kpàne Amine. Àkūme Amɔni buri kū ò kun ari gbāranɔ dizi káaku ũ.

20

Ibrahĩ kũ Abimeleki

¹ Akũ Ibrahĩ fũte gwe à gèe Negevi bũsun Kadesi kũ Suruo dagura. Kũ à gèe à vũte Gera, ² à pì a nã Sara bi a dāremε, akũ Gera kina Abimeleki gbẽ zĩ à a sè à sù kãao. ³ Akũ Luda bò à sù Abimelekia nana gũn gwāani à pìne: Īni ga nã kũ n sèe pì yāi, zaakũ nãzāremε. ⁴ À sù à lè Abimeleki dí wũte kãao kòro, akũ à pì: Dikiri, ĩni buri kũ odi yāke keronã dēden yá? ⁵ Akũ mé à pìmenε a dārenloo? Nõgbẽ pì sã à pì a dāgõmε. Ma yā kè a zéame, má taari vĩro. ⁶ Akũ Luda pìne nana pìi gũn: Ee, má dõ kũ n yā kè a zéame. A yā mé à tò, ma kpanne ñ durunna kemene, mádi we n ò nã nõgbẽ pìiaro. ⁷ Tera sã, à gõgbẽ pì nã kpáa, zaakũ annabiime. Ani adua kenne de ñ gõ aafia. Tó ndi a nã pì kpáa sõro, ñgõ dõ kũ n game, mōkõn kũ n gbẽnã á pínki.

⁸ Akũ Abimeleki fũte kōnkōkōnkō, à a gbẽnã sisi à yā pì bàbāñe ñ pínki, akũ vĩna ñ kũ manamana. ⁹ Akũ Abimeleki Ibrahĩ sisi à pìne: Bóyāi n kèwεε lεε? Bó taarin ma kenne gbasa n tò ma gõ durunade ũ kũ ma bũsuo? N yā kũ à de ò kero kēmenε. ¹⁰ Bó laasun n lè gbasa n yā pìi kèe? ¹¹ Ibrahĩ wèa à pì: Maten da yā gbẽke Luda vĩna vĩ bũsu díkina gũnlo, oni ma de ma nã yāime. ¹² Abire gbera nõgbẽ pì bi ma dāremε yāpura. Ó de dokōnōmε, baadi kũ a dao, akũ à gõ ma nã ũ. ¹³ Kũ Luda ma bo ma de bea yā, maten likara, akũ ma pì ma nã pìine gu kũ óni gén pínki, à gbẽke kemene àgõ pi a dāgõn ma ũ. ¹⁴ Akũ Abimeleki sù kũ sãnã kũ zùnã kũ gõgbẽ zĩkerinã kũ nõgbẽ zĩkerinã à kpà Ibrahĩa, akũ à a nã èranε. ¹⁵ Akũ Abimeleki pì: Ma bũsun dí, ñ

vute gu kũ ní yein. ¹⁶ Akũ à pì Sarane: Ma andurufu ɔɔw waa sɔɔro kpà n dāgɔa kútekebo ũ, de gbẽ kũ ò kú kũnwɔnɔ dɔ ní pínki kũ nídi taari kero. ¹⁷ Akũ Ibrahĩ wé kè Ludaa, akũ Luda Abimeleki gbà aafia kũ a nanɔ kũ a nɔ yìgisaridenɔ, de ò né i, ¹⁸ zaakũ Dikiri tò Abimeleki be nɔgbẽnɔ para kù yá Ibrahĩ nanɔ yá musu.

21

Isaaku inaa

¹ Dikiri arubarikaa dà Saragu lákũ à ò nà, à kènɛ lákũ à lé sènɛ nà. ² Akũ à nɔ sɔ sɔ à né ì kũ Ibrahĩo gɔgbẽ ũ a zĩkũnaa gũn gɔɔ kũ Luda ditenɛɛa. ³ Ibrahĩ tó kpà né pìine Isaaku. ⁴ À tɔɔ zɔnɛ a gɔɔ sɔraakɔde zĩ lákũ Luda ditenɛ nà. ⁵ À kà wè basɔɔro a né pì igɔɔa. ⁶ Akũ Sara pì: Luda yáadɔyá kèmenɛ, gbẽ kũ à mà pínki ni yáa dɔ kũmao. ⁷ À pì dɔ: Oni we ò pi Ibrahĩne yá mani gɔ nérande ũ yá? Akũ ma négɔgbẽ ì káao a zĩkũnaa gũn.

⁸ Kũ né pì zɔkɔ kũ à kè yɔa, akũ Ibrahĩ a kèna yɔa pɔnna kè. ⁹ Sara è né kũ Misila nɔgbẽ Hazara ì kũ Ibrahĩo dīgɔ Isaaku yáa dɔmɛ, ¹⁰ akũ à pì Ibrahĩne: N pé zɔɔ pìia kũ a néo, zaakũ zò né pì ni túbi ble kũ ma né Isaakuoro. ¹¹ Yá pìi Ibrahĩ pɔ yáka manamana, zaakũ a néme, ¹² akũ Luda pìne: Nsun tó n pɔ yaka n né kũ n zò nɔgbẽ pìio yá musuro. Yá kũ Sara ten onne pínki ò ma, zaakũ Isaaku burinɔn onigɔ pìine n burinɔ ũ. ¹³ Mani tó zò né pìi buri ke se, zaakũ n néme. ¹⁴ Akũ Ibrahĩ fùte kɔnkɔkɔnkɔ, à póble sè kũ í tũruuo à kpà Hazaraa. À dìnɛ, akũ à a né kpàa dɔ. À a gbàre, akũ à gèè àten likara zɔ Beɛɛba

gbárannan. ¹⁵ Kū í làkańma, à keƒenna pìi tò lí gbáru, ¹⁶ akū à gèe à vùte are kàzuleteki zà lén, zaakū à pì á ye à a né gana ero. Kū à gèe à vùte zà ɛ, akū à nà ɔɔɔnaaa.

¹⁷ Luda keƒenna pìi ɔɔ ɔɔ mà, akū Luda Malaika lé zù Hazarai zaa musu à pìi: Bó mé à n lee Hazara? N̄sun v̄ina kero, zaakū Luda né pìi ɔɔ ɔɔ mà gu kū à kunwa. ¹⁸ N̄ fute n̄ n né pìi sé n̄ a kū a ɔa, zaakū mani tó à ḡɔ buri z̄k̄ɔ ũ. ¹⁹ Luda n̄ɔgbē pìi wé k̄ēne, akū à l̄ɔɔ è. À ḡe à í tò a t̄uru pa, akū à sù à kpà a né p̄ia à mì.

²⁰ Luda kú kū né p̄io ari à z̄k̄ɔ k̄u. Àdiḡɔ kú gbárannan, akū à ḡɔ tofekar̄i ũ. ²¹ Ḡɔɔ kū à kú Parani gbáranna p̄i ḡunn a da Misila b̄usu n̄ s̄ene.

Ibrah̄i kú Abimelekió lédok̄ɔn̄kenaa

²² Ḡɔɔ birea Abimeleki kú a z̄ikarin̄ɔ gbē z̄k̄ɔ Fik̄ɔluo ḡe Ibrah̄i k̄inaa ò p̄ine: Luda kú k̄unwo yā kū nten ke ḡun p̄inki. ²³ N̄ la damene la ḡɔn̄ɔ n̄ s̄i kú Ludao kú ĩni bo ma k̄ero ke ma n̄en̄ɔ ke ma burin̄ɔ. Lákū ma gbēke k̄enne nà, n̄ kemene ɛ kū b̄usu kū n̄ kú a ḡun gbē z̄it̄ɔ ũ. ²⁴ Akū Ibrah̄i p̄ine: Ma la d̄anne. ²⁵ Akū Ibrah̄i l̄ɔɔ kú Abimeleki gb̄en̄ɔ sia yā s̄ete à òne. ²⁶ Abimeleki p̄i: Má gbē kū ò yā bire k̄en̄ɔ d̄ɔro, n̄di omene yāro, gb̄aran ma mà. ²⁷ Akū Ibrah̄i s̄an̄ɔ kú z̄un̄ɔ kú à kpà Abimelekia, akū ò lédok̄ɔn̄ k̄e kú k̄ɔ. ²⁸ Akū Ibrah̄i s̄anunu m̄en̄ supplan̄ɔ bò à k̄ate n̄dona. ²⁹ Abimeleki a là à p̄i: S̄a m̄en̄ suppla kū n̄ n̄ k̄ate n̄dona p̄in̄ɔ yā de deramee? ³⁰ Akū à w̄e à p̄i: N̄ s̄a m̄en̄ suppla p̄in̄ɔ sí s̄eɔda ũ kú makū mé ma l̄ɔɔ p̄i ȳ. ³¹ A yā mé à tò ò t̄ɔ kpà gu p̄ine

Beseba, zaakū gwen ò la dānkōne. ³² Len ò lédokōno kè Beseba le, akū Abimeleki kū a zīkarino gbē zōkō Fikoluo era ò tà Filisitini būsun. ³³ Ibrahī sāma lí tō Beseba, akū à Dikiri Luda Gorošīndapinkide sisi gwe. ³⁴ Akū à goro pla kè Filisitini būsuu pìi gūn.

22

Isaaku kpana sa'opo ũ

¹ Abire gbera Luda Ibrahī yō à gwà à pìne: Ibrahī! Akū à wèa à pì: Makū di! ² Akū Luda pìne: Ñ n né mèn do kū ní yei Isaaku sé ñ géo Mōria būsun, ñ sa'opo kū òdi ká tén à té kū o kāao kpi kū mani onnea. ³ Kū à fùte kōnkōkōnkō, à gāarii yī a zaakine, akū à a zīkerino sè gbēnon pla kū a né Isaaku pìio. À sa'oyakaa pàra, akū à dà zén, àten gé gu kū Luda ònen. ⁴ A goro aakōde zī kū à wé sè, à gu pìi è zāa. ⁵ Akū à pì a zīkeri pìnōne: À gō kū zaakio la. Makū kū kefenna dio óni gé are ò donyī ke Ludane, óni era ò su ò á le la. ⁶ Ibrahī sa'oyakaa sè à di a né pìine, akū à té kūna kū fēneo, òten gé lele. ⁷ Akū Isaaku yā ò a denē à pì: Baa! À wèa à pì: Bóme né? Akū à pìne: Ó té kūna kū yàkaao, sāne bōro kū óni ká tén à té kū kú māmee? ⁸ Akū Ibrahī pì: Ma né, Luda mé ani sa'osā kpá. Akū ò tékōi òten gé. ⁹ Kū ò kà gu kū Luda ònen, à sa'oki bō gwe à yàkaa kpàkpaala, akū à a né pìi yī à di yàkaa pìia sa'oki musu. ¹⁰ Kū à fēne sè à bō de à a né pìi kùtu kpá, ¹¹ akū Dikiri Malaika lé zùì zaa musu à pì: Ibrahī! Ibrahī! À wèa à pì: Makū di! ¹² Akū à pì: Ñsun o na né pìiaro ñsun yāke kenero. Má dō sà kū ní ma vīna vī, ñdi gímene kū n né mèn dooro. ¹³ Ibrahī wé sè, akū à sākaroò è líwaka kà a

bēnei. Akū à gèè à a kù à sa'opo kù òdi ká tén à té kù òo a né gēne ũ. ¹⁴ Akū à tó kpà gu pìine Dikirinikpa, akū òdigō o ari kù a gbārao òdi pi: Dikiri ni kpá a kpi musu.

¹⁵ Dikiri Malaikaa èra à lé zù Ibrahĩi zaa musu dō ¹⁶ à pì: Makū Dikiri ma la dà kù ma kunnaao ma pì, lākū n yā pìi kè nà, nídi gí kù n né mèn dooro, ¹⁷ mani arubarika dangu mà n buri karanne lán susuneno bà, onigō dasi lán ísirale bùsu'atē bà. N burino nigō gbāna vī n iberenoa. ¹⁸ Mani arubarika da andunia buri sīnda pínkigu n buri gāi, kù n ma yā mà yāi.

¹⁹ Kū Ibrahĩ èra à sù a zīkerino kīnaa, ò fùte ò tà Beseba, akū à goro pla kè gwe.

²⁰ Abire gbera ò ò Ibrahĩne ò pì: N vīni Nao nano Milika négōgbēno ì. ²¹ A daudu tón Uzu. A dakūnanō tón dí: Buzu, Aramu de Kemueli, ²² Kesedi, Azo, Pilidasa, Yidilafa kù Betuelio. ²³ Betueli pì mé à Rebeka ì. Négo gbēno soraakō kù Milika ì kù Ibrahĩ vīni Naon gwe. ²⁴ A no danyī Ruma néno tón dí: Teba, Gaamu, Tasa kù Maakao.

23

Sara ganaa

¹ Sara kè wè basuddo awéesuppla, ² gbasa à gà zaa Kiriataba kù òdi pi tera Eblonu, Kanaanō būsun. Akū Ibrahĩ a wēnda kè à só dō a gana yā musu. ³ Kū à gò a nano gè kīnaa, à gèè à pì Iti burinone: ⁴ Nibo kù gbē zītōon ma ũ á té. À zīte yíama ma gèvīki ũ mà gè vīn. ⁵ Akū Iti burino pīne: ⁶ Mare, n ó yā ma. Luda gbē arubarikademe n ũ ó té. N n gè vī gbèwēe kù à kenne mana gūn. Ó gbēke ni n tē gbèwēe kù ĩni n gè vī a gūnlo. ⁷ Akū Ibrahĩ fùte à kùte bùsupidenone

⁸ à pìñne: À ma yã ma, tó a we mà a gè vī la. À wé kemene Zoa né Eflonua ⁹ à Makpela gbèwεε kū à kú a bú léi yíama a ɔɔa, ani gō ma gèvīki ũ á būsun.

¹⁰ Eflonu vutena n̄ té a wēte bīnilea gwe, akū à ò Ibrahīne Itino wára n̄ pínki à pì: ¹¹ Oi mare, n̄ ma yã ma. Ma n̄ gba bura pì kū gbèwεε kū à kú gweo. Ma n̄ gba ma gbēno wára. Ma n̄ gbame, de n̄ n̄ gè vīn. ¹² Ibrahī kùte būsupidenone, ¹³ akū à pì Eflonune n̄ pínki wára: N̄ sã kpá n̄ ma yã ma. Mani bura pì fīna bonne. N̄ ma ɔɔ sí, mani ma gè vīn. ¹⁴ Akū Eflonu pìne: ¹⁵ Mare, n̄ ma yã ma. Zīte kū a ɔɔ kà andurufu wàa plame, bón abire ũ ó daguraa? N̄ n̄ gè vīn. ¹⁶ Ibrahī a yã mà, akū à andurufu kū à òo yōne gbēno wára lagatarino zakaaa. ¹⁷ Lemε Eflonu bú kū à kú Makpela, Mamare sare, gō Ibrahī pó ũ le kū gbèwεε kū à kú gweo kū lí kū ò kú gweno zaa bú pì léi pínki. ¹⁸ À gō Ibrahī pó ũ Iti kū ò sù wēte bīnileano pínki wára.

¹⁹ Abire gbera Ibrahī a n̄ano v̄ Makpela bura gbèwεε pìi gūn Mamare kū òdi pi tera Eflonu sare, Kanaanò būsun. ²⁰ Len bú kū gbèwεε kū à de Itino pó ũ yāoo gō Ibrahīne gèvīki ũ le.

24

N̄owetena Isaakune

¹ Ibrahī zī kū a gɔɔno kà zà, akū Dikiri arubarikaa dàagu yã sīnda pínki gūn. ² Akū à ò a zīkerino gbē zōkō kū à de a pó sīnda pínki yāgōgōri ũne à pì: N̄ ɔ soto ma gbáda gbáru, ³ mani tó n̄ la da kū Dikiri, musu kū zīteo Luda tóo kū ĩni Kanaa kū má kú n̄ ténno no sé ma nénero. ⁴ N̄ gé ma be

bùsun ma danenɔ gūn, ñ nɔ sé ma néne gwe. ⁵ Akū a zīkerii pì a là à pì: Tó nɔgbē pì dí we à tēmai à sù kūmao bùsu díkīnan sōro bí? Mani gé kū n néo bùsu kū n bonn yá? ⁶ Ibrahī pìne: Ñ laakari ke! Ñsun gé kū ma néo gwero. ⁷ Dikiri Luda Musude ma bo ma de bea ma danenɔ bùsun, akū à yā òmene à la dà à pì, áni bùsu díkīna kpá ma burinɔame. Àkū mé ani a Malaika zī à donne are. Gwen ñni nɔ sén ma néne. ⁸ Tó nɔgbē pì dí we à tēnyīro, n bo ladana kū n la dàmene dí gūn. Ñsun gé gwe kū ma néoro fá! ⁹ Akū a zīkerii pì a sòto a dikiri gbáda gbáru, à la dāne yā pìi musu.

¹⁰ Zīkerii pì a dikiri lakuminɔ sè mèn kuri kū a dikiri aruzeke buri pínkio, akū à fūte à gèe Nao be wēten zaa Siria Mesopotamia bùsun. ¹¹ Kū à kà gwe, à tò lakuminɔ kámma bò lògɔɔ sare wēte kpe. Kū ɔkɔsi kè, gɔɔ kū nɔgbēnɔ di bɔte í tó, ¹² akū à adua kè à pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahī Luda, ñ gbēke ke ma dikiriine ñ tó ma tá ke nna ɔkɔsiala. ¹³ Ñ gwa, má zena lògɔɔ sare. Tó wēte nɔkparenɔ bɔte í tó, ¹⁴ nɔkpare kū ma òne à a lo kipa à í tómene mà mi, tó à pìmene mà mi, akū à kpà ma lakuminɔa dɔ, de mani dō kū n gbēke kè ma dikiriine, nɔgbē kū n dīte n zòbleri Isaaku pó ũn gwe. ¹⁵ Adi yā pì o à làkaro, akū Betueli né Rebeka bò kū loo dina a gǎn. Betueli bi Ibrahī vīni Nao né kū à ñ kū a nanɔ Milikaome. ¹⁶ Né pì mana akūsō à būnume, gōgbē ke dí wute kāao zikiro. À sù lògɔ kīnaa, à í tò à a lo pà, akū à èra àten tá. ¹⁷ Akū zīkerii pìi bàa lè à gèe à zé zōne à pì: Ñ ma gba í mà mi, bee fíti. ¹⁸ Nɔgbē pìi pì: Ñ mi Baa! Akū à a lo kipa gōnɔ, à í kpàa à mì. ¹⁹ Kū à í kpàa à

mì à làka, à pì: Mani tó n lakuminone do, ò mi ari ò kā. ²⁰ Akū à a lo í kà póno ímibon gòn, à era à bàa lè à gèe à í tó lògon, akū à í tò lakuminone pínki. ²¹ Gōgbē pì zena àteni a gwa tíii, de à le à dō tó Dikiri ni tó a tá ke nna, ke ani ke nnaro. ²² Kū lakuminò í mì ò làka, akū gōgbē pì wura tǎnka mana dà no pìine a yīa, à wura zā dāne mèn pla. Tǎnka pìi tìkisii kà giramu sooro, zā pìno sō giramu basosoro. ²³ Akū à a là à pì: Ñ omene, dí nème n ũu? Óni iki e n de bea yá? ²⁴ Akū à wèa à pì: Betueli nén ma ũ, Milika kū Nao daikore. ²⁵ Sè kū tǎragaaò din ó bea, akū iki kun do. ²⁶ Akū gōgbē pìi kùte à donyī kè Dikirine à pì: ²⁷ Dikiri ma dikiri Ibrahī Luda arubarika vī kū adi gí gbēke kū náanio yā kenero yāi. Makū sō, Dikiri dōmene are ma dikiri daneno bea.

²⁸ Akū nokpare pìi bàa lè à gèe à yā pì gbà a ondenone. ²⁹ Rebeka pìi dāgō vī kū òdi pìine Labā. À bò wēte kpe kū bàao à gèe à gōgbē pìi lè lògo léa, ³⁰ zaakū à è a dāre tǎnka kū zāo dana, akū à yā kū gōgbē pìi òneè mà. Kū à gèe à a lè kū lakuminò lògo léa, ³¹ à pì: Ñ mó mǎkōn kū Dikiri arubarikaa dāngu! À kè dera ní zena wēte kpe? Ma kpé kèkenne kū lakuminò bàdōkio. ³² Gōgbē pìi gè onn, akū Labā lakuminò aso pòro à sèla kori kū tǎragaaò kpàrìmma à í kpà gōgbē pìia à a gbá pípìo kū a gbēno ní pínki.

³³ Ò pòble ditene, akū à pì: Mani pò ble gīaro ari mà yā kū ma suo o. Akū Labā pì: Ñ o. ³⁴ Akū à pì: Ibrahī zīkeriime ma ũ. ³⁵ Dikiri arubarikaa dà ma dikiriine manamana, akū à gō aruzekede ũ. À a gbà sǎno kū zùnno kū andurufuuo kū wuraaò kū gōgbē zīkerino kū no gbē zīkerino kū lakuminò kū zaakino.

³⁶ Ma dikirii pì nanɔ Sara né ì gɔgbē ũ a zĩkūnaa gūn, akū ma dikiri pɔ kū à vī kpà né pìia pínki. ³⁷ Ma dikirii tò ma la dà, zaakū à pì màsun Kanaa kū à kú n̄ ténɔ nɔ sé a nénero. ³⁸ À pì mà gé a de bea a buri gūn mà nɔ sé a néne gwe. ³⁹ Akū ma a dikirii là ma pì, tó nɔgbē pì dí we à témai s̄oro bi? ⁴⁰ À wèma à pì, Dikiri kū a táa ò k̄āao mé ani a Malaika zĩ à gé zemenε, de ma tá ke nna, mani nɔ sé a néne a de be danenɔ té. ⁴¹ À pì tó ma ge a buri kīnaa, tó odi wero, mani bo ladana kū ma la dàare gūn. ⁴² Kū ma ka lɔgɔ kīnaa gbāra ma pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahĩ Luda, tó n we, n̄ tó ma tá ke nna. ⁴³ Má kú lɔgɔ léa. Nɔkpare kū à sù í tó, akū ma pìnε à ma gba í fíti mà mi, ⁴⁴ tó à pì mà mi, akū à tò ma lakuminɔne dɔ, mani d̄s kū nɔkpare kū n d̄te à ke ma dikiri né pɔ ũn gwe. ⁴⁵ Ari màgɔ yā pì o ma n̄sεε gūn mà láka, akū Rebeka bò kū loo dina a ḡan à sù lɔgɔ léa à í tò. Akū ma pìnε à ma gba í mà mi. ⁴⁶ À a lo k̄ipa ḡɔnɔ, à pì mà mí áni kpà ma lakuminɔa dɔ. Kū ma mì, akū à kpà ma lakuminɔa. ⁴⁷ Akū ma a la, dí n̄n a ũu? À pì Betueli n̄n a ũ, Milika kū Nao daikore. Akū ma t̄anka dànε a yīa, ma z̄ā dànε a ɔnɔa. ⁴⁸ Akū ma kutε ma donyĩ k̄è Dikiri ma dikiri Ibrahĩ Ludanε ma s̄ābu kp̄āa, zaakū à d̄omenε arε zé s̄usu gūn, de mà a dikiri v̄ni daikore sé a néne. ⁴⁹ Tera sà tó áni we à gb̄k̄e kū náanio yā ke ma dikiriine, à omene. Tó ádi we s̄oro, à omene, mani gé gu p̄āndea. ⁵⁰ Labā kū Betuelio w̄ea ò pì: Yā p̄i bò Dikiri kīnaame, ó yāke ona v̄iro, a mana ke a v̄āni. ⁵¹ Rebekan dí, n̄ a sé n̄ tá k̄āao, à ḡɔ n̄ dikiri né nanɔ ũ lákū Dikiri ò nà. ⁵² Kū Ibrahĩ zĩkerii pì n̄ yā mà, à w̄ute z̄ite Dikirinε. ⁵³ Akū à nɔmanablebɔ kū ò k̄è kū andurufuuo kū wuraaο

kū pókasanɔ b̀tɛ à kpà Rebekaa. À a v̀ini kū a dao gbà p̀ɔɔdenɔ dɔ. ⁵⁴Akū àpii kū gbẽ kū ò kú k̀aaonɔ p̀s blè ò í mì, akū ò ì gwe.

Kū ò f̀tɛ kɔnko à p̀i: À ma gbarɛ mà tá ma dikiri k̀inaa. ⁵⁵Nɔ v̀ini kū a dao p̀i: N tó né p̀i g̀s kūoo bee gɔɔ kuri, á gbasa à tá. ⁵⁶Akū g̀sgbẽ p̀i p̀inne: Lákū Dikiri ma tá k̀e nna nà lán dí bà, àsun ma d̀d̀d̀ dorɔ. À ma gbarɛ mà tá ma dikiri k̀inaa. ⁵⁷Akū ò p̀i: Ò né p̀i sísi ò a la. ⁵⁸Akū ò Rebeka sísi ò a là ò p̀i: Ìni tá k̀u gbẽ p̀iio yá? Akū Rebeka p̀i: Mani tá k̀ao. ⁵⁹Akū ò Rebeka gb̀are kū a gẁari kū à a gẁa zaa a f̀itinna z̀io, òten tá k̀u Ibrahĩ z̀ikeriio kū a gb̀enɔ. ⁶⁰Ò sa mana ò Rebekane ò p̀i:

Né, Luda tó ǹ g̀s gbẽ dasinɔ dai ũ,
n burinɔ g̀s gb̀ana v̄i ǹ z̀angurinɔa.

⁶¹Akū Rebeka f̀tɛ kū a nɔgbẽ z̀ikerinɔ, ò dì lakuminɔ kpe ò té g̀sgbẽ p̀iio, akū à tà k̀ũnwo.

⁶²A s̀u à lè Isaaku s̀u kū lògɔ kū òdi pi Ludabēnekūadima'eo à v̀tɛ Nɛgɛvi b̀usun. ⁶³À bò à g̀ɛɛ à laasun lé s̀en ɔkɔsi, akū kū à wé sè, à è lakuminɔ ten su. ⁶⁴Rebeka wé sè à Isaaku è se, akū à k̀pa a lakumi kpe likalika ⁶⁵à z̀ikerii p̀i là à p̀i: Dín g̀sgbẽ kū àten kure s̀en àten su daolɛ z̀à dire ũu? Akū z̀ikerii p̀i wèa à p̀i: Ma dikiriime. Akū Rebeka a p̀odangānn sè à k̀u a ānnwa. ⁶⁶Kū ò kà Isaaku k̀inaa, z̀ikerii p̀i yā kū à k̀e b̀abane p̀inki. ⁶⁷Isaaku g̀ɛ kū Rebekao a da Sara bizakutan, akū à a sè à g̀s a nɔ ũ. À ye nɔ p̀iio, akū a laakari kpatena a da ga gbera.

25

Ibrahī ganaa

¹ Ibrahī nɔ pānde sè dɔ a tón Keturā. ² Né kū à ì kǎaonɔ tón dí: Zimlā, Yɔkɔsā, Mēdā, Midiā, Isibaki, Sua. ³ Yɔkɔsā mé à Seba kū Dedāo ì. Dedā burinɔn Asirianɔ kū Letusinɔ kū Lεuminɔ ũ. ⁴ Midiā négɔgbēnɔ tón dí: Efa, Efa, Anɔku, Abida, Eleda. Ní pínki Keturā burinɔmε.

⁵ Ibrahī a aruzεke kpà Isaakua pínki, ⁶ akū à gba dà a nɔ yìgisaride nénɔne à n gbáre ifāboki kpa de à kpé à ga, de òsungɔ kú kú Isaakuoro yāi.

⁷ Ibrahī kè wè bakēndo sɔɔro sari, ⁸ akū à gà. À zĩ kù yúkuyuku, gbasa à kà a gbēnɔla gyāwān.

⁹ A nénɔ Isaaku kú Sumailao a v̄i Makpela gbèwεε gūn, Mamare ifāboki kpa, bura kú à de Iti buri Zoa né Eflɔnu pó ũ yā ¹⁰ kú Ibrahī p̄i lù Itinɔa. Gwen ò a v̄in kú a nanɔ Sarao. ¹¹ Ibrahī ganaa gbera Luda arubarikaa dà a né Isaakun. À vutena Ludabēnekūadima'e lɔgɔɔ sare.

Sumaila burinɔ

¹² Ibrahī né Sumaila burinɔ yān dí. Sara zĩkeri Hazara, Misila nɔgbē mé à né p̄i ì kǎao. ¹³ Sumaila négɔgbēnɔ tón dí lākū ò n í nà. A daudu tón Nεbayo. A dakūnanɔ tón dí: Keda, Adabeli, Mibisamu, ¹⁴ Misima, Duma, Masa, ¹⁵ Adada, Tema, Yetu, Nafisi kú Kedemao. ¹⁶ Sumaila négɔgbēnɔ tón gwe. Ní baadi a tó kpà a lakutu ke a bùraane. Mókɔnɔmε a buri kuri awεεplanɔ kínanɔ ũ.

¹⁷ Sumaila kè wè basuddo akuri awεεsuppla, akū à gà à kà a gbēnɔla gyāwān. ¹⁸ A burinɔ vùte zaa Avila ari à gèε pé Surua, Misila ifāboki kpa gena

Asiria bùsu kpa. Òdi kǝ té kpákpa kũ Ibrahĩ buri kparanɔro.

Isau kũ Yakubuo inaa

¹⁹ Ibrahĩ né Isaaku burinɔ yān dí. Ibrahĩ Isaaku ì. ²⁰ Kũ Isaaku kà wè bupla, akũ à Labã dāre Rebeka sè. Àkũme Siria bùsu gbē Betueli kũ à bò Mesopotamia bùsun né ũ. ²¹ Isaaku wé kè Dikiria a nanɔne, zaakũ paramε, akũ Dikiri a adua si, a nanɔ pì nò si. ²² Sikanɔ ten ɔsi ká a gberen, akũ à pì: Bó yā mé à tò yā bire taka ma lee? Akũ à gèe à Dikiri là. ²³ Dikiri pìne:

Buri mèn pla kú n né'ison,
gbēnɔn pla kũ ò kú n gberen pìnɔ ni kēkōa.
Buri mèn do gbāna nigō de a dola,
a kũ à bò káaku nigō né ũ gbē kpedene.

²⁴ Kũ a né'igoro kà, akũ à sikanɔ ì gōgbēnɔ ũ. ²⁵ Kũ gbē káaku ten bo, à bò tēe zónzon. À mèkã vī lán uta kāde bà, akũ ò tó kpàne Isau. ²⁶ Abire gbera kũ né plade ten bo, à dò Isau gbátokia, akũ ò tó kpàne Yakubu. Isaaku wè baaakōde gūnn à né pìnɔ ì.

²⁷ Né pìnɔ zōkō kũ. Isau kè tofekari gbāna kũ àdi kē sèntεaro ũ. Yakubu sō begwariime. ²⁸ Isaaku ye Isai kũ à nòbɔ lé'i vī yāi. Rebeka sō à ye Yakubui.

²⁹ Zīkea Yakubu ten dōo kuku, akũ Isau sù kũ sèntεo nà teni a de. ³⁰ Akũ à pì Yakubune: N yā nna! Ñ tó mà dò tēra bire ble, zaakũ nà teni ma de. A yā mé à tò, ò tó kpà Isaune Edomu. ³¹ Yakubu pì: Ñ n daudukeze kpàma gĩa. ³² Akũ Isau pì: Má kú ga léi, bón ma daudukeze ni kemene? ³³ Akũ Yakubu pìne: Ñ la damene gĩa. Akũ à la dāne à a daudukeze kpàa. ³⁴ Akũ Yakubu burodii kpàa kũ bládo pìo.

À blè à í mì, akū à fùte à bò. Leme Isau kè ɛ, à a daudukɛɛ dìte pã.

26

Isaaku kū Abimɛlɛkio

¹ Nàa kà bùsuu pìn a káakupɔ kū à kà Ibrahĩ ɔɔɔa baasi, akū Isaaku fùte à gɛɛ Filisitininɔ kína Abimɛlɛki kīnaa Gera. ² Akū Dikiri bò à súa à pì: Ñsun tá Misilaro, ñ vutɛ gu kū mani onnen. ³ Ñgɔ kú bùsu díkīnan gĩa, manigɔ kú kúnwo mà arubarika danne. Mani bùsu díkīna kpámma pínki kū n burinɔ, mani lé kū ma kè n denɛ kennɛ. ⁴ Mani n buri kara lán susunenɔ bà, mani bùsu díkīna kpámma pínki. Buri kū à kú zītɛnɔ ni arubarika le n buri gāi n pínki ⁵ kū Ibrahĩ ma yā mà yāi. À ma ɔɔki gwà, akū à yā kū ma dītɛnɔ kūna kū ma yādannenɔnɔ kū ma dokayānɔ.

⁶ Akū Isaaku gò Gera. ⁷ Kū wētɛpidenɔ teni a la a nanɔ yā musu, à pì a dāremɛ. Àten vīna ke, zaakū àten da tó à pì a nanɔmɛ, oni a de nɔ pì yāi, zaakū nɔ pì bi nɔ manamɛ. ⁸ Kū a ɔɔɔ pla kè gwe, Filisitininɔ kí Abimɛlɛki wé kpàte wondoo gūn, akū à è Isaaku ten bāndara gá kū a nanɔ. ⁹ Akū à Isaaku sisi à pì: Ase n nanɔmɛ! À kè dera n pì n dāremɛɛ? À wèa à pì: Matɛn da oni ma de a yāimɛ. ¹⁰ Abimɛlɛki pì: Bó yā n kèwɛɛ lɛɛ? Fíti mé à gò kū ó gbɛke ni wúte kū n nɔ pìio, de ñ ó da taarin. ¹¹ Akū Abimɛlɛki gbɛnɔ sã gbèinne pínki à pì: Gbɛ kū à ɔ nà gɔgbɛ pìia kū a nanɔ, oni a de.

¹² Isaaku pò tɔ bùsuu pìn, akū à pò lè wè birea lɛu basɔɔro, kū Dikiri arubarikaa dàn yāi. ¹³ À kàra,

a aruzekε ten kara ari à kè aruzekede z̄sk̄ ũ. ¹⁴ À s̄ano k̄ũ z̄uno v̄ĩ dasi k̄ũ z̄ikerino, ak̄ũ Filisitino z̄an. ¹⁵ Ak̄ũ ò l̄oḡo k̄ũ a de Ibrahĩ gb̄eno ȳò a ḡoroano tàta k̄ũ b̄usuuo p̄inki. ¹⁶ Ak̄ũ Abimeleki p̄i Isaakune: Ñ fute ó k̄ĩnaa, zaak̄ũ ñ gb̄ana deóla manamana.

¹⁷ Ak̄ũ Isaaku bò gwe à bùraa k̄ate Gera guvuten, ak̄ũ à ḡoro pla kè gwe. ¹⁸ L̄oḡo k̄ũ ò ȳò a de Ibrahĩ ḡoroa ak̄ũ Filisitino tàta a de ga gberanon à èra à b̄òb̄o à t̄o dok̄ono k̄ũ a de kp̄ànye ȳano kp̄ànye do. ¹⁹ Isaaku z̄ikerino l̄oḡo p̄ande ȳò guvute p̄in, ak̄ũ ò bò í manaa. ²⁰ Ak̄ũ Gera p̄od̄arino fiti kè k̄ũ Isaaku p̄od̄arino ò p̄i: Ó ime. Ak̄ũ à t̄o kp̄a l̄oḡo p̄ine F̄itii, k̄ũ ò fiti kè k̄ao yaĩ. ²¹ Ò l̄oḡo p̄ande ȳò, ak̄ũ ò fiti kè l̄oḡo p̄i ȳa musu do, ak̄ũ à t̄o kp̄ane Íbetε. ²² À bò gwe, ak̄ũ à l̄oḡo p̄ande ȳò do, odi fiti ke a ȳa musu doroo. Ak̄ũ à t̄o kp̄ane M̄eporoki, zaak̄ũ à p̄i: Dikiri tò o m̄e p̄oro, óni dagula s̄a.

²³ Abire gbera à ḡeε Beseba. ²⁴ Dikiri bò à s̄ua gw̄aani birea à p̄i: Mak̄ũme n de Ibrahĩ Luda ũ, ñsun v̄ina kero zaak̄ũ má kú k̄unwo. Mani arubarika dangu mà n buri kara ma z̄òbleri Ibrahĩ yaĩ.

²⁵ Gwen à sa'oki b̄on à Dikiri sisi. Ak̄ũ à bùraa k̄ate gwe à gb̄eno ten l̄oḡo ȳo. ²⁶ Ak̄ũ Abimeleki bò Gera à s̄u Isaaku k̄ĩnaa k̄ũ a kp̄aasi Auzao k̄ũ a z̄ikarino gb̄e z̄sk̄ Fikoluo. ²⁷ Isaaku ñ lá à p̄i: K̄ũ a z̄amagu a p̄ema á bea, à kè dera a su ma k̄ĩnaa? ²⁸ Ò w̄eà ò p̄i: O è Dikiri kú k̄unwo, ak̄ũ o p̄i à mana ò l̄edok̄ono ke ò la dak̄one a ȳa musu ²⁹ k̄ũ ñni ȳa v̄ani ke kewerero, zaak̄ũ ódi w̄e t̄ammaro. Ȳa manan o k̄enne o n gbare aafia, ak̄ũ Dikiri arubarikaa dangu. ³⁰ Ak̄ũ Isaaku ñ ȳarii kè, ò p̄o blè ò í mì. ³¹ K̄ũ ò fute k̄onko,

ò la dàkõne, akū Isaaku zèíne, ò bò a kīnaa aafia. ³² Zī birea Isaaku gbẽno sù ò l̀̀gɔ kū ò ỳ̀ yā òne ò pì: O í è. ³³ Akū à tó kpàne Seba. A yā mé à tò òdi wēte pì sísi Beseba ari kū a gbārao.

³⁴ Kū Isau kà wè bupla, à Iti no sè mèn pla, Beri né Yudi kū Ełoni né Basemao. ³⁵ Isaaku kū Rebekao nèsee diḡ yakana n yāime.

27

Isaaku sa'olekena Yakubune

¹ Isaaku zī kū a wé gbāna doro, àten gu e manaro. Akū à a dauduu sisi à pì: Né! Akū à wèa à pì: Makū dí. ² Isaaku pì: Ma zī kū má a gagɔro dōro. ³ Ñ n sá sé kū n gbàtaao ñ gé ñ ǹ̀bɔsẽnte wetemene. ⁴ Ñ ma poyeina dòo kuku ñ mómene mà ble, mani sa'ole kenne de mà kpé mà ga.

⁵ Rebeke yā kū Isaaku ò Isaune pì mà. Kū Isau fùte à gèe tofe ká, ⁶ akū à gèe à ò Yakubune à pì: Ma mà n de yā ò n v̀̀nine à pì ⁷ à gé à ǹ̀bɔ deare à a poyeina dòo kukuoare à ble, ani sa'ole kene kū Dikiri tóo de á kpé à ga. ⁸ Akū Rebeke era à pìne: Ñ ma yā ma ñ yā kū ma dānne ke. ⁹ Ñ gé blè kpàsaa gūn ñ blène mana kū mèn pla ñ suo. Mani n de poyeina dòo kukune, ¹⁰ n géone à ble, ani sa'ole kenne de à kpé à ga. ¹¹ Akū Yakubu pì a dane: Ma v̀̀ni mèkā v̀̀i, akū ma mè p̀̀rɔpɔɔ. ¹² Tó ma de ɔ kema, tó à ma dō, ani pi mateni a ke pāpāme, ani lé kemene sa'ole gēne ũ. ¹³ Akū a da pìne: Luda tó lékennena pì gōmene. Ñ ma yā ma dé! Ñ gé ñ de ñ suomene.

14 Akū Yakubu gèe à blèe pìnɔ dè à sùo a danɛ, akū à a de pɔyeina dòo kùkune. 15 Akū à a daudu pókasa mana kū à kú a kpé gūnnɔ sè à dà a né sabidenɛ. 16 À blène bára pìnɔ fífí a ɔnɔa kū a waka pórɔpɔrɔo. 17 Akū à dò kū burodi kū à kèeoo kpàa.

18 Yakubu gèe a de kīnaa à pì: Baa! Akū a de pì: Makū di! Ma né kpatemɛɛ? 19 Yakubu wèa à pì: Makūmɛ Isau n dauduu. Lákū n òmɛnɛ nà, ma kè lɛ. Ñ futɛ ñ vutɛ ñ ma ɔ'i ble de ñ sa'ole kemɛnɛ. 20 Akū Isaaku pì a néné: O'o! N lè kò yá? À wèa à pì: Dikiri n Luda mé à ma tá kè nna. 21 Akū Isaaku pìnɛ: Ñ namai mà ɔ kemma de mà dõ tó ma né Isaumɛ yāpura. 22 Yakubu nà a dei, akū à ɔ kèa à pì: Kòto díkīna bi Yakubu kòtoomɛ, ɔ díkīna sō Isau ɔmɛ. 23 Akū adi a dōro, kū a ɔnɔ kã vī lán Isau pó bà yāi. À ye à sa'ole kenɛ, 24 akū à a la gīa: Ma né Isaumɛ n ũ yāpura yá? À wèa à pì: Makūmɛ! 25 Akū à pì: Ñ pó kpáma mà n ɔ'i ble, mani sa'ole kenɛ. Kū à dītɛnɛ, akū à blè. À sùnɛ kū wēo, à mì dɔ. 26 Akū a de pì pìnɛ: Ñ namai ñ lé péma. 27 Akū à nài à lé pèa. Kū Isaaku a pókasanɔ gbī mà, akū à sa'ole kènɛ à pì: Ma né gbī de

lán bura kū Dikiri arubarikaa dàn bà.

28 Luda n gba mɔɔ bona musu,
à n gba zīte mana.

Póblewɛ kū sèwēo nigõ dinyĩ.

29 Gbēnɔ ni zò blennɛ,

burinɔ ni kútɛ n arɛ,

īnigõ de n gbēnɔ dikiri ũ,

n da nénɔ ni kútɛnnɛ.

Luda ni lé ke gbē kū ò lé kènnɛnɔnɛ,

ani arubarika da gbē kū ò sa mana ònnɛnɔgu.

30 Kū Isaaku sa'ole kè Yakubune à làka, akū Yakubu gò a kīnaa. Kū a vīni sù kū tofekao gōno, 31 akū à pòble kè a denε dɔ à gèeone, akū à pìne: Baa! Ñ fute ñ ma ɔ'i ble ñ sa'ole kemene. 32 Akū a de a la à pì: Mòkōmmε dí ũu? À wèa à pì: Makūmε n daudu Isau. 33 Yā pì Isaaku swèε zò àten lukaluka à pì: Dí mé à nòbɔɔ dè à sùomene yā ari ngō gé su ma sòo? Ma sa'ole kène kò, àkū mé ani arubarika le. 34 Kū Isau a de yā pì mà, à pūtā à ó gbāna dò à kè wēnda, akū à pì: Baa! Ñ sa'ole kemene dɔ. 35 Akū à pì: N dakūna sù kū òndɔɔ à n sa'ole sì kò. 36 Akū Isau pì: A tón Yakuburoo? À ma keke à kè gèn plan gwe sà. À ma daudukεze sìma yā, akū à ma sa'ole sìma tera dɔ. Mani sa'ole e doroyá? 37 Isaaku wèa à pì: Ma a dīte n dikiri ũ, ma a daneno kè a zīkerino ũ n pínki, ma pòblewε kū sèwēo kpāa. Bón mani le mà kenne dɔɔ? 38 Isau pì a denε: Baa, sa'ole biren n vī ado yá? Ñ sa'ole pānde kemene dɔ Baa. Akū Isau wiki gbāna lè. 39 Akū a de wèa à pì:

Zīte kū ñnigō kun nigō manaro,

mɔɔ ni bonne zaa musuro.

40 Ñnigō fēneda kūna,

ñni zò ble n dakūnane.

Lεmε dɔ n laakari ni gō kpatenaro,

ñni a gbāngo gonla.

41 Isau ibereε sè kū Yakubuo sa'ole kū a de kène yāi, akū à pì a nèseε gūn: Ma de ga zāro, gbasa mani ma dakūna de. 42 Ò yā kū Isau ò korɔmɔɔ kè Rebekanε, akū à Yakubu sisi à pì: Isau ye à fīna bomma à n de. 43 Ñ ma yā ma sà. Ñ fute ñ bàa lé ñ gé ma dāgō Labā bea zaa Arana 44 ngō kú kāao gwe

gĩa ari n v̄ini pì pɔf̄ẽ kpàtɛ. ⁴⁵ Tó a nèseɛ kpàtɛ, tó yã kũ n kènɛɛ s̄aagu, mani gb̄ẽ zĩ ò n gbɛsɛ. Má ye mà kura á gb̄ɛnɔn planɔi pínki gɔɔ doro.

⁴⁶ Akū Rɛbɛka pì Isaakunɛ: Iti nɔgb̄ɛnɔ ni bòmagu. Tó Yakubu Iti nɔ sè b̄usu díkĩnan lán Isau nɔgb̄ɛ birenɔ bà, ma konna nigɔ nnamɛnɛ doro.

28

Yakubu tana Labā kīnaa

¹ Akū Isaaku Yakubu s̄isi à sa'ole kènɛ à yã d̄anɛ à pì: Ñsun nɔ sé Kanaa nɔgb̄ɛnɔ t̄ero. ² Ñ fute ñ gé Mɛsɔpɔtamia b̄usun n da de Betueli bea, ñ nɔ sé gwe n dis̄ẽ Labā n̄ɛnɔ t̄é. ³ Luda Gbānas̄indapinkide arubarika dangu à tó ñ né i manamana, òḡɔ kara de ñ ḡɔ burinɔ dizi ũ. ⁴ Luda arubarika kũ à dà Ibrah̄in dangu kũ n burinɔ, de b̄usu kũ n̄ten nibɔ blen ḡɔnnɛ, b̄usu kũ à kpà Ibrah̄iaa. ⁵ Akū Isaaku Yakubu gb̄are à gé Labā kīnaa Mɛsɔpɔtamia b̄usun. Labā bi Siria b̄usu gb̄ẽ Betueli n̄mɛ, Yakubu kũ Isauo dis̄ɛmɛ.

⁶ Isau mà Isaaku sa'ole kè Yakubunɛ à a gb̄are Mɛsɔpɔtamia de à nɔ sé gwe. Kũ à sa'ole p̄li kènɛ, à pì àsun nɔ sé Kanaa nɔgb̄ɛnɔ t̄ero. ⁷ À t̄aasii kà kũ Yakubu a de kũ a dao yã mà à dà Mɛsɔpɔtamia z̄ɛn. ⁸ Akū à d̄ɔ sà kũ a de pɔ nna kũ Kanaanɔ b̄usu nɔgb̄ɛnɔro. ⁹ Akū à ḡɛɛ Ibrah̄ĩ né Sumaila kīnaa à a né Maala sè à nà a nɔ káakunɔa. Maala bi Nebayo d̄areɛ.

Yakubu nana'ona Beteli

¹⁰ Yakubu b̄o Bɛsɛba à dà Arana z̄ɛn. ¹¹ Kũ à kà gukea, à ye à i gwe kũ if̄ant̄ẽ ḡɛ k̄p̄ɛn yãi. Akū à gb̄ɛɛ sè gu p̄in a m̄idibɔ ũ à w̄utɛ gwe. ¹² Akū à

nana ò à gára è petena zĩte ari à gèe à zò ludambea, Luda malaikano ten didia òten kipa. ¹³ À Dikiri è zenaala à pì: Makūme Dikiri n dizi Ibrahĩ kũ n de Isaakuoo Luda ũ. Mani bũsu kũ n wũtea díkĩna kpámma, məkõn kũ n burino. ¹⁴ N burino nigõ dasi lán bũsutiti bà, oni dagula ifāboki kpa kũ ifaleteo kũ gugbānduru kũ gènɔmidokio. Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le məkõn kũ n burio gāi. ¹⁵ Manigõ kú kũnwo, manigõ n dākpā gu kũ nten gēn pínki, mani era mà su kũnwo bũsu díkĩnan, zaakū mani n tónlo mani yā kũ ma ònne ke.

¹⁶ Kũ Yakubu vù kũ io à pì: Dikiri kú gu dí, akū mádi dõro! ¹⁷ Vĩna a kũ à pì: Gu dí ma kã fũte. Luda beme, ludambe zéme.

¹⁸ Yakubu fũte kɔnko à gbè kũ à kè mìdibo ũ pì sè à pète dɔngupo ũ, akū à nísi kua. ¹⁹ Akū à tó kpà gu pìine Beteli, ama wēte kũ ò kàte gwe tó káakun Luzu. ²⁰ Yakubu lé kè Dikiria à pì: Tó n kú kũmao, tó ñni ma dākpā ma wēte díkĩna genaa gũn, tó ñni ma gba póble kũ pókasanɔ ²¹ ari ma ge ma su ma de bea aafia, ñinigõ de ma Luda ũ, ²² gbè kũ ma pète dɔngupo ũ pì ni gõ n gbagbaki ũ, pó kũ n ma gba pínki mani a kuride kpámma.

29

Yakubu kana Labā bea

¹ Yakubu era à dà zén à gèe ifābokikpadeno bũsun. ² Kũ à kà gwe, à lɔgɔ è sèn sã kpàsa leu aakõ katena a sare, zaakū lɔgɔ pì ín òdi kpámma. Gbè zõkõ ta lɔgɔ pìle. ³ Tó kpàsaa pìno kàkara gwe pínki, akū òdi gbèe pì go lɔgɔ pì léa, ò í kpámma, akū òdi era ò gbèe pì tare a gbèn. ⁴ Akū Yakubu sādārinɔ là à

pì: Gbēnɔ, a bo mámeme? Ò wèa ò pì: O bo Araname.
⁵ Akū à n lá à pì: Á Nao daikore Labā dō yá? Ò wèa ò pì: Ó a dō. ⁶ Akū à n lá à pì: À aafia yá? Ò pì: À aafia. N̄ a né Rahila gwa, àten su kū sãnɔ zà dire.
⁷ Akū Yakubu pì: Ifántē kpé gbāna, sãnɔ tágɔɔ dí ká kòro. À í kpámma à gé n̄ dā. ⁸ Akū ò pì: Óni f̄ro. Tó adi ke sã kpāsano kàkara pínki baasiro, òdi gbè go lógɔɔ pì léa ò í kpámmaro.

⁹ Kū àten yā oñne le, Rahila sù kū a de sãnɔ, zaakū sādāriime a ũ. ¹⁰ Kū Yakubu a disē Labā nénɔgbē Rahila è kū a de sãnɔ, à nà lógɔɔi à gbèe gò lógɔɔ pì léa, akū à í kpà a disē sãnɔa. ¹¹ Akū à lé pè Rahilaa à pɔnna sɔ dō. ¹² Akū à òne kū a de dane Rēbeka nén a ũ. Akū Rahila bàa lè à gèe à ò a denē. ¹³ Kū Labā a dāre né Yakubu baaruu mà, à bàa lè à gèe daale. Kū à kà, akū à kùsia à lé pèa à tà kãao a bea. Akū Yakubu yā kū ò kènɔ òne pínki. ¹⁴ Akū Labā pìne: Ma arume n ũ yāpura.

Yakubu Lea kù Rahilao senaa

Yakubu kè Labā bea mɔ do, ¹⁵ akū Labā pìne: Kū n̄ de ma dane ũ yāin ñni zī kemene pā yá? Dera mani fīna bonne nà ñ omene. ¹⁶ Labā s̄ à nénɔgbēnɔ vī gbēnɔn pla. Ȳɔ tón Lea, Bāna s̄ Rahila. ¹⁷ Lea wé busana, Rahila s̄ nɔkpare maname, akū a kakana mana. ¹⁸ Yakubu ye Rahilai, akū à pì Labāne: Mani zī kenne wè suppla n né bānade Rahila yāi. ¹⁹ Labā pì: À sàna mà a kpámma de mà a kpá gbē pāndeala. N̄gɔ kú ma bea la.

²⁰ Akū Yakubu zī kènne wè suppla Rahila yāi, ase à kènne lán gɔɔ pla bàme kū à yei yāi. ²¹ Akū à pì Labāne: Kū ma zīgɔɔ pàpa, ñ ma nɔ kpáma mà

sé. ²² Akū Labā gwedenɔ kàkara í pínki à nɔsepoble kèńne. ²³ Kū ɔkosi kè, akū à a né Lea sè à kpàa, akū Yakubu wùte káao. ²⁴ Labā a nɔgbē zíkəri Zilipa kpà Leane zíkəri ũ. ²⁵ Kū gu dɔ Yakubu è Leame, akū à pì Labāne: Bóyāi n kèmene lee? Rahila yāin ma zī kènneroo? Bó mé à tò n ma kekεε? ²⁶ Labā pì: Ó kīnaa òdi Bāna kpá gōa Yōo āro. ²⁷ N azuma do ke kū gbē dio gīa, mani a gbēndo kpámma zī kū ĩni era ñ kèmene wè suppla pānde pó ũ. ²⁸ Yakubu wè à azuma do pì kè kū Leao, akū Labā a né Rahila kpàa nɔ ũ. ²⁹ Labā a nɔgbē zíkəri Bila kpà Rahilaa zíkəri ũ. ³⁰ Yakubu wùte kū Rahilao sō, akū à yei de Leala. Akū à èra à zī kè Labāne ari wè suppla do.

Yakubu néɔ

³¹ Dikiri è Yakubu ye Leairo, akū à a kè nérande ũ, Rahila sō paramε. ³² Lea nɔ sɔ à né ì gōgbē ũ, akū à tó kpàne Rubeni, zaakū à pì: Dikiri ma warikεnaa gwà. Ma zā nigō yemai sà. ³³ Kū à nɔ sɔ do, à né ì gōgbē ũ, akū à pì: Dikiri mà ma zā yemairo, akū à èra à né díkīna kpàma do. Akū à tó kpàne Simeɔ. ³⁴ Kū à èra à nɔ sɔ do, à né ì gōgbē ũ à pì: Adikīna sà ma zā ni ma ditεki ero, zaakū ma négōgbē ì káao mèn aakō. Akū à tó kpàne Levi. ³⁵ À èra à nɔ sɔ do à né ì gōgbē ũ à pì: Adikīna sà ma Dikiri sáabu kpà, akū à tó kpàne Yuda. Akū a né'i zè.

30

¹ Kū Rahila è áten né ì kū Yakuburo, à gōba kpà kū a vīnio. Akū à pì Yakubune: N nò dɔmagu. Tó mádi e sōro, mani game. ² Yakubu pɔ fèi à pì: Makūme Luda ũ kū à n tē né yá? ³ Akū Rahila pì: Ma

zĩkeri Bilan dí. Ñ gé i kãao à nénɔ imɛnɛ, mani buri le se a gāi. ⁴ Akū à a zĩkeri Bila kpàa nɔ ũ. Yakubu wute kãao, ⁵ akū à nɔ̀ sɪ̀ à né ì gɔ̀gbɛ̃ ũ. ⁶ Akū Rahila pì: Luda tò yā̀ bò kũmao nna à ma yā̀ mà̀ à ma gba nɛ̀gɔ̀gbɛ̃. Akū à tó kpàne Dã. ⁷ Rahila zĩkerii pì era à nɔ̀ sɪ̀ à né ì gɔ̀gbɛ̃ ũ dɔ̀, ⁸ akū Rahila pì: Ma ɔ̀si zɔ̀kɔ̀ kà kũ ma vɛ̀nio ma ɔ̀si nè. Akū à tó kpàne Nafatali.

⁹ Kū Lea è a né'í zè, akū à a zĩkeri Zilipa kpà Yakubua nɔ̀ ũ dɔ̀. ¹⁰ Akū Lea zĩkerii pì né ì gɔ̀gbɛ̃ ũ kũ Yakubuo. ¹¹ Akū Lea pì: Minname. Akū à tó kpàne Gada. ¹² Akū Lea zĩkerii pì né ì gɔ̀gbɛ̃ ũ dɔ̀ kũ Yakubuo. ¹³ Akū Lea pì: Ma pɔ̀ kè nna, zaakū nɔ̀gbɛ̀nɔ̀ ni pi pɔ̀nnaden ma ũ. Akū à tó kpàne Asa.

¹⁴ Rubeni bò ésekɛ̀gɔ̀ɔ̀a à yenyĩ eze è sɛ̀n, akū à bòbo à sùo a da Leanɛ. Akū Rahila pìne: Ñ n né yenyĩ eze pì dàmene. ¹⁵ Lea pìne: Kū n ma gɔ̀ sɪ̀ma, abire dí móm̄maro, akū ñ ye ñ ma né yenyĩ eze sí dɔ̀ yá? Rahila pì: Tó n kpàma, mɔ̀kɔ̀mmɛ ñni i kãao gbāra.

¹⁶ Kū Yakubu ten su kũ burao ɔ̀kɔ̀si, Lea bò à gèe à dàale à pì: Makūme mani wute kũnwo gbāra, zaakū ma n sākā ma né yenyĩ eze yāime. Akū à ì kãao gwāani birea. ¹⁷ Luda Lea wéke sɪ̀, akū à nɔ̀ sɪ̀ à Sāani ì kũ Yakubuo. ¹⁸ Akū Lea pì: Luda láada kpàma, kũ ma a zĩkerii kpà ma zāa yāi. Akū à tó kpàne Isaka. ¹⁹ Lea era à nɔ̀ sɪ̀ dɔ̀ à Tori ì, ²⁰ akū à pì: Luda gba mana dàmene. Adikĩna sà ma zā ni ma kpe ta, zaakū ma nɛ̀gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ ì kãao mèn suddo. Akū à tó kpàne Zebuluni. ²¹ Kū à kè saa à nɛ̀nɔ̀gbɛ̃ ì, akū à tó kpàne Dina.

²² Akū Rahila yā̀ dò Ludan à a wéke sɪ̀, akū à kè nérande ũ. ²³ À nɔ̀ sɪ̀ à nɛ̀gɔ̀gbɛ̃ ì, akū à pì: Luda

wé'i bòmenε. ²⁴ Akū à tó kpàne Yusufu à pì: Dikiri era à négōgbē pānde karamεε dɔ.

Yakubu pónɔ dāna Labāne

²⁵ Kū Rahila Yusufu ì, Yakubu pì Labāne: Ñ ma gbare mà tá ma b̀sun. ²⁶ Ma zī k̀enne ma nɔnɔ k̀ ma néno yāi. Ñ n kpáma mà tá, zaakū n dō lākū ma zī k̀enne nà. ²⁷ Akū Labā p̀ne: Tó ma n pɔnna lè, n gō k̀mao la. Ma màsoo k̀e ma è Dikiri arubarikaa k̀magu n yāi. ²⁸ Ñ n làada omene, mani kpámma. ²⁹ Yakubu p̀ne: Ñ dō lākū ma zī k̀enne nà. Ñ dō lākū n pókādenɔ k̀e ma ɔ́ nà, ³⁰ zaakū a fíti k̀ n vī zaade mádi suro k̀ara manamana. Dikiri arubarikaa dāngu gu k̀ ma gen n bea pínki. B̀ren mani ma zīda be zī ke s̀ɔ? ³¹ Labā à là à p̀: B̀n mani fīna boonne? Yakubu wèa à p̀: Ñsun póke kpámaro, ama n yā dí kemene, manigō n pónɔ dāne. ³² Ñ tó mà gē n pónɔ té gbāra mà sā bakibakinɔ k̀ a totontotonɔ pleple ma làada ũ k̀ sāne b̀rɔ sirano k̀ blè bakibakinɔ k̀ a totontotonɔ. ³³ Tó n ma làadaa gwà gena gɔrɔ are, ñni dō tó má yāpura vī. Blè k̀ à kun bakibakiro akū à totontotonlo, ke sāne b̀rɔ k̀ à siraro, ēhē ma kpāni òme. ³⁴ Labā p̀: Tò! Àgō de lākū n ò nà. ³⁵ Zī k̀ua Labā a blèkofini bakibakinɔ sè k̀ a wānzādenɔ k̀ blèda totontotonɔ k̀ a bakibakinɔ, pó k̀ ò pura vīno pínki k̀ sāne b̀rɔ sirano pínki, à n ná a négōgbēne n ɔ́. ³⁶ Akū à zāaa b̀ n dagura k̀ Yakubuo lán gɔrɔ aakō tá bà, akū Yakubu ten Labā p̀o kparano dā.

³⁷ Yakubu lí buri aakō gā búsunɔ zōzō à n wānzān kpàkpa à n wānzān k̀e púu. ³⁸ Akū à lí k̀ à n wānzān k̀eaa p̀no p̀etepete pónɔ gó ímibɔnɔ g̀n,

pó kũ òtɛn su í minɔ wén, zaakũ gwen òdi kpákpa on. ³⁹ Tó ò kpákpa ò lí pìnɔ sare, akũ òdigɔ né wānzāndenɔ i kũ a totontotonɔ kũ a bakibakinɔ. ⁴⁰ Yakubu dì pónɛ pìnɔ pleple adona àdi a wānzāndenɔ kũ a siranɔ ká Labā pónɔ gūn. Lɛmɛ à a zīda kpāsaa bò lɛ, adi ká Labā pónɔ gūnlo. ⁴¹ Tó póburi mananɔ fùtɛ kũ kpákpa'onaa, Yakubu dì lí pìnɔ pétepete pónɔ are gó ímibɔ pìnɔ gūn, de ò kpákpa o n sare. ⁴² Tó pɔ ginanɔmɛ sɔ, àdi lí pétepeteínɛro. Len pɔ ginanɔ gɔ̃ Labā pɔ ũ lɛ, akũ póburi mananɔ gɔ̃ Yakubu pɔ ũ. ⁴³ Akũ Yakubu aruzekɛ digɔ̃ kara manamana, a pónɔ dasi kũ kũ nɔgbɛ zīkerinɔ kũ gɔ̃gbɛ zīkerinɔ kũ lakuminɔ kũ zaakinɔ.

31

Yakubu bàasina Labāne

¹ Yakubu yā kũ Labā nénɔ ten o mà kũ ò pì: Yakubu ó de pónɔ sia pínki. Ó de aruzekɛ gūnn à karanaa lèn. ² Yakubu dɔ̃ Labā wéa, kũ a yā kú a nèsen lán yā bà doro. ³ Akũ Dikiri pìnɛ: N̄ era n̄ tá n̄ dizi b̄usun n̄ danɛnɔ bea, manigɔ̃ kú kūnwo. ⁴ Akũ Yakubu Rahila kũ Leao sisi ò mó a pónɔ kīnaa sèn. ⁵ À pìnɛ: Ma dɔ̃ á de wéa kũ ma yā kú a nèsen lán yā bà doro. Bee kũ abireo ma de Luda kú kūmao. ⁶ Á dɔ̃ á zīdanɛ kũ ma zī kè á denɛ ma gbāna lémmɛ. ⁷ Á de ɔ̃ndɔ̃ kèmenɛ, à ma làadaa lítɛ gèn kuri, akũ Luda dí tó à yāke kèmenɛro. ⁸ Tó à pì sā bakibakinɔmɛ ma baka ũ, sánɔ digɔ̃ né bakibakinɔ i. Tó à pì a wānzāndenɔmɛ ma baka ũ, sánɔ digɔ̃ né wānzāndenɔ i. ⁹ Luda á de sánɔ sia à kpàma.

¹⁰ Gɔɔ kũ blènɔ ten kpákpa o, ma nana ò, akũ nana gũn ma è blèkofĩni kũ òten kpákpa onɔ bi blè wānzāndenɔme kũ a bakibakinɔ kũ a toton-totonɔ. ¹¹ Akũ Luda Malaikaa pìmenɛ nana pìi gũn: Yakubu! Akũ ma wea ma pì: Makũ di! ¹² À pì: Ñ wé sé ñ gwa. Blèkofĩni kũ òten kpákpa onɔ pínki blè wānzāndenɔme kũ a bakibakinɔ kũ a totontotonɔ, zaakũ ma yā kũ Labā kènne è pínki. ¹³ Makũme Luda kũ à bò à sùnyĩ Beteli ũ, gu kũ n gbèe pèten n nísi kùà n lé kèma. Tera sà ñ fute ñ bo bùsu dín ñ tá n bùsun. ¹⁴ Akũ Rahila kũ Leao pìne: Ó túbi vī ó de bea dɔ yá? ¹⁵ Adi ó dite gbè zìtɔnɔ ũnloo? A ó yíamma, akũ à a ɔgɔ blè pínki. ¹⁶ Aruzekɛ kũ Luda sì ó dea gò ó pɔ ũ pínkime kũ ó néno. Ñ yā kũ Luda ònne ke pínki sà.

¹⁷ Akũ Yakubu fute à a néno kũ a nɔnɔ dì lakuminɔ kpe. ¹⁸ A a pókādenɔ kũ aruzekɛ kũ à lè Mesopotamianɔ sète pínki, akũ à dà zén àten tá a de kīnaa Kanaanɔ bùsun. ¹⁹ Kũ Labā gèe a sānɔ kā zōzō, akũ Rahila a tānanɔ sè kpāni a kpe. ²⁰ Yakubu sɔ à òndɔ kè Siria buri Labāne adi lé zaaro. ²¹ À fute à bàà lè kũ a pónɔ pínki à bikũ Yuflatia, akũ à m̀i pè Giliada gusĩsīdea.

Labā pɛtena Yakubui

²² A gɔɔ aakɔde zĩ ò pì Labāne Yakubu bàà lè. ²³ À a gbènɔ kākara, akũ à pètei. À taa ò gɔɔ suppla, akũ à a lè Giliada gusĩsīden. ²⁴ Akũ Luda bò à sùà gwāani nana gũn à pìne: Ñ laakari ke yā kũ ìni o Yakubunei a mana ke a vāni.

²⁵ Labā Yakubu bùra lè katena Giliada gusĩsīden, akũ à bùra kàte gwe kũ a gbènɔ se. ²⁶ Akũ Labā gèe à pì Yakubune: Bóyāi n òndɔ kèmenɛ n ma néno

sète n ta kũńwo lán zìzòno bàa? ²⁷ Bóyāi n ɔndɔ kèmenɛ n woto kpāni ndi lé zamaro, de ma ge zenne kũ pɔnnakɛnaao kũ lèsinaao kũ gágāao kũ mɔrɔɔo. ²⁸ Ndi tó ma lé zà ma nénɔ kũ ma daikorenɔaro. N yɔnkɔyā kè. ²⁹ Ma gbāna kà mà yā vāni keáre, akũ n de Luda yā òmenɛ gwāani à pì mà laakari ke yā kũ mani onnei a mana ke a vāni. ³⁰ Nten tá sà, kũ nteni n de be bege ke yāi. À kè dera n ma tãnanɔ sè kpānii? ³¹ Yakubu wèa à pì: Ma vīna kè, maten da ĩni n nénɔ sımame. ³² Gbē kũ n n tãnanɔ lè a kīnaa, ò a de. N ma pónɔ gwagwa ó gbēnɔ wára. Tó n n pólè, ñ sé. Yakubu sō, à dɔ kũ Rahila Labā pólè kpāniro. ³³ Labā gè Yakubu bizakutan à gè Lea kutan à gè nɔgbē zikeri mèn pla pìnɔ kutan, adi pólè lero. Kũ à bò Lea kutan, à gè Rahila kutan. ³⁴ Rahila tãna pìnɔ sè à ùte lakumi gàarii gūmme, akũ à vùtea. Labā a kuta gūn gwàgwa pínki, adi pólè lero. ³⁵ Rahila pì a denɛ: Baa, ñsun pɔ fēmairo, zaakũ mádi le mà futero kũ má ɔ kũna yāi. Lemɛ Labā a tãnanɔ wète le adi lero. ³⁶ Akũ Yakubu pɔ pà à léfɔtɔ kà Labāi à pì: Bó dāan ma kèe? Bó durunnan ma kè akũ n pɛtemai wānawāna lán dí bàa? ³⁷ Kũ n ma pónɔ gwàgwa pínki, n n be pónɔ lè gwe yá? N boo gupuraa ma gbēnɔ kũ n gbēnɔ wára, ò yā nna kpá gbē kũ a yā nnaa. ³⁸ Ma ke n be wè baro. N sãnɔ kũ n blènɔ dí nò bɔtero, mádi n sã ke sóro. ³⁹ Mádi sunne kũ pólè kũ nòbɔ pāsĩnɔ kũ keoro, madì a fīna bonne ma zĩdame. Ndi pólè kũ ò a kpāni ò gwāani ke fānantē fīna lama. ⁴⁰ Ifāntē dì ma le fānantē, ĩa dì ma de gwāani, madì itē ke. ⁴¹ Len ma ke n bea le ari wè baro. Wè gēro donsari ma zĩ kènne n nénɔgbē gbēnɔn planɔ yāi.

Ma wè suddo kè n kpàsa yã musu. N ma làadaa lite gèn kuri. ⁴² Tó adi ke ma dizi Ibrahĩ Luda kũ ma de Isaaku a vĩna vĩ zè kũmao baasiro, de n ma gbare ɔkori. Luda zĩ kũ ma kè kũ warioo è, akũ à kpàkěnyĩ gĩa gwãani.

⁴³ Akũ Labã wè Yakubua: Nɔgbẽ díkĩnanɔ bi ma nénɔmɛ. Né díkĩnanɔ sɔ ma daikorenɔmɛ. Pókãde díkĩnanɔ sɔ ma pókãdenɔmɛ. Pó kũ n è la pínki ma pómɛ. Bón mani ke ma nénɔgbẽnɔ kũ né kũ ò ìnɔne gbãraa? ⁴⁴ Ñ tó ò lédokɔnɔ ke àgɔ de sèeda ũ ó dagura. ⁴⁵ Akũ Yakubu gbèe sè à pète yã pì dɔngupɔ ũ. ⁴⁶ À pì a gbẽnɔne ò gbènɔ sète, akũ ò sète ò dìdikɔa, akũ ò pò blè a sare. ⁴⁷ Akũ Labã tó kpà gbèdidikɔanaa piine Yega Saduta. Yakubu tó kpàne Galèdi. ⁴⁸ Labã pì: Gbèdidikɔana díkĩname sèeda ũ ó dagura gbãra. Abire yã ò tó kpàne Galèdi. ⁴⁹ Òdi pi dɔ Mizipa, zaakũ Labã pì: Dikiri ó dákpã ó kékɔanaa gbera de òsun zãkɔnlo yã. ⁵⁰ Tó n wari dò ma nénɔgbẽnɔa ke tó n nɔ pãndenɔ sè dɔ, bee tó ó kú kɔ kĩnaaro, nɔgɔ dɔ sãnsãn kũ Ludan ó yã pìi sèedade ũ. ⁵¹ Akũ Labã pìne dɔ: Ñ gbèdidikɔana díkĩna gwa kũ gbè kũ ma pète ó dagurao. ⁵² Anigɔ de sèeda ũ kũ mani vĩala mà su mà a vãni kennero, mɔkɔn sɔ ìni vĩala ò su ò a vãni kemenero. ⁵³ Ibrahĩ kũ Naoo kũ ñ deo Ludame ó yãkpatekeri ũ.

Akũ Yakubu la dà kũ Luda kũ a de Isaaku a vĩna vĩ tóo. ⁵⁴ À sa ò gusĩsĩden gwe, akũ à a gbènɔ sisi ò pò ble. Kũ ò pò blè, akũ ò ì gwe. ⁵⁵ Labã fũte kɔnkɔkɔnkɔ, à lé zà a daikorenɔa kũ a nénɔ à sa mana ónne, akũ à èra à tà a bea.

Yakubu gbẽnɔ zĩna Isaua

¹ Yakubu dà zén, akū Luda malaikanɔ dàale. ² Kū à n é, à pì: Luda bùraan dí. Akū à tó kpà gu pìine Manaimu. ³ À zĩrinɔ zĩ a arɛ a v̄ini Isaua Sei bùsu kū ò pi do Edomu bùsun. ⁴ À pì a zĩrinɔne: À gé à o ma dikiri Isaune a zòbleri Yakubu gɔɔ pla kè Labā bea àten su sà. ⁵ À one má zùnɔ v̄i kū zaakinɔ kū sãɔ kū blènɔ kū ḡgbē zĩkerinɔ kū nɔgbē zĩkerinɔ. Makū mé ma á zĩ à one de ma a ponna le.

⁶ Kū zĩrinɔ èra ò sù Yakubu kĩnaa, ò pì: O ge n v̄ini kĩnaa, àten su à danle kū gbẽnɔn wàa planɔ. ⁷ V̄ina Yakubu kù àten bídi ke manamana, akū à gbē kū ò kú k̄aaonɔ kpàate leu pla kū sãɔ kū blènɔ kū zùnɔ kū lakuminɔ à pì: ⁸ Tó Isau sù à s̄i a leu doa, a leu do kū à ḡni bo. ⁹ Akū à adua kè à pì: Dikiri, ma dizi Ibrahĩ kū ma de Isaakuoo Luda, n òmene mà su ma bùsun ma danenɔ kĩnaa, ïni arubarika damagu. ¹⁰ N gbēke kū náani yāoo kèmene manamana, ma bèere dí káro. Gɔɔ kū ma bikū Yodaa, gò mé à na ma oĩ ado. Tera sà ma su kū aruzekɛ leu pla díkĩnanɔ.

¹¹ Ma wé kemma ò ma sí ma v̄inia, zaakū maten v̄ina kene kū ani sí ó té à nɔgbẽnɔ kū nénɔ dede yāi.

¹² Mɔkɔn s̄o, n pì ïni arubarika damagu ïni ma buri kara lán ísirale bùsu'atē bà oni f̄o n naroro n dasi yāi.

¹³ Gwen Yakubu ìn. Pó kū à plèple à a v̄ini gbanɔn dí: ¹⁴ Blèda mèn wàa do, a kofini mèn baro, s̄ada mèn wàa do, a karo mèn baro, ¹⁵ lakumida mèn baraakuri kū n né b̄onɔ, zùda mèn bupla, a sà mèn kuri, zaakida mèn baro, a sà mèn kuri. ¹⁶ À n ná a zĩkerinɔne n oĩ buri kū burio, akū à p̄inne: Àḡo té ma are à kpango da á dagura ḡa kū ḡao. ¹⁷ À pì gbē káakune: Tó ma v̄ini dànle à n la à pì: Díme

n dikiri ũu? Nten gé mámεε? Dí mé à pó kũ nten dā dínɔ vīi? ¹⁸ Ñ onε a zòbleri Yakubu pómε, pó kũ à a dikirii gbà à kpàzānenɔn gwe, àpii ten su kpε. ¹⁹ A yā dokɔnɔ pìi ò gbě pladenε kũ gbě aakōdeo kũ pódārinɔ n pínki à pì: Tó a da Isaulε, à onε ε. ²⁰ À onε a zòbleri Yakubu ten su kpε. Zaakũ à laasun lè à pì: Mani a laakari kpáte kũ pó kũ ma kpà are dínɔ, óni wé sikōle. Ani gí gbānake kpámai sà yá? ²¹ Gba pìnɔ dòne are, akũ à gò bùran gwāani kũa à ì gwe.

Yakubu ɔsikana kũ Ludao

²² À fùte gwāani à a nɔ mèn planɔ sète kũ a nɔgbě zīkeri mèn planɔ kũ a négōgbě gbēnɔn kuri awεdonɔ, akũ à bikù kũńwo Yaboku bikũkia. ²³ Kũ à bikù kũńwo, akũ à pó kũ à vīnɔ sète à bikùo pínki. ²⁴ Yakubu gò ado, akũ gōgbě ke sù àten ɔsi ká kāao ari gu kà dɔna. ²⁵ Kũ gōgbě pìi è áni fō à a néro, à a lè a gisipekerekia, akũ a gisi bókũn ɔsikanaa pìi gũn. ²⁶ Gōgbě pìi pì: Ñ ma gbarε, zaakũ gu ten dɔ. Akũ Yakubu pìne: Tó adi ke ñ arubarika damagu baasiro, mani n gbarero. ²⁷ Gōgbě pì a là à pì: N tón deraa? À wèa à pì: Ma tón Yakubu. ²⁸ Akũ à pì: Oni pinne Yakubu doro, séde Isaraila, zaakũ n ɔsi kà kũ Ludao kũ bisāsirinɔ, akũ n ɔsi nè. ²⁹ Yakubu pìne: Ñ n tó omene se. A wèa à pì: Bóyāi nteni ma tó gbekaa? Akũ à arubarikaa dàn gwe. ³⁰ Yakubu tó kpà gu pìine Penieli, zaakũ à pì: O wé sikōle kũ Ludao, akũ mádi garo. ³¹ À bò Penieli ifāntēbona àten tōte a gisi wāwā yāi. ³² A yā mé à tò ari gbāra Isarailanɔ dì nòbɔ tugisi sóro, kũ Luda Yakubu lè a tugisia yāi.

33

Yakubu wésina Isaulé

¹ Kū Yakubu wé sè, à è Isau ten su kū gbēnɔn wàa planɔ. À a nénɔ kpàatete Leanε kū Rahilao kū nɔgbē zīkeri mèn planɔ. ² Akū à nɔgbē zīkerii pìnɔ gbàre ò do are kū n nénɔ. Abire gbera Lea kū a nénɔ, akū Rahila kū Yusufuo té n kpe. ³ À dónne are à kùte zīte gèn suppla ari à gèe à kào a vīni pì kīnaa. ⁴ Akū Isau bàa lè à sù à dàale à mlèa à ɔ dà a gān à lé pèa, akū ò ɔɔ dɔ. ⁵ Isau wé sè à nɔgbēnɔ è kū nénɔ, akū à pì: Dínɔ mé ò kú kúnwo laa? Yakubu wèa à pì: Né kū Luda ma gbanɔme. ⁶ Akū nɔgbē zīkerii pìnɔ nànyī kū n nénɔ ò kùte. ⁷ Akū Lea kū a nénɔ nànyī dɔ ò kùte. Abire gbera Yusufu kū Rahilao nànyī ò kùte. ⁸ Isau pì: Pó kū ma dańle dínɔ de deramεε? Yakubu wèa à pì: De mà n pɔnna le yāime. ⁹ Isau pì: Ma gbē, ma pónɔ mòmá, ñgɔ n pónɔ kūna. ¹⁰ Akū Yakubu pì: Oi! N yā nna! Tó ma n pɔnna lè, ñ ma gba sí, zaakū ó wésikōlenaa kèmenε lán wésikōlena kū Ludao bàmε, akū n gbānake kpàmai. ¹¹ N̄ gba kū ma suonne sí, zaakū Luda arubarikaa dàmagu, póke dí kīamaro. Lemε à nàkaraa le, akū à sì.

¹² Akū Isau pì: Ò da zén ò tá. Mani gé kúnwo. ¹³ Akū à wèa à pì: Ma dikiri, n̄ dɔ kū nénɔn gbāna vīro, akū má sã kū zùne b̀r̀ɔnɔ vī. Tó o tá gbāna ò gɔɔ do, pókādenɔ ni gaga pínkime. ¹⁴ N̄ domεne are ma dikiri, makū n z̀b̀leri manigɔ té pónɔ kpe kū nénɔ busebuse ari mà su mà n le Sei. ¹⁵ Isau pì: Mani ma gbēkenɔ tó kúnwo. Yakubu pì: À kè dera ñni ke le dɔɔ? N̄ tó mà n pɔnna le dikiri. ¹⁶ Zī kúan Isau dà Sei zén. ¹⁷ Akū Yakubu gèe Suko. À be bò

gwe, akū à lá kutano dò pónone. A yā mé à tò, ò tó kpà gu pìne Suko.

¹⁸ Kū Yakubu sù kū Mesopotamiao, à kà wēte kū òdi pine Sekemu, Kanaanò būsun aafia, akū à bùraa kàte wēte pìi sare. ¹⁹ À a bùrakūki lù Sekemu de Amò nénna andurufu basoro. ²⁰ Gwen à sa'oki bòn, à tó kpàne Luda Isarailano Luda.

34

Sekemu kusina Dinaa

¹ Lea nénogbē Dina kū à ì kū Yakubuo bò à wé kpáte būsuu pì nògbēno. ² Kū būsuu pì kina Amò né Sekemu, Ivi buri a è, à a sè kū gbānao, akū à wùte kāao. ³ A pò dò nòkpare pìia à yei, akū à yā nnanna òne. ⁴ Akū Sekemu pì a denē: Ñ nénokpare bire wetemene mà sé. ⁵ Kū Yakubu mà ò a nénogbē kpe bò, a nénon kú sèn kū a pókādeno, akū à yīte ari ò sù. ⁶ Akū Sekemu de Amò gèè à Yakubu le à yā pì one. ⁷ Kū Yakubu nénò bò sèn ò sù, akū ò yā pìi mà gònò. Ñ nèsēe yàka ò pò fè manamana, kū Sekemu wé'iyā kè Isarailanone yāi, à wùte kū Yakubu nénogbēo à yā kū à de ò kero kè. ⁸ Akū Amò pìine: Ma né Sekemu pò dò á nénogbēa. Á yā nna. Á a kpáa nò ũ. ⁹ Ò lédokōno ke ògō ó nénogbēno kpāzākōa. ¹⁰ Àgō kú kūoo, ó būsuu kun á pò ũme. À vuten àgō laga tán àgō zīte vī. ¹¹ Akū Sekemu ò Dina de kū a dāgōnone à pì: À tó mà á ponna le. Pó kū a pì mà kpááwa mani kpá. ¹² À anzureblebò lé damene zōkō kū gbanò dasidasi. Pó kū a ò mani kpá. À nénokpare pì kpáma nò ũ.

¹³ Akū Yakubu nénò wè Sekemu kū a de Amòoa kū manafikio kū Sekemu ní dāre kpe bò yāi. ¹⁴ Ò

pìinne: Óni f̄ ò abire kero, óni f̄ ò ó dāre kpá gyɔfɔrɔdearo, zaakū wé'iyāme ó kīnaa. ¹⁵ Óni we á yāiro, séto à ḡ lán ó bà á ḡgbēno t̄ z̄ n̄ pínki. ¹⁶ Tó a t̄ z̄ z̄, óni ó n̄no kpāzāáwa óni á n̄no sé no ũ. Óniḡ kú k̄áo, óni ḡ buri dok̄no ũ. ¹⁷ Ama tó ádi we ó yāiro, tó ádi t̄ z̄ro, óni ó dāre sé ò tá k̄aome. ¹⁸ Yā p̄i k̄e Am̄o k̄u a né Sekemuoon̄e nna. ¹⁹ Kefenna p̄i yā p̄i ḡḡ likalika, k̄u Yakubu n̄no gb̄e yā k̄ane yāi. À bèere v̄i deñla a de bedeno t̄e.

²⁰ Am̄o k̄u a né Sekemuo ḡe n̄ w̄ete b̄nilea, akū ò yā ò k̄u w̄etedeno ò p̄i: ²¹ Gb̄e p̄ino yāke v̄i k̄uoro. Ò tó òḡ kú ó b̄usun òḡ laga tá, zaakū b̄usuu p̄i yāasa ani m̄owá. Óni n̄ n̄no gb̄eno sé óni ó n̄no kpám̄ma. ²² Gb̄e p̄ino s̄, oni we òḡ kú k̄uoo de ò ḡ buri dok̄no ũro, séto adi ke ó ḡgb̄e s̄inda pínki t̄ z̄ lán n̄ bà baasiro. ²³ N̄ p̄ok̄adeno k̄u n̄ aruzekeno k̄u n̄ z̄no pínki ni ḡ ó p̄ ũroo? Ò weñne de òḡ kú k̄uoo. ²⁴ W̄etedeno Am̄o k̄u a né Sekemuo yā mà, akū n̄ ḡgb̄eno t̄ z̄ n̄ pínki.

²⁵ A ḡro aak̄de z̄i, k̄u ò kú k̄u wāwāo ò kú k̄u yāke laasunnworo, Yakubu né gb̄en̄o plan̄o Simeo k̄u Levio, Dina v̄inino, n̄ baadi a f̄eneda s̄e ò s̄i w̄eten ò ḡgb̄eno d̄ede n̄ pínki. ²⁶ Ò Am̄o k̄u a né Sekemuo d̄ede, akū ò Dina s̄e ò b̄o Sekemu kp̄en ò tà k̄ao. ²⁷ W̄etedeno d̄edena ḡbera Yakubu n̄no s̄u ò w̄ete p̄ono n̄ak̄a k̄u ò wé'i dà n̄ d̄area yāi. ²⁸ Ò n̄ s̄ano k̄u n̄ bl̄eno s̄ete k̄u n̄ z̄no k̄u n̄ zaakino, p̄o k̄u ò kú w̄ete ḡun̄no k̄u p̄o k̄u ò kú n̄ burano pínki. ²⁹ Ò n̄ aruzekeno s̄ete pínki k̄u n̄ n̄no k̄u n̄ no gb̄eno k̄u p̄o k̄u ò kú n̄ beano pínki.

³⁰ Akū Yakubu pì Simεονε kū Levio: A sumενε kū yā vānio. Kanaanε kū Perizinε kū b̀usu d̀ik̄ina buri pāndenε niḡō ye ma kāiro. Lākū ó dasiro nà, tó ò l̀ikawái, tó ò siógu, oni ma de kū ma burinεo pínki. ³¹ Akū ò wèa ò pì: Kū à ó dāre dìte karua ũ, abire manan gwe yá?

35

Luda arubarikadana Yakubugu Beteli

¹ Luda pì Yakubune: Ñ fute ñ tá Beteli ñ vute gwe. Ñ ma gbagbaki bo gwe, zaakū ma bo ma summa gwe ḡoε kū nten bàa lé n v̄inine. ² Akū Yakubu pì a ondenεne kū gb̄ε kū ò kú k̄aaonε n̄ pínki: À buri z̄it̄onε t̄ana kū á v̄inε kóte à zú o à á pókasanε lilin ke. ³ Óni fute ò tá Beteli. Mani Luda gbagbaki bo gwe, zaakū à kp̄amai ma warikeḡoε z̄i, àdiḡō kú k̄umao gu kū ma gen pínki. ⁴ Akū ò buri z̄it̄onε t̄ana kū ò v̄inε kp̄aa kū p̄os̄a kū ò dananε, akū à p̄ó p̄inε v̄i gbiri lí gb̄aru Sekemu sare. ⁵ Kū Yakubu kū a nénc̄o dà zén, Luda tò v̄ina w̄ete kū ò kú n̄ sarenc̄o denε kù manamana, akū n̄ gb̄eke dí péteńȳiro. ⁶ Akū Yakubu kū gb̄ε kū ò kú k̄aaonε n̄ pínki kà Luzu kū òdi pi tera Beteli, Kanaanε b̀usun. ⁷ À sa'oki b̀o gwe, akū à tó kp̄a gu p̄inε Beteli Luda, zaakū gwen Luda b̀o à s̀uan ḡoε kū àten bàa sí a v̄inine. ⁸ Debora kū à de Rebeka gw̄ari ũ yā ḡa gwe, akū ò a v̄i gbiri lí gb̄aru Beteli sare. Akū ò tó kp̄a lí p̄inε Ɔ̀oɔlii. ⁹ Luda b̀o à s̀u Yakubua d̄o a suna kū Mesopotamiao gbera, à arubarikaa dàagu ¹⁰ à pì: Ñ t̄on Yakubu, ama oni pinne Yakubu doro, sé Isaraila. Leme à tó kp̄ane Isaraila le. ¹¹ Luda

pìne dɔ: Luda Gbānasīndapinkideme ma ũ. Àgɔ né í àgɔ kara. Buri ni bo n kīnaa kū buri dasinɔ dɔ, n buri kenɔ nigɔ de kīnanɔ ũ. ¹² Mani būsū kū ma kpà Ibrahī kū Isaakuooa kpámma kū n burinɔ n ga gbera. ¹³ Akū Luda fùte à bò gu kū à yā ò kāaon. ¹⁴ Yakubu gbèe pète gu kū Luda yā ònen dɔngupɔ ũ. À í t̄a à nīsi k̄ua. ¹⁵ Akū Yakubu tó kpà gu kū Luda yā ònen pìine Beteli.

Rahila kū Isaakuo ganaa

¹⁶ Akū ò fùte Beteli ò dà zén. Kū ò kà k̄ani kū Eflatao, Rahila né'igɔɔ kà, akū né'í k̄ea zī'ũ. ¹⁷ Né'iwāwā a kū gbāna, akū nɔgbē néseterii pìine: Ñsun vīna kero, n négɔgbē ò dɔ. ¹⁸ Rahila gbāna vī dorò àten ga, akū à tó kpà a né pìine Benɔni, akū a de tó kpàne Biliaminu. ¹⁹ Kū Rahila gà, ò a vī Eflata kū òdi pì tera Betilihamu zén. ²⁰ Yakubu gbè dɔngupɔ pète a miraa. Rahila mira gbèe pì kú gwe ari kū a gbārao.

²¹ Isaraila era à dà zén, akū à bùraa kàte Migidaleda are kpa. ²² Gɔɔ kū à kú būsū pìn Rubeni gèe à wùte kū Bīlao, Yakubu nɔ yìgisaride, akū Yakubu yā pìi mà.

Yakubu négɔgbēnɔ ò mèn kuri awεεpla. ²³ Lea négɔgbēnɔn dí: Yakubu daudu Rubeni, Simeɔ, Levi, Yuda, Isaka kū Zebulunio. ²⁴ Rahila nénɔn Yusufu kū Biliaminuo ũ. ²⁵ Rahila zīkeri Bila nénɔn Dā kū Nafatalio ũ. ²⁶ Lea zīkeri Zilipa nénɔn Gada kū Asao ũ. Né'igɔgbē kū ò í k̄i kū Yakubuo Mesopotamianɔn gwe.

²⁷ Akū Yakubu kà a de Isaaku kīnaa Mamare. À kú Kiriataba kū òdi pì tera Eblonu sare, gu kū Ibrahī kū Isaakuo vùten. ²⁸ Isaaku kà wè bakēndo ²⁹ à zī

kū yúkuyuku, akū à gà à kàkara kū a gbēnɔ, akū a nénɔ Isau kū Yakubuo a v̄.

36

Isau burinɔ

¹ Isau kū òdi pine dɔ Edomu burinɔ yān dí. ² Isau Kanaa nɔgbēnɔ sè, Iti buri Elɔni né Ada kū Ivi buri Ana né ɔlibama, Zibeɔ daikoreo. ³ À Sumaila né Basema, Nebayo dāre sè dɔ. ⁴ Ada Elifaza ì kāao, akū Basema Rueli ì. ⁵ ɔlibama Yeusu kū Yalamuo kū Korao ì. Isau négɔgbē kū ò ñ í Kanaanɔ būsunnɔn gwe.

⁶ Isau a nɔnɔ sète kū a négɔgbēnɔ kū a nénɔgbēnɔ kū a bedenɔ ñ pínki kū a pókādenɔ kū a aruzekε kū à lè Kanaanɔ būsunnɔ pínki, akū à gèe Sei būsun, à zà kū a dakūna Yakubuo, ⁷ zaakū ñ aruzekε zókó mé à tò oni f̄ òḡó kú kū kōoro. Būsu kū ò kun dí mórmmaro kū ñ pónɔn dasi yāi. ⁸ Isau vùte Sei gusīsīden kū òdi pi tera Edomu.

⁹ Isau kū à de Edomunɔ dizi káaku ũ burinɔn dí. ¹⁰ Isau négɔgbēnɔ tón dí: Ada né Elifaza kū Basema né Ruelio. ¹¹ Elifaza négɔgbēnɔn Temana, Omaa, Zefo, Gatamu kū Kenazio ũ. ¹² Elifaza nɔ yìgisarideme Timina ũ. Àkū mé à Amaleki ì kāao. Isau nɔ Ada daikorenɔn gwe. ¹³ Rueli négɔgbēnɔn dí: Naata, Zera, Sama kū Mizao. Isau nɔ Basema daikorenɔn gwe. ¹⁴ Isau nɔ ɔlibama négɔgbēnɔn dí: Yeusu, Yalamu kū Korao.

¹⁵ Isau buri kīnanɔn dí. Isau daudu Elifaza buri kīnanɔn Temana, Omaa, Zefo, Kenazi, ¹⁶ Kora, Gatamu kū Amalekio ũ. Elifaza buri kīnanɔ, Ada daikorenɔn gwe. Ò kú Edomu būsun. ¹⁷ Isau né Rueli buri kīnanɔn dí: Naata, Zera, Sama kū Mizao.

Rueli buri ḱinanɔ, Basema daikorenɔn gwe. Ò kú Edɔmu b̀sun. ¹⁸ Isau nɔ Ɖolibama buri ḱinanɔn dí: Yeusu, Yalamu k̄ Korao. Ana né Ɖolibama daikorenɔn gwe. ¹⁹ Isau k̄ òdi pine dɔ Edɔmu négɔgbɛnɔn gwe, a buri ḱinanɔn gwe.

Sei burinɔ

²⁰ Sei, Ori buri k̄ à kú Edɔmu b̀sun zaa káaku négɔgbɛnɔn dí: Lotana, Sobala, Zibeɔ, Ana, ²¹ Disɔ, Eza k̄ Disáo. ²² Lotana négɔgbɛnɔn dí: Ori k̄ Omamuo. Lotana dāren Timina ũ. ²³ Sobala négɔgbɛnɔn dí: Alavã, Manaa, Ebalá, Sefo k̄ Onamuo. ²⁴ Zibeɔ négɔgbɛnɔn dí: Aya k̄ Ana. Ana pì mé à b̀ò ísɛboki wānaa zaa gbárannan gɔɔ k̄ àteni a de zaakinɔ dā. ²⁵ Ana négɔgbɛn Disɔ ũ, a nénɔgbɛ s̄ Ɖolibama. ²⁶ Disɔ négɔgbɛnɔn dí: Emedã, Esebã, Itirana k̄ Keranao. ²⁷ Eza négɔgbɛnɔn dí: Bilana, Zavã k̄ Akanao. ²⁸ Disã négɔgbɛnɔn dí: Uzu k̄ Aranao. ²⁹ Ori buri ḱinanɔn dí: Lotana, Sobala, Zibeɔ, Ana, ³⁰ Disɔ, Eza k̄ Disáo. Ori buri ḱinanɔ k̄ n̄ buri k̄ ò kú Sei b̀sunɔn gwe.

³¹ Kína k̄ ò ḱ blè Edɔmu b̀sun Isarailanɔ ḱinanɔ añɔn dí. ³² Bɛɔ né Bela, Dinaba gbɛ mé à ḱ blè Edɔmu káaku. ³³ K̄ à gà, ak̄ Zera né Yobabu, Bɔzɔra gbɛ ḱ blè a gɛne ũ. ³⁴ K̄ à gà, ak̄ Temana b̀su gbɛ Usamu ḱ blè a gɛne ũ. ³⁵ K̄ à gà, ak̄ Bedada né Adada, Avi gbɛ ḱ blè a gɛne ũ. Ak̄ mé à z̄i blè Midiãna Mɔabunɔ b̀sun. ³⁶ K̄ à gà, ak̄ Masareka gbɛ Samala ḱ blè a gɛne ũ. ³⁷ K̄ à gà, ak̄ Reobo k̄ à kú Yuflati sare gbɛ Saulu ḱ blè a gɛne ũ. ³⁸ K̄ à gà, ak̄ Akabo né Baali Ana ḱ blè a gɛne ũ. ³⁹ K̄ à gà, ak̄ Pau gbɛ Adada ḱ blè a

gēne ũ. A nɔ tón Metabeli, Matarēdi néme, Mezaba daikoremε.

⁴⁰ Isau buri kínano tón dí kũ ní b̀̀sunɔ: Timina, Alava, Yete, ⁴¹ ɔlibama, Ela, Pinɔ, ⁴² Kenazi, Temana, Mibiza, ⁴³ Magadieli kũ Iramuo. Eɔmu kínano tón gwe wēte kũ wēteɔ b̀̀su kũ ò v̀̀ten. Isau kũ à de Eɔmunɔ dizi ũ burinɔn gwe.

37

Yusufu nana'onaa

¹ Yakubu kũ Kanaanɔ b̀̀sun gu kũ a de v̀̀ten.

² Yakubu burinɔ yān dí. Yusufu bi kefenname. A wē gēro awεεplade gũn kũ àten sánɔ dā kũ a v̀̀ninɔ, a de nɔnɔ Bila kũ Zilipao nénɔ, akũ à dà vāni kũ ò kèe kɔɔmɔtɔ kè a denε. ³ Isaraila ye Yusufui de a né kparanɔla kũ à a ì a zĩkũnaa gũn yāi, akũ à utagyabaa z̀̀nε. ⁴ Kũ a v̀̀ninɔ è ní de ye Yusufui deńla, akũ ò zāagu òdi we ò yā nna o kāaoro.

⁵ Yusufu nana ò, akũ à bàba a v̀̀ninɔne, akũ ò èra ò zāagu de zĩ póla. ⁶ À p̀̀inne: À nana kũ ma ò ma. ⁷ Ma è óten ése yĩyĩ bura, akũ ma ése baka f̀̀te à zè. Á p̀̀nɔ likai, akũ ò nàtenε. ⁸ Akũ a v̀̀ninɔ p̀̀ne: Īni kí blewán yá? Īni gbāna ble wán yá? Akũ ò èra ò zāagu de yā póla nana kũ à òo p̀̀i yāi.

⁹ Yusufu èra à nana ò dɔ, akũ à bàba a v̀̀ninɔne à p̀̀i: Ma era ma nana ò dɔ. Ma è ifántē kũ mɔvuraao kũ susunε m̀̀n kuri awεedonɔ ten natemene. ¹⁰ À nana p̀̀i bàba a denε dɔ, akũ a de pàtaa à p̀̀i: Nana kpate takan n ò lεε? Makũ kũ n dao kũ n v̀̀ninɔ, óni su ò k̀̀te n aren yá? ¹¹ A v̀̀ninɔ ǹ̀segɔbaa sè kāao. A de s̄ à nana p̀̀i yā kũna a ǹ̀seε gũn.

12 A v̄inĩnɔ ḡɛɛ n̄ de s̄ãnɔ d̄ã Sekemu. 13 Akū Isaraila p̄i Yusufunɛ: N v̄inĩnɔ ten s̄ã d̄ã Sekemu. Mani n z̄ĩ n̄ k̄ĩnaa. À w̄ɛa à p̄i: Ma laka. 14 Akū à p̄inɛ: N̄ ḡɛ n̄ n v̄inĩnɔ gwa k̄ũ s̄ãnɔ, tó ò aafia. N̄ era n̄ sumenɛ k̄ũ n̄ baaruuo. Akū à a gb̄arɛ, à bò Eblɔnu guvuten à ḡɛɛ Sekemu. 15 Àten likara s̄ɛn, akū ḡɔgb̄ɛ ke dàale à a là: Bón nten wetɛɛ? 16 À w̄ɛa à p̄i: Mateni ma v̄inĩnɔ wetemɛ. Tó n̄ n̄ s̄ãd̄ãki d̄s̄, n̄ omɛnɛ. 17 Ḡɔgb̄ɛ p̄i p̄i: K̄ũ ò bò gu d̄ín, ma mà ò p̄i òten ḡɛ Dotãme. Akū Yusufu p̄etɛnyĩ à n̄ lé Dotã.

18 K̄ũ ò a è z̄ã dire, ari àḡɔ ḡɛ ká n̄ k̄ĩnaa, ò lé kp̄ak̄ũs̄ũi ò p̄i ò a de. 19 Ò p̄ik̄ɔnɛ: À gwa, nana'ori ten su z̄ã dire. 20 À tó ò a de ò a zu l̄ɔḡɔ d̄ínɔ doke ḡũn. Óni pi n̄bɔ p̄ãsi mé à a d̄ɛ à sò. Èh̄ɛ óni e l̄ákũ a nananɔ ni mì de n̄a. 21 K̄ũ Rubeni yã p̄i mà, à ye à a mì sí, akū à p̄i: Òsun a d̄ero, 22 àsun aru boaro. À a zu l̄ɔḡɔ d̄ík̄ĩnan gb̄árannan la. Àsun a d̄ero. Rubeni òn̄nɛ lɛ, k̄ũ à ye à a mì sí à a kpá a dea yãime. 23 K̄ũ Yusufu k̄ã a v̄inĩnɔ k̄ĩnaa, ò a uta bò, a utagyaba mana p̄i. 24 Akū ò a s̄ɛ ò a z̄ũ l̄ɔḡɔ p̄in. L̄ɔḡɔ p̄i da korimɛ à í v̄ĩro. 25 Akū ò v̄utɛ òten p̄ó ble. K̄ũ ò w̄é s̄ɛ, ò Sumaila buri lagatarinɔ è, ò bò Giliada b̄usun òten ḡɛ Misila. N̄ lakuminɔn do p̄ónɔ k̄ũ lí'ɔ ezɛo k̄ũ lí'ɔ gb̄ĩ nnao s̄ena. 26 Akū Yuda p̄i a gb̄ɛnɔnɛ: Tó o ó dak̄ũna d̄ɛ, akū o a ḡɛɛ ùtɛ, b̄ó àreen óni lee? 27 À tó ò a ȳia Sumaila buri p̄inɔa. Òsun a d̄ero, ó dak̄ũnanloo? Ó aru dok̄ɔnɔmɛ. Akū a gb̄ɛnɔ a yã mà. 28 K̄ũ Midiã lagatari p̄inɔ ten su ḡɛ z̄éla, akū ò Yusufu ḡã ò bò l̄ɔḡɔn, ò a ȳia Sumaila buri p̄inɔa andurufu baro, akū ò tà k̄ãao Misila.

29 Kū Rubeni sù lògɔɔ pì kīnaa, adi Yusufu e gwe doro, akū à a pókasanɔ gà à kèkè, 30 akū à gèe a dakūnanɔ kīnaa à pì: Né pì kú gwe doro. Mani gé má kū abireoo? 31 Ò blèkofīnii kù ò dè, akū ò Yusufu uta pì sè ò mète a aru gūn. 32 Akū ò a utagyabaa pì sè ò gèeo ní denɛ ò pì: Pó kú o èn dí. N né utan yá, ke a pónlo? 33 À dǝ, akū à pì: Ma né utame, nòbɔ pásī mé à a sò. Waiyoo, ò ma né Yusufu kè yákiyakime. 34 Akū à a uta zókɔɔ gà à kè à pókasa sè à dà, akū à a né pì wēnda kè gikena. 35 A négɔgbēnɔ kū a nénɔgbēnɔ sù a laakari kpátene ní pínki, ama à gí a laakari kpátei à pì: Manigɔ ma né pìi gè ɔɔ dɔme ari mà gé táo a kīnaa gyāwān. Akū à ten wēnda ɔɔ dɔ a né pì yā musu.

36 Midiā pìnɔ sǝ ò Yusufu yà Pɔtifaa Misila. Firi'auna ìba kemɛ, àkūmɛ a dogarinɔ gbě zókɔ ũ.

38

Yuda kū Tamao

1 Zī kūa Yuda bò a gbēnɔ kīnaa à gèe à wùte Adulamu gbě kū òdi pine Ira bea. 2 Gwen à dàkare kū Kanaanɔ būsɔ gbě kū òdi pine Sua nénɔgbēo, akū à a sè nɔ ũ. 3 À nò sǝ à né ì gɔgbě ũ, akū à tó kpàne Èe. 4 À èra à nò sǝ dɔ à négɔgbě ì, akū à tó kpàne Ona. 5 À èra à négɔgbě ì dɔ, akū à tó kpàne Sela. Gɔrɔ kū à né pìi ì, à kú Kezibime.

6 Akū Yuda nɔgbě kū òdi pine Tama sè a daudu Èene. 7 Èe kè Dikirine vāni, akū à a dè. 8 Akū Yuda pì Onane: Ñ n vīni gyaanɔ sé ñ buri ke n vīnine, lākū òdi ke nà. 9 Kū Ona dǝ kū né kū áni i kū a vīni gyaanɔ nigɔ de a buri ũro, tó à wùte kāao akū à ye

à a zĩda e, àdi a gōgbē pó kótēmē, de àsun buri ke a v̄ininerō yāi. ¹⁰ Yā kū àtēn ke p̄i kè Dikirinē v̄āni, akū à a dē dō. ¹¹ Akū Yuda p̄i a né gyaanō Tamane: Ñ gé ñgō gyaanō ble n de bea ari ma né Sela zōkō kū. Zaakū àtēn da Sela ni ga lán a v̄ininō bàme. Akū Tama gèe à v̄ute a de bea.

¹² Kū a gōrō gi kè, akū Yuda nanō gā. Kū a nèsee kpàte, à dā zén àtēn gé a sākākērerinō kīnaa Timina kū a gbēnna Irao. ¹³ Akū ò a baaruu kpà Tamane ò p̄i: N zā de tēn gé Timina a sānō kā kēre. ¹⁴ Akū à a gyaanōblepōnō bō a pódangānn sè à kù a ānnwa, akū à gèe à v̄ute Enaimu b̄inilea Timina zén. Zaakū à è Sela zōkō kū, odi a kpáa nō ūro. ¹⁵ Kū Yuda a è, akū à a d̄ite karua ū kū à pó kù a ānnwa yāi. ¹⁶ Akū à nài zé sare à p̄i: Ñ tó mà w̄ute k̄unwo. Adi a d̄s a né gyaanō ūro. Akū nōgbē p̄i p̄i: Tó n w̄ute kūmao, b̄ón ĩni kpámaa? ¹⁷ À wèa à p̄i: Mani ma kpàsa blène mèn do kpāzānnē. Akū à p̄i: Ñ tōrōma d̄itemene ari ñgō gé kpāzā. ¹⁸ Akū à a là à p̄i: Bó tōrōman mani d̄itennē? A p̄i: Ñ n sèedakebō kū a bàao kū gò kū ní kūnaao kpáma. Akū à kpáa à w̄ute kāao à nò d̄òagu. ¹⁹ Akū nōgbē p̄i f̄ute à tà be à a pódangānn bō à a gyaanōblepōnō sè à dà. ²⁰ Yuda a gbēnna Adulamu gbē z̄i kū blèneo à tōrōma boo nōgbē p̄ia. Kū à kà, adi a lero. ²¹ Akū à gwedenō lala à p̄i: Karua kū à kú Enaimu zé sare la yā kú máa? Ò wèa ò p̄i: Karua ke kú laro fá! ²² Akū à èra à tà à p̄i Yudanē: Mádi a ero. Gwedenō p̄i o karua ke d̄s gwe yā sero. ²³ Akū Yuda p̄i: Àgō pó p̄inō kūna. Óni tó gbēnō ó yáa d̄oro. Ma n z̄i kū blèe p̄io, ndi a lero.

²⁴ Mō aakō gbera ò sù ò ò Yudanē ò p̄i: N né nanō

Tama karua kà, akū à nò sɪ a pāpākenaa pìi gūn. Yuda pì: À bo kāao ò té s̄a. ²⁵ Kū òten bo kāao bàai, à légbāzā kè a zā denɛ à pì: Gbē kū à pò díkīnāno vī mé à nò dòmāgu. Ñ sèedakebo kū a bàao kū gò díkīnao gwa, tó ní a de d̄s. ²⁶ Yuda pò pìnɔ d̄s, akū à pì: Nɔgbē pì yā nna demala, zaakū mádi a kpá ma né Selaaro. Yuda dí wúte kāao doro. ²⁷ Kū à kà né'ina, à sù à lè sikanɔ mé ò kú a gbere gūn. ²⁸ Gɔɔ kū àten né i, ní gbē do ɔ bò, akū nɔgbē néseteri wōnɔ tēra d̄a à pì: Né díkīna mé à bò káaku. ²⁹ Kū né pì a ɔ sùkpa, akū né plade bò, akū nɔgbē pìi pì: N bo bùime fá! Akū ò tó kpāne Perɛzi. ³⁰ Abire gbera kū a gbēndo kū ò wōnɔ tēra d̄a a ɔaa bò, akū ò tó kpāne Zera.

39

Yusufu kū Pɔtifa nanɔ

¹ Kū Sumaila burinɔ kà kū Yusufuo Misila, akū Misila gbē Pɔtifa a lùm̄ma. Firi'auna ìba kemɛ, àkūmɛ a dogarinɔ gbē z̄k̄s ũ. ² Dikiri kú kū Yusufuo, akū à sa'a kú. À kú a dikiri Misila gbē pì bea. ³ Kū a dikiri pìi è Dikiri kú kāao àdiḡs a dakare kú sa'ao yā kú àten kenɔ gūn pínki, ⁴ akū Yusufu a pɔnna lè. Pɔtifa a d̄ite a azia ũ à pò kú à vīnɔ nāne a ɔī pínki. ⁵ Zaa gɔɔ kū à a d̄ite a azia ũ, Dikiri arubarikaa dà a ben Yusufu yāi. Dikiri arubarikaa dà pò kú à de a pò ũnɔgu pínki, be pónɔ kú burapɔnɔn yá. ⁶ Akū Pɔtifa a pò s̄inda pínki nà Yusufune a ɔī. A bàka kú yākeoro, tó adi ke pòble baasiro. Yusufu s̄ bi ḡs kefɛname, akū a zena mana.

⁷ Zĩkea Yusufu ni gè a dikiri nanɔgu, akū à pìne: Ñ wúte kúmao. ⁸ Akū à gí à pì: Ñ gwa, ma dikiri bàka kú yákeo ɔn dí gūn dorɔ, à pɔ́ kū à vīnɔ nàmene ma ɔĩ pínki. ⁹ A gbāna demala ɔn dí gūnlo, adi gímene kū pɔ́keoro, sé mɔkɔn, kū n de a nɔ ũ yāi. Mani fɔ mà yā vāni bire taka ke mà durunna ke Ludanero. ¹⁰ Bee kū nɔgbě pìi digɔ onɛ baabɔre, adi we à wúte kāaoro, à ye àgɔ́ kú kāao sero.

¹¹ Zĩkea kū Yusufu gè kpén a zĩ ke, à sù à lè ɔn zĩkeri ke kú kpé gūnlo. ¹² Akū nɔgbě pì a kù a utaa à pì: Ñ wúte kúmao. Akū Yusufu a uta tònɛ gwe à bàa lè à bò bàai. ¹³ Kū nɔgbě pìi è à a uta tòare à bàa lè à bò bàai, ¹⁴ akū à ɔn zĩkerinɔ sisi à pìrɛne: À gwa, ò sùwɛre kū Eberuo, akū àten dɔke kúoo. À gèmai à wúte kúmao, akū ma wiki lè. ¹⁵ Kū à mà ma wiki dɔawa, akū à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai. ¹⁶ Akū nɔgbě pìi uta pìi kàte a sare ari Yusufu dikirii sù, ¹⁷ akū à pìne: Eberu zò kū n su kāawɛre dɔkè kúmao à gèmai. ¹⁸ Kū ma wiki dɔa, akū à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai. ¹⁹ Kū nɔgbě pìi yā pìi ò a zāne à pì, lákū n zòò kèmene nàn gwe, akū Yusufu dikiri pɔfè manamana. ²⁰ Akū à pì ò Yusufu kū ò a da kpésiran, gu kū gbě kú kína bàa dòmmanɔ kàten, akū à gɔɔ pla kè gwe.

²¹ Bee kū abireo Dikiri kú kāao à gběke kènɛ à tò a yā kà purusunanɔ dākpārigu. ²² Akū dākpārii pì purusunanɔ nà Yusufunɛ a ɔĩ n pínki, òdi yáke ke a sariro. ²³ Purusunanɔ dākpārii pìi bàka digɔ́ kú Yusufu yāoro, kū Dikiri kú kāao yāi, akū àdigɔ́ a dakare kú sa'ao yā kú àten ke gūn pínki.

40

Yusufu purusunanɔ nana bɔkɔtenaa

¹ Abire gbera Misila kína Firi'auna wɛkpaateri kũ a burodikeriio taari kɛnɛ. ² A pɔ fɛ a ɪba gbɛnɔn pla pìnɔ, a wɛkpaateriki kũ a burodikerikio. ³ Akũ à n ká kpésiran a dogarinɔ gbɛ zɔkɔ bea, kpé kũ ò Yusufu dàn. ⁴ Dogarinɔ gbɛ zɔkɔ pì Yusufu dìtɛ àgɔ n gwa, akũ ò gɔɔ pla kè kpé pìn gwe.

⁵ Gwāani dokɔnɔa Misila kína wɛkpaateri kũ burodikerii pìio nana ò n gbɛnɔn pla n pínki, baadi kũ a pɔo kũ a bɔkɔtenaao. ⁶ Kũ Yusufu sù n gwa kɔnkɔ, à è n ānn sìsi. ⁷ Akũ à n lá à pì: Bó yā mé à tò á ān sisina gbāraa? ⁸ Ò wèa ò pì: Nanan o ò, gbɛke kú la kũ à a àlesi owɛrɛro. Akũ à pínɛ: Luda mé à nana àlesi bɔkɔtena vīroo? À á nana pìnɔ omɛnɛ mà ma. ⁹ Akũ wɛkpaateriki a pɔ ònɛ à pì: Ma nana gūn ma geepi lí è ma sare. ¹⁰ Geepi lí pì ɔnɛ aakɔmɛ. À lá bò à vú kè à né ì à mà. ¹¹ Má Firi'auna toko kũna, akũ ma geepi né pìnɔ sè ma fɛ a toko pì gūn ma kpàa. ¹² Yusufu pìnɛ: Nana pì bɔkɔtenan dí. Lí'ɔnɛ aakɔ pìnɔ bi gɔɔ aakɔmɛ. ¹³ Gɔɔ aakɔ gbera Firi'auna ni n mì sí. Ani era à n da n zī gūn, ĩni era ñgɔ wɛ bonɛ lákũ ndìgɔ ke nà yā. ¹⁴ Tó yā bò kūnwɔ nna, n tó ma yā gɔ dɔngu. N gbɛke kemɛnɛ n ma yā o Firi'aunanɛ de à ma bo kpésira dí gūn. ¹⁵ Zaakũ ò ma kũ kpāni zaa Eberu busun, akũ bee Misila la mádi yāke ke à kà ò ma da wèe dí gūnlo.

¹⁶ Kũ burodikeriki è Yusufu nana pì àlesi'onaa bò kũ wɛkpaateriio nna, akũ à pìnɛ: Ma nana gūn sɔ ma è má burodi sena tánko aakɔ dikɔana.

¹⁷ Tánko kũ à kú musu, burodi buri dasi kũ ma kè

Firi'aunanε ká a gūn, akū bānɔ ten ble ma musu. ¹⁸ Yusufu pìnε: A bɔkɔtenan dí. Tánko aakɔ pìnɔ gɔrɔ aakɔmε. ¹⁹ Gɔrɔ aakɔ gbera Firi'auna ni n mì z̄s̄ à n loko lía, bānɔ ni n ble.

²⁰ A gɔrɔ aakɔde s̄s̄ Firi'auna igɔrɔ là k̄k̄k̄mε, akū à p̄ɔble kè a ìbanɔnε. À wēkpaateriki kū burodikerikio b̄tε kpén a ìbanɔ wára. ²¹ Akū à èra à wēkpaateriki dà a z̄n̄ à era àḡɔ í boare. ²² Akū à burodikeriki lòko lía lákū Yusufu n̄ nananɔ bɔkɔtenaa òn̄ne nà. ²³ Yusufu yā dí dɔ wēkpaaterikin dorɔ, a yā s̄aagu.

41

Yusufu Firi'auna nana bɔkɔtenaa

¹ Wē pla papanaa gbera Firi'auna nana ò, à è á zena Nili léa. ² À è z̄uda mana mēkpananɔ b̄tε swa p̄i wēen mēn suppla òten s̄è ble tàfee gūn. ³ Akū à z̄uda fēfēna wɔkɔwɔkɔnɔ è mēn suppla dɔ. Ò bò swawεen ò t̄è a káakupɔnɔ kpe ò z̄è n̄ sare swa léa. ⁴ Akū z̄u fēfēna wɔkɔwɔkɔ pìnɔ z̄u mana mēkpana pìnɔ mòmɔ, akū Firi'auna vù.

⁵ À era à i ò, akū à nana ò dɔ. À è ése sáko mana wéde p̄ia ése lí dok̄nɔa sáko suppla. ⁶ Akū à ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ kū legū'i k̄lāmmanɔ è, à p̄ia n̄ gbera dɔ sáko suppla. ⁷ Akū ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ pìnɔ ése sáko mana wéde pìnɔ mòmɔ. Kū Firi'auna vù, à è nanan a ò.

⁸ Kū gu d̄ò, à kú bídi gūn, akū à Misila māsokerinɔ kū wéz̄erinɔ s̄isi n̄ p̄ínki. À a nananɔ bàbañne, ama n̄ gbēke dí f̄s̄ à a bɔkɔtenaa òn̄ero. ⁹ Akū wēkpaateriki f̄t̄ε à yā ò Firi'aunanε à p̄i: Taari kū ma kè yā

dòmagu gbāra. ¹⁰ Kí, n pɔ fɛ̀ n zòblerinɔi yā, akū n ma da kpésiran n dogarinɔ gbɛ zòkɔ bea leele kū burodikerikio. ¹¹ Gwāani dokɔnɔa o nana ò, ó baadi kū a pɔo kū a àlesiio. ¹² Eberu kefenna ke kú kúoo gwe, n dogarinɔ gbɛ zòkɔ zòome. Kū o ó nananɔ bàbanɛ, akū à ó baadi pɔ bokɔtenaa òne. ¹³ Yā pìnɔ kè lákū à òwɛɛ nà. N ɛra n ma da ma zīn, akū n burodikeriki pìi lòko lía.

¹⁴ Akū Firi'auna gbɛ zī ò Yusufu sísi, akū ò gèè ò a bò wèen likalika. À m̀i bò à a pɔkasanɔ lítɛ, akū à gèè Firi'auna kīnaa. ¹⁵ Akū Firi'auna pìnɛ: Ma nana ò, gbɛke dí fɛ̀ à a bokɔtenaa òmɛnero. Ma mà ò pì, tó ò ònne, ndi fɛ̀ n à àlesi oñne. ¹⁶ Yusufu pìnɛ: Adi ke makūmɛro, Luda mé ani a àlesi onne, kí. ¹⁷ Akū Firi'auna pìnɛ: Ma nana gūn ma è má zena Nili léa. ¹⁸ Ma è zùda mana mèkpana mèn supplanɔ bòte swawɛen òten sè ble tàfee gūn. ¹⁹ Akū ma zùda pāndenɔ è dɔ mèn suppla ò fɛ̀fɛna wɔkɔwɔkɔ, mádi zù fɛ̀fɛna bire takanɔ e Misila la zikiro. ²⁰ Akū zùda fɛ̀fɛna wɔkɔwɔkɔ pìnɔ zù mèkpana káakupɔ mèn suppla pìnɔ mòmɔ. ²¹ Bee kū ò n mómɔ, ò gɔ̀ fɛ̀fɛna lán yā bàme, gbɛke ni dɔ kū ò n mómɔ sero. Akū ma vu. ²² Nana gūn dɔ ma è, ése sáko mana wéde pía ése lí dokɔnɔa sáko suppla. ²³ Akū ma è ése sáko térére wé kɔgɔkɔgɔ kū legū'i kīarímanɔ pía n gbera dɔ sáko suppla. ²⁴ Akū ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ pìnɔ ése sáko wéde pìnɔ mòmɔ. Kū ma ò māsokerinɔne, n gbɛke dí fɛ̀ à a bokɔtenaa òmɛnero.

²⁵ Akū Yusufu pìnɛ: Kí, nana kū n òo pìnɔ àlesi dokɔnɔme. Luda yā kū à ye à ke m̀nnɛme, kí. ²⁶ Zù mana mèn suppla pìnɔ bi wè suplamɛ. Ése sáko wéde sáko suppla pìnɔ sɔ wè suplamɛ. Nana pìnɔ

àlesi dokõnõmε. ²⁷ Zù fēfēna wɔkɔwɔkɔ mèn suppla kũ ò bòte ò tè a káakupɔnɔ kpe pìnɔ bi wè supplame. Leme ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ kũ legũ'i kĩańma sáko suppla pìnɔ de le dɔ. Abirekũnõmε wè suppla kũ nà ni ká ũ. ²⁸ Lákũ ma ònne nà tera, kí, ma pì Luda ten yã kũ à ye à ke mɔnnεmε. ²⁹ Póblewε nigõ di Misila gu sĩnda pínkia manamana ari wè suppla. ³⁰ Abire gbera nà ni gẽ ari wè suppla, kãna gbãna pì yã ni sã Misilanɔgu. Nàa pì ni b̀usu pì de. ³¹ Nà kũ ani su pì nigõ pásĩ manamana, kãna gbãna pì yã ni dɔ gbẽkegu doro. ³² Kí, kũ gèn plame n nana pì ò, kũ Luda mé à dite yãimε. Ani ke terame, à sika vĩro. ³³ Tera sà kí, ò wézẽri òndõde wete ò dite àgõ de gbãnade ũ Misila. ³⁴ Kí, ò gbẽnɔ dite gbẽ zõkõnɔ ũ Misila ògõ póblewε sɔɔrode kakara wè suppla kũ póblewε nigõ din pì gũn. ³⁵ Oni póble kakara wè mana kũ àten sunɔ gũn ò póblewε ká dõnɔ gũn wete kũ wẽteo kũ n tóo, onigõ dákpa. ³⁶ Tó nà kũ ani ke wè suppla pìi kà Misila, póble pì nigõ de zãna ũ de nàa pì sún Misilanɔ dedero yã.

Yusufu kíblena Misila

³⁷ Yã pìi kà Firi'aunagu kũ a ìbanɔ òn pínki, ³⁸ akũ à pìine: Gbẽ dí Luda Nini vĩ. Óni gbẽke e lán a bà dɔ yá? ³⁹ Akũ à pì Yusufunε: Lákũ Luda tò òn yã birenɔ dõ pínki nà, wézẽri òndõde ke kun lán n bàro. ⁴⁰ Mɔkõn mé ònigõ de ma òn gbẽ zõkõ ũ, ma gbẽnɔ nigõ mì natenne òn pínki. Kpata mé ani tó màgõ denla ado. ⁴¹ Akũ à èra à pìine: Ònigõ gbãna vĩ Misila b̀usu gu sĩnda pínkia. ⁴² Akũ à tãnka sèedakebɔɔ bò a ònεa à dà Yusufunε a ònεa, à taasaa uta d̀ane à wura

gèrɛɛ dâne a wakaaa. ⁴³ À a sɔgo plade kpàa taa'obo ũ, akū gbē kū ò donɛ arenɔ dìgɔ pata: À kúte! À kúte! Leme Firi'auna tò Yusufu gbāna vī Misila būsun le. ⁴⁴ À pìne do: Makū Firi'auna, gbēke ni fɔ à yāke ke Misila la n lé sariro. ⁴⁵ À tó kpàne Zafena Panɛa, akū à Eliopoli wēte sa'ori Potifera nénɔgbē Asena kpàa nɔ ũ.

⁴⁶ Gɔɔ kū Yusufu zī lè Misila kīna Firi'auna bea, a wè baraakurime. Akū à bò Firi'auna kīnaa à gèè à kurè Misila gu sīnda pínkia. ⁴⁷ Kāna gbāna kun ari wè suppla, póblewɛ din manamana. ⁴⁸ Akū Yusufu póblewɛ kū à di Misila wè suppla pìnɔ kàkara wēte kū wēteo zāna ũ, wēte sīnda pínki kū a bura kū ò likainɔ pɔo. ⁴⁹ A póblewɛ kàkara zɔkɔzɔkɔ lán ísirale būsua'tɛ̀ bà, akū ò zè a zaka lé yɔnaaa, kū oni fɔ ò a lé dōro yāi.

⁵⁰ Ari nà gɔ gɛ́ ká Yusufu nanɔ Asena, Potifera né, négɔgbēnɔ ì mèn pla. ⁵¹ Yusufu tó kpà a dauduune Manase à pì: Luda tò ma de bedenɔ kū wari kū ma kèeo yā sàmagu pínki. ⁵² Akū à tó kpà a pladene Eflaimu à pì: Luda tò ma gɔ néde ũ būsua kū ò wé tãman.

⁵³ Kū kāna gbāna kū à kú Misila wè suppla pìi làka, ⁵⁴ akū wè suppla kū nà ni ká dāte lākū Yusufu ò nà. Nāa kà būsua kū būsua pínki, ama póblewɛ di Misila gu sīnda pínkiamɛ. ⁵⁵ Kū nāa gè Misilanɔgu pínki, ò wiki lè Firi'aunane à póble kpámma. Akū à pìne n pínki: À gɛ́ Yusufu kīnaa à ke lākū ani oāre nà. ⁵⁶ Nāa dà būsua pìla pínki, akū Yusufu dōnɔ wèwè à póblewɛ yia Misilanɔa, kū nāa pì gbāna kù n būsua yāi. ⁵⁷ Akū gbēnɔ bò andunia gu pínkia ò

sù Misila póblewε lú Yusufula, zaakū nà gbāna kù andunia gūn pínkime.

42

Yusufu v̄inino suna póblewε lú Misila

¹ Kū Yakubu mà póblewε kú Misila, à pì a nénone: Ánigō káte la pā yá? ² Ma mà póblewε kú Misila. À gé lúwεε gwe, de òsun garo, ògō kun aafia yāi. ³ Akū Yusufu v̄ini gbēnon kurino gēε Misila póblewε lú. ⁴ Yakubu dí Yusufu dakūna Biliaminu zī kūńworo, zaakū à pì: Òdigō dōro tó yā vāni ni a le. ⁵ Akū Isaraila né pino gēε póblewε lú kù gbē pādeno, zaakū nàa p̄i kà Kanaanō b̄usun dō.

⁶ Yusufu mé à b̄usuu pì gbē zōkō ũ. Àkū mé àdi póblewε yía gbē s̄inda p̄inkia. Akū a v̄inino sù ò kùtεne ò ní are p̄ete z̄ite. ⁷ Kū à a v̄inino è, à ní dō, akū à a z̄ida kēñne nibō ũ. Akū à yā òñne p̄ās̄ip̄ās̄i à ní lá à pì: A bo máa? Ò wèa ò pì: O bo Kanaanō b̄usun o su póblewε lúme. ⁸ Yusufu a v̄inino d̄ò, ama odi a dōro. ⁹ Nana kù à ò yā ní yā musu d̄òagu, akū à p̄inne: Gu'asirigwarinōn á ũ, a su ó b̄usu k̄iaki gwame. ¹⁰ Ò wèa ò pì: Oi dikiri! N z̄òblerino ò ũ, o su póblewε lúme. ¹¹ Dedokōndenōme ó ũ ó p̄inki. Náanidenōme ó ũ. Ókōnō n z̄òblerino, gu'asirigwarinōme ó ũro. ¹² Akū à p̄inne: Èkeme! A su ó b̄usu asiri d̄ōme. ¹³ Ò pì: Ókōnō n z̄òblerino, dedokōndenōme ó ũ, ó gbēnon kuri awεεplame. Kanaanō b̄usu gbēnōme ó ũ. Ó dakūna ḡò be kù ó deo, ó gbē do kunlo. ¹⁴ Akū Yusufu p̄inne: Lákū ma òare nà, gu'asirigwarinōme á ũ. ¹⁵ Yā kù ani tó mà á

yāpura dñn dí. Kū Firi'auna kunnaao áni bote laro, séto á dakūna pìi sù la baasiro. ¹⁶ À á gbē do zī à á dakūna sé, á gbē kparanɔ ni gō kpésiran la, mani dō tó á yā yāpurame. Tó lenlo, kū Firi'auna kunnaao gu'asirigwarinɔn á ũ. ¹⁷ Akū à n ká kpén ari gɔɔ aakō. ¹⁸ A gɔɔ aakōde zī à pìinne: Má Luda vīna vī. À yā kū mani oáre ke áni bo aafia. ¹⁹ Tó náanidenɔme á ũ, à á gbē do tó da kpén la, á gbē kparanɔ ni tá kū póblewɛo á bede nàderinɔne, ²⁰ áni era à sumene kū á dakūna pìio, mani dō kū á yā yāpurame, oni á dede doro. Akū ò wèi le.

²¹ Ò pìkōne: Yāpurame taaridenɔn ó ũ yā kū o kè ó dakūnane yā yāi. O è gɔɔ kū àten kúte kewere, à kè wēnda, akū ódi a yā maro. Abire yāin yā dí ó lé. ²² Akū Rubeni pìinne: Kū ma óáre àsun yāke ke né pìinero, ádi ma yā maro. A aru fīnan Luda ten bowá dí. ²³ Ò dō Yusufu ten maro, zaakū kū àten yā óñne, òten liteñneme. ²⁴ Akū à gò n kīnaa à gèè à ɔɔ dō. Kū à sù, à yā óñne, akū à Simeɔ bò n gūn à a yī n wára. ²⁵ Yusufu pì ò póblewɛe káñne n asasanɔ pa ò n baadi ɔɔ dane a pón ò zé kusuna keñne. Kū ò kèñne le, ²⁶ ò n póblewɛnɔ di n zaakinɔne, akū ò dà zén.

²⁷ Kū ò kà gu kū òten in, kū n gbē do a asasa pòro de à pó kpá a zaakia, akū à a ɔɔ è a asasa lén. ²⁸ Akū à pì a gbēnɔne: À ma asasa gūn gwa, ò ma ɔɔ sùkpamene! Akū swèè kèngu, ò pìkōne kū lukanaao: Bó yān Luda kèwɛɛ leɛ? ²⁹ Kū ò kà n de Yakubu kīnaa Kanaanɔ būsun, ò yā kū à n lé bàbane pínki ò pì: ³⁰ Būsun gbē zōkō pì yā òwɛɛ pāsīpāsī, a ó díte gu'asirigwarinɔ ũ. ³¹ O pìne náanidenɔme ó ũ, gu'asirigwarinɔme ó ũro. ³² Dedokōndenɔme

ó ũ, ó gbēnɔn kuri awεεplame, ó gbē do kunlo, ó dakūna gò Kanaanɔ b̀sun kũ ó deo. ³³ Akũ b̀su gbē zòkò pì p̀wεε yā kũ ani tó á ó d̄s nánidenɔ ũn dí. À p̀i ò ó gbē do tó k̄ao, ò p̀blewε sé ò t̄ao ó bede nàderinɔne, ³⁴ ò era ò suáε kũ ó dakūnao, áni d̄s sà kũ gu'asirigwarinɔme ó ũro, nánidenɔme ó ũ, áni ó gbēndo kpáwá, óni laga tá b̀suu p̀n.

³⁵ Kũ òten p̀blewε b̀te n̄ asasanɔ gũn, n̄ baadi a ɔgɔsɔnɔnɔ è a p̀o gũn. Kũ ò n̄ ɔgɔnɔ è lε, v̄ina n̄ kũ n̄ p̀nki kũ n̄ deo. ³⁶ Akũ n̄ de p̀inne: Á ye mà ḡó né sarin yá? Yusufu kunlo, Simεɔ kunlo, akũ á ye à Biliaminu síma d̄o yá? Yā s̄inda p̀nki ten bomεne v̄animε. ³⁷ Akũ Rubeni p̀i a dene: Tó mádi su k̄aonnero, n̄ ma néḡgbē planɔ dedε. N̄ a kpáma, mani su k̄aonne. ³⁸ Akũ Yakubu p̀i: Ma né ni gé k̄áoro, zaakũ a v̄ini dadok̄nɔde ḡa, àkũ à ḡò ado. Ma z̄i kũ. Tó yāke a lè tá kũ áten o gũn, ani tó mà tá miran kũ p̀siraome.

43

Yusufu v̄ininɔ era ò gena Misila kũ Biliaminuo

¹ Nà p̄s̄i kũ Kanaanɔ b̀sun. ² Kũ ò p̀blewε kũ ò b̀o Misila blè ò làka, n̄ de p̀inne: À era à gé p̀blewε lú f̄iti d̄o. ³ Akũ Yuda p̀ine: Ḡógbē p̀i òwεε s̄ans̄amme à p̀i, tó ó dakūna kú kũoro, óni wé sik̄lero. ⁴ Tó ïni we ó dakūna gé kũoo, óni gé ò p̀blewε lúnne. ⁵ Tó n̄di we s̄oro, óni géro, zaakũ gbē p̀i òwεε, tó ó dakūna kú kũoro, óni wé sik̄lero. ⁶ Akũ Isaraila p̀i: Bó yā mé à tò a wari d̀ma, kũ a ò gbē p̀ine á dakūna v̄i? ⁷ Ò w̄a ò p̀i: Àkũ mé à yā gb̀ekawá kũ ó bedenɔ yāo à p̀i: Á de kun ari tera

yá? Á dakūna vī yá? Yā birenɔ musun o wea. Ó dǝ yā ani pi ò su kū ó dakūnaon yá? ⁸ Akū Yuda pi a denɛ: Ñ tó né pi gé kūmao. Óni fute ò gé gǝnɔmɛ, de ókɔnɔ kū mɔkɔnwɔ kū ó nɛnɔ òsun gagaro yāi, ónigǝ kun aafia. ⁹ À gǝ ma yā ũmɛ. Ma a zīda wɛndii dīte a pó gǝnɛ ũ. Tó mádi su kǝaonne aafiaro, ma gǝ n taaride ũmɛ. ¹⁰ Tó ódi sika ke yāro, de o ge kū gǝn pladeo o su. ¹¹ Akū n de piínɛ: Tó lemɛ, à yā dīkīna ke. À ó bùsu pó mananɔ sɛte à ká á asasanɔ gūn à gé à gǝgbɛ pi gba. À lí'ɔ eze sé fīti kū z'io fīti kū do pónɔ kū lí'ɔ gbī nnannao kū gǝrɔɔo kū sīo. ¹² À gé kū ɔgɔ leu pla à ɔgɔ kū ò dàáre á asasanɔ gūn eraínɛ. Ke ò sǝten yá, á dǝro. ¹³ À á dakūna sé à era à gé gǝgbɛ pi kīnaa. ¹⁴ Luda Gbānasīndapinkide tó gbɛ pi á wɛnda gwa à á gbɛndo kū Biliaminuo gbarɛ ò su kǝáo. Makū sǝ, tó Luda ma nɛnɔ sīmame, à sīman gwe.

¹⁵ Ò pó kū oni gé ò a gba pìnɔ sɛte kū ɔgɔ leu pla kū Biliaminuo ò fute ò gǝe Misila, akū ò gǝe Yusufu kīnaa. ¹⁶ Kū Yusufu Biliaminu è n tɛ, à pi a begwariine: Ñ gé kū gbɛ birenɔ ma bea. Ñ nòbɔ de ñ keke, zaakū gbɛ pìnɔ ni pó ble kūmao fānantɛaramɛ. ¹⁷ Begwarii pi yā kū Yusufu dānɛe kè à gǝe kūnwo a bea. ¹⁸ Kū òten gé kūnwo Yusufu bea lɛ, vīna n kū ò pi: ɔgɔ kū ò dà ó asasanɔ gūn yā mé à tò òten su kūoo la. Ò ye ò létewá ò gbāna mɔwɛɛ ò ó kūkū zɔnɔ ũ ò ó zaakinɔ sɛtemɛ. ¹⁹ Kū ò kǝ Yusufu be kpéleleá, ò nà a begwarii pii ò pi: ²⁰ Mare, n yā nna! O su ò póblewɛ lú la yā kǝaku. ²¹ Kū o ka gu kū óni in, o ó asasanɔ pòro, akū ó baadi a ɔgɔ lè a asasa lén papana. Akū o su kū ɔgɔ pìo ó ɔ.

²² O su kũ ɔɔ pãnde de ò pòble pãnde lúo. Ó dɔ gbẽ kũ à ɔɔ pìi dà ó asasanɔ gũnlo. ²³ Bɛgwarii pìi pì: Àsun damu kero, àsun vĩna kero. Á Luda, á de Luda mé à ɔɔ pìi dàáre á asasanɔ gũn. Á ɔɔ ma ki lè. Akũ à Simɛɔ bònne. ²⁴ Bɛgwarii pìi gè kũńwo Yusufu ɔnn, à í kpàńma ò zú oo, akũ à sèè kpà ń zaakinɔa. ²⁵ Akũ ò pò kũ oni Yusufu gba pìi yã kèkè ari àgɔ gé su fãnantè, zaakũ ò mà oni pò ble a beamɛ.

²⁶ Kũ Yusufu sù bɛ, ò a gbà pò kũ ò sùoo pìno ò wùte zĩte a arɛ. ²⁷ Á ń aafiaa gbèka, akũ à pì: Á de zĩkũna kũ a a yã òo pì gbãna yá? À kú kũ wèndiio yá? ²⁸ Ò wèa ò pì: Ó de n zòbleri gbãna à kun ari tera. Akũ ò kùtɛnɛ ò arɛ pète zĩte. ²⁹ Yusufu wé sè à a dakũna dadokɔnde Biliaminu gwà à pì: Á dakũna kũ a a yã òmɛnɛ pìin dí yá? Akũ à pì Biliaminuɛ: Luda arubarika dangu. ³⁰ Kũ à a dakũna gwà, a pò kè nna zɔkɔ à ye à ɔɔ dɔ, akũ à gè kpénɛn likalika à ɔɔ dè gwe. ³¹ Kũ à ànn pìpi, akũ à bò à a zĩda kũ à pì ò su kũ pòbleo.

³² Ò pòble ditɛnɛ ado, ń pò sɔ adona, Misila kũ ò kú kãaonɔ pò adona dɔ, zaakũ Misilano dì pò ble kũ Eberunɔro òdi kakara kũńwo. ³³ Ò ń vùtevute a arɛ ń sàrakea, zaa dauduua ari ń gbẽ kpɛdea, akũ ò lé àte ò kɔ gwàgwa. ³⁴ Akũ ò pòble kũ à kú Yusufu arɛ kpàatɛtɛnɛ. Biliaminu pò zɔkɔ de gbẽ kparano pòla lɛu sɔoro. Akũ ò pò blè ò í mì kũ Yusufuo ari ò kã.

44

Andurufu toko dana asasan

1 Yusufu pì a begwariine: Ñ póblewε káka gbē pìnɔne ń asasanɔ pa lákū oni f̄s ò sé nà. Ñ baadi ɔɔɔ danε a asasa lén 2 ñ ma andurufu toko sé ñ da ń dakūna asasan kū a póblewε ɔɔɔ. Akū à kè lákū Yusufu òne nà. 3 Kū gu dò ḡɔnɔ, ò ń gbáre kū ń zaakinɔ. 4 Ari òḡɔ gé ká zà, akū Yusufu pì a begwariine: Ñ fute ñ péteńyĩ. Tó n ń lé, ñ ń la ñ pi bó yā mé à tò ò fīnaa bòmene kū a vānio a mana ḡene ũu? 5 Bó yā mé à tò ò ma toko kū madì í mio mà màso keoo sè kpānii? Ñ ońne kū ò yā vāni kè.

6 Kū à ń lé, à yā pìi òńne, 7 akū ò wèa ò pì: Mare, à kè dera n ò læε? Kúku! Ók̄ɔnɔ n zòblerinɔ, odì yā bire taka kero. 8 ɔɔɔ kū o lè yā ó asasanɔ lé gūn, ódi era o suonne bona zaa Kanaaroo? Óni f̄s ò andurufu ke wura sé kpāni n dikiri bea yá? 9 Mare, ó gbē kū n lè a kīnaa, ade gà, ó pínki óni ḡs n zòɔ ũ. 10 À pì: Tò, à ke lákū a ò nà. Gbē kū ò lè a kīnaa ni ḡs ma zò ũme, á gbē kparanɔ ni ḡs taari sari. 11 Akū ń baadi a asasa kipa à pòro ḡɔnɔ. 12 Akū begwarii pì ń asasanɔ gwàgwa. À nà ń v̄ni póa ari à ḡε à kào ń dakūna póa, akū à toko pìi lè Biliaminu pó gūn. 13 Ò ń utanɔ gà ò kèkē, akū ń baadi a aso yì a zaakine ò era ò ḡè w̄ete gūn. 14 Kū Yuda kū a gbēnɔ kà Yusufu bea, ò a lè gwe, akū ò kùte a are z̄ite. 15 À pìńne: Bóyain a kè læε? Á d̄s kū ma taka d̄i màso keroo? 16 Yuda wèa à pì: Dikiri, óni pinne deramεε? À yāke ona v̄iro. Óni ke dera ò ó z̄ida bo yānn? Luda mé à bò ó taaria. Dikiri, o ḡs n zòɔ ũ dí, ók̄ɔnɔ kū gbē kū ò toko pìi lè a kīnao. 17 Akū Yusufu pì: Kai! Mani f̄s mà abire kero. Gbē kū ò toko pìi lèa mé ani ḡs ma zò ũ, á gbē kparanɔ áni era à tá á de kīnaa aafia.

Yuda wékɛna Yusuɖua Biliaminune

18 Akū Yuda nài à pì: N yā nna dikiri! N tó makū n zòbleri mà yā onne. Nsun pɔ fɛmairo dikiri, zaakū n sára kū Firi'aunaome. 19 Dikiri, n ó lá yā tó ó de vī ke dakūna. 20 Akū o pì ó de zī kù, akūsó ó dakūna kun dɔ, ó de a ì a zīkūnaa gūmmɛ. Né pìi vīni dadokōnde gà, àkū mé à gǝ ado, akū ó de pì yei manamana. 21 N ò ókōnɔ n zòblerinɔne ò a sé ò su káaonne de n wé siale. 22 Dikiri, o pìnne né pì ni fɔ à a de tóro. Tó à a tò, de pì ni game. 23 Akū n pìwɛɛ, tó ódi su kū ó dakūna pìioro, óni wé sikōlero. 24 Kū o ta ó de kīnaa, o n yā òne. 25 Akū ó de pìi pì ò era ò gé póblewɛ lú fíti dɔ. 26 O pì, tó adi ke ó dakūna kú kūoo baasiro, óni fɔ ò géro, zaakū tó à kú kūooro, óni wé sikōlero. 27 Akū ó de pìwɛɛ, ó dǝ kū a nanɔ né ì mèn pla. 28 Kū a do bò a bea, adi a e doro ari gbāra. À pì nòbɔ pāsī mé à a sò. 29 À pì tó o né bire siawa, akū yā vāni a lè, lākū a zī kù nà, óni tó à tá miran kū pɔsiraome. 30 Tera sà, tó ma ta ma de kīnaa, akū a né pì kú kūooro, ani game, zaakū a pɔ kúame. 31 Tó ó de dí né pì e ó téro, ani tá miran a zīkūnaa gūn kū pɔsiraome. 32 Ma a zīda kpà ma dea né pìi gēne ũme, ma pì tó mádi sunɛ káaoro, mani gǝ a taaride ũ ari ma wèndi lén. 33 Dikiri, n yā nna! N tó mà gǝ n zò ũ né pìi gēne ũ de à tá kū a vīninɔ. 34 Tó adi ke kū né pìioro, mani fɔ mà tá ma de kīnaaro. Nsun tó mà yā vāni kū ani ma de le ero.

45

Yusuɖu zīda babana a vīninɔne

¹ Yusufu dí f̄s̄ à a zīda kù a ìba kù ò kú gweno are dorò, akū à pūtā à pì: Ákōno kù á kú lanò, à bote á pínki! Kū gbēke kú gwe dorò, akū à a zīda bàba a v̄ninone sà. ² Àten só do gbānagbāna ari Misilano mà, akū Firi'auna bedeno a baaru mà. ³ Akū à pì a gbē pinone: Yusufume ma ū. Ma de kun ari tera yá? Akū swēē kēngu, odi f̄s̄ ò wèaro. ⁴ Akū Yusufu p̄inne: À namai. Kū ò nài, akū à pì: Makūme á dakūna Yusufu kù a yia ò sù kāao Misila la ū. ⁵ Tera sà àsun tó á nēsē yakaro. Àsun pò fē ma yiana yā musuro, zaakū gbēno surabana yāin Luda ma zī á are la. ⁶ Nà kana b̄sun la wē pladen dí. Oni bú baro oni pó kēro ari wē sooro. ⁷ Luda tò ma doare are de ó buri bo aafia andunia gūn, mà á sura ba manamana. ⁸ Adi ke ákōno mé a ma zī laro, Ludame. À ma dite Firi'auna lédammari ū, a begwari ū, Misila gu s̄inda pínki gbē z̄kō ū. ⁹ À ke likalika à gé ó de kīnaa à one a né Yusufu pì Luda a dite Misila b̄usu gbānade ū. À su ma kīnaa la ḡno. ¹⁰ Àgō kú kūmao kāni à vute Gosē b̄sun kù a néno kù a daikoreno kù a s̄ano kù a bl̄eno kù a z̄no kù pó kù à v̄no pínki. ¹¹ Mani a gwa la, zaakū nà nigō kun ari wē sooro dome. Tó lenlo, àkū kù a bedeno kù pó kù à v̄no ni kakate pínki. ¹² Ákōno kù Biliaminuo, a è kù wéo kù makū Yūsufu makū mé maten yā oare. ¹³ À bèere kù má v̄i Misila la yā o ma denē kù pó kù a èo pínki. À gé à su kāao la likalika. ¹⁴ À v̄i à lòko a dakūna Biliaminu wakaaa à só d̄ò, akū Biliaminu ml̄ea à só d̄ò se. ¹⁵ Akū à lé p̄epe a v̄inino ñ pínki kù sódo. Abire gbera a v̄inino yā ò kāao.

16 Kū Yusufu v̄ininɔ suna baaruu kà Firi'auna bea, à kènɛ nna kū a ibanɔ. 17 Akū à pì Yusufune: Ñ o n v̄ininɔɛ ò n̄ aso yĩ n̄ zaakinɔɛ ò fute ò gé Kanaa, 18 ò n̄ de sé kū n bedenɔ ò su kũnwo ma kĩnaa la. Mani Misila b̄usu gu mana kpárímma òg̃ō nna ma. 19 Ñ oñɛ dɔ ò Misila zùgonɔ sé n̄ né f̄itino kū n̄ nɔgb̄enɔ yāi, ò n̄ de sé ò su k̄āao. 20 Òsun laasun lé pó kū oni tó gwenɔaro, zaakū Misila gu mana ni g̃ō n̄ pó ũme.

21 Akū Isaraila né p̄ino kè le. Yusufu zùgonɔ kpàmma lákū Firi'auna ò nà. À zé zànaa kèñɛ dɔ. 22 À n̄ gbá uta z̄k̄ɔnɔ n̄ p̄inki, akū à Biliaminu gbà andurufu ɔg̃ō mèn wàa do kpé basɔro kū uta z̄k̄ɔnɔ mèn sɔro. 23 À Misila pó mananɔ kpàzā a denɛ zaaki aso kuri kū p̄obleweo kū p̄bleo zaaki aso kuri a de zé zàna ũ. 24 Kū à n̄ gbàre à p̄i: Àsun f̄iti kɛ zénlo! Akū ò tà.

25 Ò bò Misila, akū ò kà Kanaanɔ b̄usun n̄ de Yakubu kĩnaa. 26 Ò p̄ine: Yusufu kú wèndiio ari tera, àkūme Misila b̄usu gb̄e z̄k̄ō ũ. Akū Yakubu kè s̄aii, adi síro. 27 Akū ò yā kū Yusufu òñɛ òne p̄inki. Kū Isaraila zùgo kū Yusufu gbàre à a séno è, akū a laasun kè do sà, 28 akū à p̄i: Adikĩna mò! Ma né Yusufu kú kū wèndiio ari tera. Mani gé mà wé siale de má kpé mà ga.

46

Yakubu tana Misila kú a n̄enɔ

1 Isaraila dà zén kū pó kū a v̄ino p̄inki. Kū à kà Beseba, à sa ò a de Isaaku Ludaa. 2 Akū Luda bò à s̄ua wégupu'ena ḡun gwāani à p̄i: Yakubu!

Yakubu! À wèa à pì: Makū di! ³ Akū à pì: Makūme Luda ũ n de Luda. Ñsun Misila gena damu kero, zaakū gwen mani n buri karan manamana. ⁴ Mani gé kūnwo Misila mà era mà su kū n burinɔ. Yusufu gbádan ñni gan.

⁵ Akū Yakubu fùte Beseba. A nénɔ a dà zùgo kū Firi'auna gbàre ò a séonɔ gūn kū ñ nénɔ kū ñ nanɔnɔ. ⁶ Ò ñ pókādenɔ kū aruzeke kū ò lè Kanaanɔ būsunnɔ sète ò tàò Misila. ⁷ Yakubu tà gwe kū a négōgbēnɔ kū a nénōgbēnɔ kū a daikorenɔ ñ pínki. ⁸ Isaraila kū ò tà Misilanɔ tónɔn dí, Yakubu kū a burinɔ:

Yakubu daudu Rubeni. ⁹ Rubeni négōgbēnɔ Anɔku, Palu, Ezerɔnu kū Kaamio. ¹⁰ Simeɔ négōgbēnɔ Yemueli, Yami, Oada, Yakī, Zoa kū Sauluo kū à a ì kū Kanaa nōgbēo. ¹¹ Levi négōgbēnɔ Gesomu, Koa kū Merario. ¹² Yuda négōgbēnɔ Ee, Ona, Sela, Perezzi kū Zerao, ama Ee kū Onao gà Kanaame. Perezzi négōgbēnɔ Ezerɔnu kū Amuluo. ¹³ Isaka négōgbēnɔ Tola, Pua, Yasubu kū Simirɔnuo. ¹⁴ Zebuluni négōgbēnɔ Seredi, Elɔni kū Yalelio. ¹⁵ Négōgbē kū Lea ñ í kū Yakubuo Mesopotamianɔn gwe. Àkū mé à a nénōgbē Dina ì dɔ. Ñ buri pìnɔ ñ pínki gbēnɔn baraakuri awɛɛ'aakōme.

¹⁶ Gada négōgbēnɔ Zefō, Agi, Suni, Ezebō, Eri, Arodi kū Arelio. ¹⁷ Asa négōgbēnɔ Imina, Isiva, Isivi, Beria kū ñ dāre Serao. Beria négōgbēnɔ Eberu kū Malakielio. ¹⁸ Labā mé à Zilipa kpà Leaa. Buri kū Zilipa kè kū Yakubuo gwe. Ò gbēnɔn gēro awɛɛdome.

¹⁹ Yakubu nanɔ Rahila négōgbēnɔ Yusufu kū Biliamino. ²⁰ Yusufu Manase kū Eflaimuo ì Mis-

ila kũ a nanɔ Asena, Eliɔɔli sa'ori Potifera néo.
²¹ Biliaminu négɔgběno Bela, Beke, Asabeli, Gera, Naama, Ehi, Rosu, Mupimu, Upimu kũ Adao.
²² Buri kũ Rahila kè kũ Yakubuonɔn gwe. Ò gběnon gēro donsarime.

²³ Dã négɔgbě Usimu. ²⁴ Nafatali négɔgběno Yazieli, Guni, Yeze kũ Silemuo. ²⁵ Labã mé à Bila kpà Rahilaa. Buri kũ Bila kè kũ Yakubuonɔn gwe. Ò gběnon supplame.

²⁶ Yakubu buri kũ ò tà kũńwo Misilanɔn gwe. Ò gběnon baaakɔ awesuddome a nénon baasi. ²⁷ Kũ Yusufu né ì Misila gběnon pla, akũ Yakubu buri kũ ò tà gwenɔ kè gběnon baaakɔ akuri.

²⁸ Yakubu Yuda zĩ à done are Yusufu kĩnaa de à Gosē bũsu zé mone. Kũ ò kà gwe, ²⁹ akũ Yusufu gè a sɔgon à gèe da a dele gwe. Kũ à a lè, à mlèa à ɔo dò à gi kè. ³⁰ Akũ Isaraila pì Yusufune: Lákũ ma wé sɔnle nà ma è n kú wèndiio, ga ni fɔ à ma sé sà.

³¹ Yusufu pì a v̄ninone kũ a de bedeno: Mani gé mà o Firi'aunane ma v̄nino kũ ma de bede kũ ò kú Kanaanɔ bũsunɔ sù ma kĩnaa. ³² Mani one kũ sādārinome á ũ, á pókādeno v̄i, akũ a su kũ á sãno kũ á bleno kũ á zuno kũ pó kũ á v̄no pínki. ³³ Tó Firi'auna á sísi, akũ à á lá bó zĩn adi ke, ³⁴ à one à pì á pókādedeno ũ zaa á kefennakegɔɔa ari kũ a gbārao lán á dizino bà. Tó a òne le, áni le à vute Gosē bũsun, zaakũ Misilanɔ dì kakara kũ sādārinoro.

47

Isarailanɔ vutena Misila

¹ Yusufu gèe à yã ò Firi'aunane à pì: Ma v̄nino bò Kanaanɔ bũsun kũ n sãno kũ n bleno kũ n zuno kũ

pó kũ ò v̄ĩnɔ pínki, ò sù Gosē b̀usun. ² Akũ à a v̄ĩnɔ s̀è gb̄ēnɔn s̄ɔɔro à n̄ m̀ó Firi'aunan̄e. ³ Firi'auna n̄ lá à p̄i: B́ó z̄ĩn adì k̄e? Ò w̄èa ò p̄i: Ók̄ɔnɔ n z̀òblerinɔ, s̄ād̄ārinɔn ó ũ lán ó dizinɔ bà. ⁴ Akũ ò p̄in̄e: O su vute b̀usun la ḡɔɔ plame, zaakũ nà kũ Kanaanɔ b̀usun manamana, s̀è kun kũ ó s̄ānɔ b̄lero. Ók̄ɔnɔ n z̀òblerinɔ, n̄ ó gba z̄é ò vute Gosē b̀usun. ⁵ Akũ Firi'auna p̄i Yusufun̄e: Lákũ n de kũ n v̄ĩnɔ s̀ù n k̄ĩnaa nà, ⁶ n̄ n̄ k̄áte Misila gu manan. Ò vute Gosē b̀usun. Tó laakaridenɔn kũ n̄ té, n̄ ma p̄ɔnɔ nāñe n̄ ɔĩ.

⁷ Akũ Yusufu a de Yakubu s̀è à g̀èe à m̀ò Firi'aunan̄e. Akũ Yakubu sa mana òn̄e. ⁸ Firi'auna a là à p̄i: N ka w̄èn gbaa? ⁹ À w̄èa à p̄i: Ma kunna andunia ḡũn w̄è basuddo akuriden dí. Ma w̄è dí ká ma dizinɔ p̄ó ũro, akũ à ȳā'ũmmana v̄i. ¹⁰ À sa mana ò Firi'aunan̄e d̄ɔ, akũ à b̀ò a k̄ĩnaa.

¹¹ Yusufu a de kũ a v̄ĩnɔ k̄áte Misila b̀usu gu manan à n̄ gbá b̀usu kũ Ram̄eɛ de a w̄éra ũ lákũ Firi'auna ò nà. ¹² Yusufu p̄óblew̄e kpà a dea kũ a v̄ĩnɔ kũ a de bedenɔ n̄ pínki ɔn kũ ɔnnwo n̄ dasi lén.

Nà gb̄anakũnaa

¹³ N̄aa k̄è gb̄āna, p̄óblew̄e kũ gukearo. Misilanɔ kũ Kanaanɔ gb̄āna làka. ¹⁴ Òten p̄óblew̄e lú, akũ Yusufu ɔɔ kũ à kũ Misila kũ Kanaao si pínki à t̄ào Firi'auna bea. ¹⁵ Kũ Misilanɔ kũ Kanaanɔ ɔɔ làka, Misilanɔ s̀ù Yusufu k̄ĩnaa n̄ pínki ò p̄i: ɔɔ kun doro. N̄ ó gba p̄óblew̄e. N̄sun tó ò ga n w̄áraro. ¹⁶ Yusufu p̄i: Lákũ ɔɔ kunlo nà, à su kũ á p̄ókādenɔ, mani p̄óblew̄e kpááwa a musu. ¹⁷ Akũ ò s̀ù Yusufun̄e

kū pókādeno, akū à póblewε kpámma s̄no kū s̄no
kū bl̄no kū z̄no kū zaakin̄o musu. Wè birea à
póblewε kpámma n̄ pókādeno musumε.

¹⁸ Kū wè bire gète, akū ò sù a kīnaa a wè làa ò
p̄ne: Dikiri, óni f̄ ò yāke utennero. Ɔgo làka, akū
ó pókādeno ḡ n p̄ ũ. Póke dí ḡ ò kpámmaro, ók̄no
kū ó burano baasiro. ¹⁹ N̄sun tó ò ga n wára kū ó
burano. N̄ ó lú kū ó burano n̄ f̄na bo kū póblewεo
ò ḡ Firi'auna z̄no ũ, ók̄no kū ó burano. N̄ ó gba
póblewε de òsun garo òḡ kun, akūs̄ de ó burano
sún ḡ t̄raga ũro. ²⁰ Akū Yusufu Misila burano lù
Firi'aunane p̄nki, zaakū Misilano baadi a bura yia,
kū nà n̄ kū gb̄ana yāi, akū b̄suu ḡ Firi'auna p̄
ũ. ²¹ Yusufu Misilano si z̄no ũ n̄ p̄nki zaa n̄ b̄su
l̄n la gena a lé dire. ²² Ama adi sa'orino burano
luro, zaakū Firi'auna dite àḡ póblewε kpámma go
s̄nda p̄nki. Lákū ò kú kū póblewε kū Firi'auna di
kpámmao nà, odi n̄ burano yiaro.

²³ Akū Yusufu p̄i gb̄eno: Ma á lú kū á burano
sà, a ḡ Firi'auna p̄ ũ. Póblewεn dí. À gé à
t̄. ²⁴ Pók̄go àḡ a leu soode kpá Firi'aunaa, a
kpara ni ḡáre pówe ũ kū p̄bleo. Àḡ abire ble kū
á n̄no kū á bedeno á p̄nki. ²⁵ Akū ò p̄i: N̄ ó sura
bà. N̄ tó ò n̄ p̄nna le dikiri, ò ḡ Firi'auna z̄no ũ.
²⁶ Akū Yusufu yā dite Misila à p̄i, burano leu soode
niḡ de Firi'auna p̄ ũ. Yā p̄i kun ari kū a gb̄rao.
Sa'orino b̄su mé adi ḡ Firi'auna p̄ ũro ado.

Yakubu wék̄ena z̄a

²⁷ Isarailano kú Gos̄e b̄sun zaa Misila. Ò n̄ z̄ida
z̄ite v̄i gwe, akū ò né ì ò k̄ara manamana. ²⁸ Yakubu
kè wè ḡero awεepla Misila, a wè p̄nkipinki basuppla

awεεsupplame. ²⁹ Kū à kà gana, à a né Yusufu sìsi, akū à pìne: N yā nna! Tó ma n ponna lè, n n ɔ da ma gbáda gbáru n gbēke kū náanio yā kemene. Ñsun n ma vī Misilaro. ³⁰ Tó ma ka ma dizinola, n ma sé n bo kūmao Misila la n ma vī ma dizi pìnɔ miran. Akū Yusufu pìne: Mani yā kū n ò kenne. ³¹ Akū Yakubu pi: Ñ la damene. Kū à la dàne, akū Yakubu gbāna lè a gòoa à donyī kè.

48

Yakubu Eflaimu kū Manaseo ditena a zīda nénɔ ũ

¹ Gɔɔ pla gbera ò ò Yusufune a de ten gyā ke, akū à a né gbēnɔn planɔ Manase kū Eflaimuo sète à gèe kūńwo. ² Kū ò ò Yakubune a né Yusufu sù a gwa, à kokari kè à fùte à vùte a gádo musu. ³ À pì Yusufune: Luda Gbānasīndapinkide bò à sùma zaa Luzu, Kanaanɔ būsun, à arubarikaa dāmagu ⁴ à pìmene áni tó mà né i manamana, áni ma kara mà gō burinɔ dizi ũ áni būsuu pì kpá ma burinɔa ma gbera n pò ũ ari gɔɔ sīnda pínki. ⁵ Tera sà né gbēnɔn pla kū n n í Misila ari màgō su n kīnaano ma pónome. Eflaimu kū Manaseo gō ma nénɔ ũ lākū Rubeni kū Simɔɔ de nà. ⁶ Né kū ñni n í n gberano mé onigō de n pò ũ, oni n túbi ble n vīninɔ kīnaa. ⁷ Zaakū kū maten su kū Mesopotamiao, n da Rahila gà zén Eflata kū òdi pi tera Betilihamu léi zaa Kanaanɔ būsun, akū ma a vī zén gwe.

⁸ Akū Isaraila Yusufu nénɔ gwà à pì: Dínɔn gwee?
⁹ À pì a denε: Né kū Luda ma gba lanɔn gwe. Akū Isaraila pi: Ñ mó kūńwo ma kīnaa mà sa'ole keñne.
¹⁰ Zīkūna Isaraila wé būsà àten gu e manaro, akū

Yusufu nài kũ né pìnɔ. Isaraila lé pèpèma à ní kpá a kùla, ¹¹ akũ à pì Yusufune: Mádi da yā mà wé sinle doro, akũ Luda tò ma n e kũ n nénɔ dɔ. ¹² Yusufu ní gó a de gbála, akũ à kùtene à a arɛ pète. ¹³ Akũ Yusufu a nénɔ kũ ní pla ní pínki. À Eflaimu kũ kũ ɔplao Yakubu ɔze kpa, akũ à Manase kũ ɔze kpa Yakubu ɔpla kpa, akũ à nài kũ né pìnɔ. ¹⁴ Akũ Yakubu a ɔ pàkɔla à a ɔpla nà Eflaimu kũ à de dakūna ũ mìa, à a ɔze nà Manase kũ à de daudu ũ mìa. ¹⁵ Akũ à sa'ole kè Yusufune à pì:

Luda kũ ma dizinɔ Ibrahĩ
 kũ Isaakuo táa ò kãao,
 Luda kũ à dòmene arɛ
 ma kunnaa gūn ari kũ a gbãrao,
¹⁶ a Malaika kũ à ma bo a vānin pínki
 à arubarika da né díkĩnanɔgu,
 à tó ògɔ ní sísi ma tóa,
 kũ ma dizinɔ Ibrahĩ kũ Isaakuo tóo,
 à tó ògɔ kɔ manamana andunia gūn.

¹⁷ Kũ Yusufu è a de a ɔpla nà Eflaimu mìa, adi kene nnaro. À a de ɔ kũ de à go Eflaimu mìa à na Manase póa ¹⁸ à pì: Lenlo Baa, gbẽ díkĩna mé à daudu ũ. N n ɔpla na a mìa. ¹⁹ Akũ a de gi à pì: Má dɔ ma né, má dɔ. Àpi sɔ ani gɔ buri ũ, anigɔ zɔkɔ, ama a dakūna zɔkɔ nigɔ deala, a buri nigɔ dasi. ²⁰ Zĩ kũà à sa'ole kèné à pì:

Isarailanɔ ni sa mana okɔne kũ á tóo
 oni pi Luda tó n gɔ
 lán Eflaimu kũ Manaseo bà.
 Lemɛ à Eflaimu dò Manasene arɛ le.

²¹ Akũ Isaraila pì Yusufune: Ma ka gana, ama Luda nigɔ kú kãáo, ani era à tá kãáo á dizinɔ busun.

22 Sekemu bùsu mana kũ ma sì Amorinɔa kũ ma fɛnedao kũ ma sáo, ma n gba, mɔkɔn kũ n de n vɛninɔla.

49

Yakubu sa'olekena a nɛnɔne

¹ Yakubu a nɛnɔ sɛsi, akũ à pì:

À kɔ kakara
mà yã kũ ani á le ziakezi óáre.

² À kɔ kakara ma nɛnɔ à sã kpá,
à á de Isaraila yã ma.

³ Rubeni ma daudu ma gbãna,
ma kana gɔ léi né káaku,
n bèere deñla kũ n gbãnao.

⁴ N pãsi lán ísɔ bà,
ama ñinigɔ deñlaro,
zaakũ n didi n de gádoá,
n wute kũ ma nɔnɔ dokeo.

⁵ Simɔ kũ Levio mé ò kɔ gbɛnɔ ũ,
ò pãsi kũ fɛnedao.

⁶ Ma lé kú n kakaranaa gũnlo,
ma baka kú n yãgɔgɔnaa gũnlo,
zaakũ ò gbɛnɔ dède pɔfɛ gũn,
ò zù gbátĩnɔ zɔzɔ lákũ ò yei nà.

⁷ Luda láari borúma n pɔfɛ zɔkɔ yãí,
à lé keñne n pãsike yãí.
Mani n kɛkɔa Yakubu burinɔ té,
mani n burinɔ fákɔa Isarailanɔ gũn.

⁸ Yuda, n gbɛnɔ ni n tó kpá.

Ñni n ibereɔ kũ n wakaaa,
n de nɛnɔ ni kútɛnne.

⁹ Yuda de lán músu bà,
ma né pì dì su kũ tofekao

àdi gáte àdi wúte a tòn.

Dí mé ani f̄s̄ à a futεε?

¹⁰ Kpata ni go Yudalaro,
a burinɔ mé oniḡs̄ gò k̄na
ari Silo gé su,

buri s̄inda píngi ni mì natεε.

¹¹ Ani a zaaki dɔ geepi lía,
ani a zaakinε yī geepi lí manaa.

Sèwē niḡs̄ dime

ani a pókasanɔ pípio,

ani a uta pípi k̄u geepi'io.

¹² Sèwē ní a wé t̄era k̄u,
vī ni a saka pura k̄u.

¹³ Zεbuluni niḡs̄ kú ísira sare,
a bùsu niḡs̄ de gó'itεnɔ bàdɔki ũ.

A bùsu lé ni ze Sid̄s̄.

¹⁴ Isaka de lán zaaki gbāna
k̄u à wutεna aso mèn pla dagura bà.

¹⁵ Tó a burinɔ è ní kámmaboki mana,
akūs̄s̄ ní bùsu pì vutεna nna,
oni nate asosεnaanε ò z̄z̄ĩ ke.

¹⁶ Dā ni a gbēnɔ bo yān

Isaraila burinɔ doke ũ.

¹⁷ Dā niḡs̄ de lán ml̄è k̄u à kú zé sare bà,
lán pitiko k̄u à kú zéwεwε gūn bà.

Àdi s̄s̄ lé a gbáa,

de gbē k̄u à di a musu léte a kpεdangara.

¹⁸ Dikiri, madì wé dɔ n surabanaai.

¹⁹ Gada s̄s̄, z̄ìkarinɔ ni siṅgu,
ama oni léte ní kpεdenɔa.

²⁰ Asa póblewε niḡs̄ nísi vī,
póble k̄u a blena nna k̄inanɔnεen ani kpá.

21 Nafatali de lán gbētē lí
kū àdi gā mananɔ bo bà.

22 Yusufu de lán lí né'iri
kū à kú ísēboki sare bà,
a gānɔ dì poro à da gbīla.

23 Kàzurinɔ ni ibere séo,
ò péa kū kàao.

24 Anigɔ a sá kūna yīgānaa sari
Yakubu Luda gbānade gāi,
a ɔ gbāna nigɔ wāna
Isarailanɔ Gbèsi kū àdi done are yāi.

25 N de Luda pì ni kpányī,
Gbānasīndapinkide pì ni arubarika dangu
kū legū'i kū àdi bo musuo,
kū arubarika kū à katena zīte gbáruo,
de n nɔnɔ kū n pónɔ gɔ de nérandenɔ ũ.

26 Sa'ole kū n de kènne
de ma dizinɔ póla,
à zɔkɔ de kpi zīnɔla.

Luda tó arubarika dínɔ gɔ Yusufu mīia,
gbē kū ò dìte adona a gbēnɔ té musu.

27 Biliaminu de lán lewanna pāsī bà,
àdi léte gbēnɔa kɔnkɔ,
àdi n pónɔ kpàate ɔkɔsi.

28 Isaraila buri mèn kuri awεεplanɔn gwe n pínki.
Sa'ole kū n de kènnen gwe baadi kū a pɔo.

Yakubu gana kū a vīnaao

29 Akū à pīnne: Tó ma andunia tò, à ma vī ma
dizinɔ gbèweε kū à kú Iti buri Eflɔnu bura gūn.

30 Gbèweε pì kú Makpelame, Mamare ifāboki kpa
Kanaanɔ būsun, bura kū Ibrahī lù Iti buri Eflɔnua
gèvīki ũ. 31 Gwen ò Ibrahī kū a nanɔ Sarao vīn.

Gwen ò Isaaku kũ a nanɔ Rebekao vɛn. Gwen ma Lea vɛn. ³² Ò bura pì kũ a gbèwεεεoo lù Itinɔame. ³³ Kũ Yakubu lé dìte a nένɔne à làka, à èra à wùte, akũ à gà.

50

¹ Yusufu kùsi a dea à ɔɔ dò a musu à lé pèpea. ² Akũ à ò a zĩkeri ezedenɔne ò eze kũ àdi tó gè vāro máma a de gèea. Akũ ò máma Isaraila gèea ³ ari gɔɔ bupla de àsun yagi kero yāi, zaakũ len Misilanɔ dì ke le, akũ ò a gè ɔɔ dò gɔɔ baaakɔ akuri. ⁴ Kũ ò a gè ɔɔ dò ò làka, Yusufu pì Firi'auna ɔndenɔne: Á yā nna! Tó ma á pɔnna lè, à omene Firi'aunanε à pi: ⁵ Kũ ma de ten ga, à tò ma la dàne à pì mà a vī mira kũ à kèke a zīda pó ũ Kanaanɔ busun. Ñ ma gba zé mà gé mà a de vī sà, mani era mà su. ⁶ Akũ Firi'auna pìne: Ñ gé ñ n de vī, zaakũ à tò n la dàare.

⁷ Kũ Yusufu ten gé a de vī, Firi'auna ibanɔ kũ a be gbè zɔkɔnɔ kũ Misila busu gbānadeno gèe kāao n pínki. ⁸ Yusufu bedeno kũ a vɛninɔ kũ a de bedeno gèe kāao n pínki dɔ. N né fítinɔ kũ n sānɔ kũ n blènɔ kũ n zùnɔ mé ò gò Gosē busun ntēne. ⁹ Sōgonɔ kũ sōdenɔ gèe kāao dɔ. Gbē kũ ò gèe zenεe pìnɔn dasi manamana. ¹⁰ Kũ ò kà Atada pówεgbēkia Yoda bara, gwen ò wiki gbāna len ari, ò gè ɔɔ dò manamana, akũ Yusufu a de wēnda kè ari gɔɔ suppla. ¹¹ Kũ Kanaanɔ būsudenɔ è lākũ òten gè ke nà Atada pówεgbēkia, akũ ò pi: Misilanɔ gèkena zɔkɔn dí. Abire yāi ò tó kpà Yoda bara gu pìne Abeli Misila.

¹² Len Yakubu nénɔ kè le lākũ à ònne nà. ¹³ Ò a gèe sè ò gèeo Kanaanɔ busun, akũ ò a vī Makpela

bura gbèwεε kū Ibrahĩ lù Iti buri Eflɔnua mira ũ gūn Mamare ifáboki kpa. ¹⁴ Kū Yusufu a de v̄l̄ à làka, à èra à tà Misila kū a v̄ninɔ kū gbē kū ò gèε zεε a de gè v̄nɔ n̄ pínki.

Yusufu náanikpana a v̄ninɔ

¹⁵ Kū Yusufu v̄ninɔ è n̄ de gà, akū ò pì: Tó Yusufu ibεεε sè kūoo, akū à ye à a v̄ni kū ò kènε pínki f̄ina bowεε s̄ɔ bi? ¹⁶ Akū ò légbāzā kènε ò pì: De n de kpé à ga à pì ¹⁷ ò onne n̄ ó taari kū ó durunnao kēwá, zaakū a v̄nin̄ ò kènne. N yā nna! N̄ ó taarin̄ ò kēwá. N de Luda z̄ɔblerin̄ ò ó ũ. Kū ò yā pì ò Yusufunε, akū à ɔɔ d̄. ¹⁸ Akū a v̄ninɔ sù a k̄inaa ò kùte a arε ò pì: N z̄ɔn̄ ò ó ũ. ¹⁹ Akū Yusufu p̄in̄ε: Àsun v̄ina kero. Ludame ma ũ yá? ²⁰ Á ye à a v̄ni kemεε yā, akū Luda lite a mana ũ, de à le à gbēn̄ sura ba dasi lán àten ke nà tera. ²¹ Àsun v̄ina kero. Mani á gwa kū á n̄n̄. Akū à náani kpàríma à n̄ laakar̄ii kpàte.

Yusufu ganaa

²² Yusufu kú Misila kū a de beden̄ ari à kà wè bas̄ɔro akuri. ²³ Á wé s̄i Eflaimu s̄akp̄en̄le, akū à wé s̄i Manase né Maki n̄n̄le d̄. ²⁴ Akū Yusufu pì a gbēn̄ε: Ma ka gana. Luda mé ani su kpáái à bo k̄áo b̄usu d̄in̄ à gé k̄áo b̄usu kū à a lé sè Ibrah̄ine kū Isaakuo kū Yakubuoo gūn. ²⁵ Akū Yusufu tò Isarailan̄ la dàare à pì: Ḡɔɔ kū Luda ni su kpáái, à ma wán̄ s̄ete à boo gu d̄in̄. ²⁶ Yusufu wè bas̄ɔro akuriden à gà. Akū ò εεε kū àdi tó gè v̄aro màma a gèεa ò dà àkpat̄ii gūn Misila.

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3